

NAŠA UNIVERZITA

APRÍL 2017

8

**Hovorme
o depresii**

**Konvent UK
v réžii študentov**

**Zrušenie
amnestií –
a čo ďalej?**

**Komenského zbierka kníh potešila
deti z nemocníc i domovov**

Editoriál	2
Doc. Marek Števec novým prorektorom pre legislatívu	3
Rektor UK na zasadnutí Dunajskej rektorskej konferencie	3
Vyberáme z programu rektora UK	4
Senát schválil metodiku rozpisu dotácií zo štátneho rozpočtu pre UK	4
Návšteva talianskeho a gruzínskeho veľvyslanca v SR na UK	4
Francúzsky a slovenský minister zahraničných vecí na UK o nevyhnutnosti Európy	5
Na UK prednášal profesor Václav Klaus	6
Komenského zbierka kníh 2017	7
Seniorfitnes na UK: pohybom k zvýšeniu kvality života	8
V ankete Slovenka roka 2017 má svoje zastúpenie aj UK	8
Študenti UK diskutovali o súčasnom dianí vo vysokom školstve	9
PdF UK predstavuje svojich úspešných študentov	10
Aby okrem stromov rozkvitli aj medziľudské vzťahy	12
Skvelé umiestnenie matfyzákov na Mirror of the 77 th Putnam Competition	12
Študenti UK uspeli v medzinárodnej programátorskej súťaži	13
Študentský tím z Prahy UK víťazom národného kola prestížnej medzinárodnej súťaže	13
Slovenčina na fakultnej dlani	14
Medzinárodná vedecká konferencia o Henrichovi Bartkovi na PdF UK	14
Michael Žantovský sa vrátil s Havlom do Bratislavy – po 26 rokoch	15
Misionár zo Slovenska bojuje v Rusku o každú dušu	16
Predstavujeme špičkové tímy	18
Hodina dejepisu navyše = liek na celospoločenské problémy?	20
Zrušenie amnestií – a čo ďalej?	21
Chceme, aby aktivity SAS-u boli dobrou vizitkou našej univerzitnej slovakistiky	22
Vedci UK prispeli k zložitej sieti poznatkov o mechanizmoch neurodegeneratívnych ochorení	24
Korupcia v zdravotníctve	24
Depresia – hovorme o nej	25
Vysokoškolské skriptá latinského jazyka pre študentov farmácie	26
Študentský život spestrila Lámanica UK	26
Predstavujeme študentské spolky	27
100+ klasických maratónov prof. Josefa Oborného z FTVŠ UK	28
Ústav cudzích jazykov LF UK na novej adrese	29
Štúdium vo Veľkej Británii ťa nesklame!	30
K štúdiu slovenčiny sa dostal náhodou, dodnes neľutuje	31
Významné životné jubileum prof. PhDr. Jána Kačalu, DrSc.	32
RNDr. Milan Klobušický, CSc., by oslávil 80. narodeniny	33
Jazykové okienko	33
Krížovka	34
Listujeme v starých číslach	34
Čo nájdete v májovej Našej univerzite?	34
English Summary	35

NAŠA UNIVERZITA časopis Univerzity Komenského v Bratislave • ročník 63 • mesačník vychádza 10-krát ročne • Časopis je zaregistrovaný na Ministerstve kultúry SR pod číslom EV 2933/09 • ISSN 1338-4163 • Vydáva Univerzita Komenského v Bratislave • IČO: 00 397 865 • Adresa: Šafárikovo nám. 6, P. O. Box 440, 814 99 Bratislava 1 • e-mail: nasa.univerzita@uniba.sk • Tel.: 02/592 44 346 • http://www.uniba.sk/nu • Predseda redakčnej rady: doc. Mgr. Vincent Múcska, PhD., prorektor UK. Členovia: RNDr. Martin Belluš, FMFI UK; ThDr. Dávid Benka, PhD., EBF UK; PhDr. Helena Bernadíčová, LF UK; doc. RNDr. Branislav Bleha, PhD., PrIF UK; Mgr. Viera Borózy, M.Sc., VP UK; prof. MUDr. Andrea Čalkovská, DrSc., JLF UK; Mgr. Eva Faithová, PhD., PdF UK; JUDr. Marián Giba, PhD., PraF UK; doc. JUDr. PhDr. Katarína Gubiniová, PhD., FM UK; Mgr. Tatiana Ilavská, PhD., ČDV UK; Mgr. Martina Krútilová, VM Ľ. Štúra – Mlyny UK; Ing. Ľubomír Lauko, VI Družba UK; Mgr. Martina Mášiková, FSEV UK; Mgr. František Seman, PhD., FTVŠ UK; ThDr. Ivan Šulík, PhD., RKCMF UK; Mgr. Jaroslav Tóth, PhD., FaF UK; doc. PhDr. Miloslav Vojtech, PhD., FiF UK • Vedúca redaktorka: Mgr. Erika Hubčíková • Redakcia: PhDr. Andrea Földváryová, Mgr. Jana Blusková, JUDr. Zuzana Tomová • Fotograf: Vladimír Kuric • Grafická úprava: HLBINY s. r. o. • Tlač: KO&KA, spol. s r. o., Bratislava • Uzavierka: posledný pracovný deň v mesiaci • Náklad 3200 ks. Za obsah príspevkov zodpovedajú autori. Za obsah inzercie zodpovedá zadávateľ.

EDITORIÁL

Lidové noviny priniesli 1. apríla správu, že Česká republika v záujme posilnenia akcieschopnosti NATO a zvýšenia svojej zodpovednosti za kolektívnu bezpečnosť postaví lietadlovú loď. Článok obsahoval množstvo technických podrobností o budúcom plavidle i pekne vizualizácie. O pár dní informovala o tomto pozoruhodnom pláne aj maďarská verejnoprávna televízia. Jej redaktori si totiž v článku nevšimli viaceré dubiózne tvrdenia, ako ani petitom vysádzanú vetu „Upozorňujeme čtenáře, že dnes je 1. dubna.“ na jeho konci. Vďaka tomu sa stali cieľom celointernetového výsmechu a, samozrejme, aj štipľavých komentárov viacerých svojich protirežimne naladených kolegov, ktorí im vyčítali, že sú Orbánovcami už natoľko zglajchšaltovaní, že si odvykli rozmyšľať nad obsahom správ, ktoré vysielajú.

V kontexte tohto (tragi)komického príkladu, pekne ilustrujúceho našu „postfaktálnu“ a „alternatívno-reálnu“ súčasnosť, je momentálne diskutovaný Národný program rozvoja výchovy a vzdelávania Učiace sa Slovensko obzvlášť aktuálny. Popri všetkých opodstatnených výhradách voči nemu treba uznať, že obsahuje aj mnohé dobré zámery. Keď sa podarí uviesť ich do praxe, bude sa žiakom, študentom i učiteľom v kráčkoch vzdelávacieho systému iste lepšie dýchať a aj časopisu Zem a vek azda postupne ubudnú čitatelia. (Či sa tak skutočne aj stane a „najväčšia školská reforma za ostatných dvadsaťpäť rokov“ sa raz ocitne na nástenke, kde sa vo svetle kamier okázalo odhľadá ako „splnená“, je však vo hviezdach...)

Mne osobne, okrem všeličoho iného, v dokumente chýba aj zohľadnenie skutočnosti, že vzdelávanie na vysokých školách je do veľkej miery vecou vlastnej motivácie, disciplíny a zodpovednosti študujúceho. Áno, sme povinní vytvoriť pre našich poslucháčov čo najlepší podmienky, aby mohli kvalitne študovať: nikto predsa nebude spochybňovať, že na to, aby nám duchovne bohaté akademické prostredie dobre fungovalo, treba viac peňazí, lepšiu infraštruktúru, menej nezmyselnej byrokracie a čo najviac mravných, odborne zdatných, inšpiratívnych a empatických učiteľov. Mladý dospelý človek sa však musí predovšetkým sám chcieť pýtať a pritom sa učiť rozlišovať medzi dobrým a zlým a správnym a nesprávnym. My, ich učители, im môžeme byť pri tomto úsilí – presne tak, ako to už bezmála pred poldruha tisícročím učil jeden zo zakladateľov európskej duchovnej tradície Benedikt z Nursie – „iba“ spoľahlivými a spravodlivými sprievodcami.

Všetkým čitateľkám a čitateľom nášho časopisu želim príjemné – a zaručene bezhoaxové – listovanie jeho aprílovým číslom.

Doc. Mgr. Vincent Múcska, PhD.,
prorektor UK pre rozvoj,
predseda Redakčnej rady Našej univerzity

Poznámka k titulnej strane: Univerzita Komenského zorganizovala v dňoch 13. až 24. marca 2017 Komenského zbierku kníh, čím nadviazala na pilotný ročník projektu zbierky detskej literatúry z roku 2011. Viac na str. 7.

Doc. Marek Števček novým prorektorom pre legislatívu

Od 1. apríla 2017 má Univerzita Komenského v Bratislave (UK) nového prorektora pre legislatívu – je ním doc. JUDr. Marek Števček, PhD. Vo funkcii vystriedal prof. JUDr. Máriu Pataykovú, PhD.

Doc. JUDr. Marek Števček, PhD., sa narodil 20. februára 1976 v Bratislave. Po ukončení štúdií na Právnickej fakulte UK v roku 1999 nastúpil na Katedru občianskeho práva Právnickej fakulty UK, kde pôsobí doteraz. Okrem toho pôsobil aj na Katedre občianskeho práva Právnickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici a ako vedecký pracovník v Ústave štátu a práva SAV v Bratislave. Občianske právo procesné prednášal aj na Právnickej fakulte Univerzity Palackého v Olomouci. Internú aspirantúru v odbore občianske právo ukončil v roku 2006, v roku 2012 sa habilitoval na docenta v odbore občianske právo. V rokoch 2012 – 2015 bol predsedom Rekodifikačnej komisie pre nové civilné procesné právo. Po dovení rekodifikácie bol ministrom spravodlivosti od 1. júla 2015 vymenovaný za predsedu Komisie pre rekodifikáciu súkromného práva, ktorej prvotnou úlohou je pripraviť návrh nového slovenského Občianskeho zákonníka. Vo vedeckej a publikačnej činnosti sa venuje širokému spektru problémov občianskeho práva. Publikoval niekoľko desiatok odborných a vedeckých statí nielen v domácej periodickej a knižnej tlači, ale aj v zahraničí. Zúčastnil sa na mnohých ve-

deckých konferenciách doma i v zahraničí. Spoluautorom sa tiež podieľal na vydaní niekoľkých knižných prác, učebníc (občianskeho práva hmotného i procesného, rodinného práva či medzinárodného procesného práva), ako aj Encyklopédie Beliany. Je členom Vzdělávacieho kolégia Slovenskej advokátskej komory i redakčných rád viacerých odborných časopisov.

Doc. Števčeka sme sa pri príležitosti jeho vymenovania do funkcie prorektora opýtali na to, ako tento post a z neho vyplývajúce povinnosti vníma: „Keď ma pán rektor s touto ponukou oslovil, začal som rozmýšľať v prvom rade o tom, či mám tejto funkcii, univerzite, ľuďom okolo seba čo ponúknuť. S mnohými kolegami som sa radil a nakoniec som ponuku prijal ako výzvu. Z toho implicitne vyplýva i odpoveď na otázku, čo pre mňa táto nominácia znamená – ak

by odpoveď mala byť jednoslovná, znela by: „Závazok.“ Pojmy nikdy nemožno sprofanovať, sprofanovať sa môžu len ľudia, preto si myslím, že slová „záväzok“ a „služba“ sú pre moje motivácie príliehavé, a mohli by sa vrátiť do motivácií mnohých, ktorí sa vo verejnom sektore pohybujú.“

redakcia

Rektor UK na zasadnutí Dunajskej rektorskej konferencie

Rektor UK a podpredseda Predsedníctva Dunajskej rektorskej konferencie (DRC) prof. RNDr. Karol Mičieta, PhD., sa dňa 30. marca 2017 zúčastnil na pravidelnom zasadnutí Predsedníctva DRC v Kluži spolu s predsedom DRC a rektorom Dunajskej univerzity v Kremse Mgr. Friedrichom Faulhammerom a jeho asistentkou Dr. Marianou Scheuovou, s podpredsedom DRC a prorektorom hostiteľskej Poľnohospodárskej a veterinárnej univerzity v Kluži prof. Dorum Pamfilom, PhD., s čestným predsedom DRC prof. Ferencom Hudeczom, PhD., DrSc., z Univerzity Loránda Eötvösa v Budapešti, s rektorom Univerzity v Záhrebe prof. Damirom Borasom a prorektorkou pre študijné veci prof. Ivanou Čuković Bagić a s tajomníkom DRC Mgr. Sebastianom Schäfferom, MA, z Inštitútu pre dunajský región a strednú Európu vo Viedni.

Na zasadnutí sa diskutovalo o zlúčení finančných zdrojov zo Stimulačného fondu DRC („DRC Fund for Incentives“) až do výšky 10 000 eur na projektovú spoluprácu troch univerzít, čo si však vyžaduje úpravu pravidiel, keďže v súčasnosti je pridelenie finančných prostriedkov z tohto fondu podmienené spoluprácou piatich univerzít DRC s nízkym finančným limitom v maximálnej výške 2500 eur. Nevyčerpané financie z tohtoročného fondu DRC budú poskytnuté na štipendia.

Viedenská univerzita pripravuje Letnú školu DRC v termíne od 22. júla do 13. augusta 2017, pričom záujemcovia z jednotlivých univerzít DRC sa môžu prihlásiť na jej webovej stránke a informácie nájdu aj na webovej stránke DRC. Rektor Univerzity v Záhrebe

prof. Boras ponúkol možnosť uskutočniť Letnú školu DRC aj v roku 2018 v Dubrovniku. Predseda DRC Mgr. Faulhammer referoval o programe „Interreg Danube Transnational Programme EDU-LAB“, na ktorom participuje aj DRC.

Keďže Univerzita Komenského v Bratislave bude budúci rok hostiteľom každoročného Generálneho zhromaždenia DRC, monitoruje aj prípravu jeho tohtoročného zasadnutia, ktoré sa bude konať v dňoch od 8. do 10. novembra 2017 na Univerzite v Záhrebe. Členovia Predsedníctva DRC sa dohodli na návrhu témy konferencie Generálneho zhromaždenia – „Zodpovednosť univerzít DRC ako podporovateľov európskych hodnôt v rámci Stratégie EÚ pre dunajský región“.

Rektori z univerzít v Ulme, Linzi, Viedni a v Budapešti založili DRC vo Viedni v roku 1983. Dnes je združením 70 univerzít zdôrazňujúcich akademickú a vedeckú spoluprácu v podunajskom regióne v záujme jeho ďalšieho rozvoja. Spolupracuje s Európskou komisiou v súlade so Stratégiou EÚ pre dunajský región (EUSDR) a usiluje sa o zriadenie výmenného programu univerzitného štúdia v strednej Európe. Jej najvyšším predstaviteľom je Generálne zhromaždenie DRC reprezentované rektormi združených univerzít, ktoré sa každý rok stretáva pri príležitosti výročnej konferencie DRC.

PhDr. Mgr. Branislav Slyško

2. 3. – Rektor UK prof. RNDr. Karol Mičieta, PhD., sa zúčastnil na slávnostnom udeľovaní čestného titulu doctor honoris causa v odbore biochémie prof. Wolfgangovi Baumeisterovi na Masarykovej univerzite v Brne.

3. 3. – Zúčastnil sa na zasadnutí Predsedníctva Akademického senátu UK.

6. 3. – Na stretnutí u ministra školstva, vedy, výskumu a športu SR prof. Ing. Petra Plavčana, CSc., rokoval spolu s rektorom Slovenskej technickej univerzity (STU) prof. Ing. Robertom Redhammerom, PhD., na tému prípravy realizácie budovania infraštruktúry spoločného projektu ACCORD.

7. 3. – Zúčastnil sa na spoločnom stretnutí prezidia Slovenskej rektorskej konferencie a zástupcov Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR ohľadom návrhu novely vysokoškolského zákona.

8. 3. – Zúčastnil sa na zasadnutí Akademického senátu UK. Viac na str. 4.

10. 3. – Zúčastnil sa na zasadnutí Vedeckej rady Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach.

15. 3. – Zúčastnil sa na zasadnutí Vedeckej rady STU v Bratislave.

15. – 16. 3. – Spolu s prorektorkou UK pre medzinárodné vzťahy prof. MUDr. Danielou Ostátnikovou, PhD., prijal pozvanie rektora prof. Dušana Nikolića, PhD., na pracovnú návštevu Univerzity v Novom Sade v Srbsku.

20. 3. – Prijal nového mimoriadneho a splnomocneného veľvyslanca Talianskej republiky v SR Gabriela Meucciho. Viac na str. 4.

Na pôde UK prijal mimoriadneho a splnomocneného veľvyslanca Gruzínska v SR Revaza Gachechiladzeho. Viac na str. 4.

22. 3. – Prihovoril sa účastníkom prvého ročníka študentského podujatia Konvent UK. Viac na str. 9.

Zúčastnil sa na Vedeckej rade Slovenskej akadémie vied.

23. 3. – Podpísal Memorandum o spolupráci medzi Univerzitou Komenského a Úradom komisára pre osoby so zdravotným postihnutím.

V Aule UK odovzdal pamätnú medailu UK prof. Ing. Václavovi Klausovi, CSc., pri príležitosti jeho prednášky na tému „Európska únia a euro: riskantné experimentovanie s Európou“. Viac na str. 6.

27. 3. – Zúčastnil sa na zasadnutí Vedeckej rady Slovenskej zdravotnickej univerzity v Bratislave.

29. – 30. 3. – Zúčastnil sa na zasadnutí Predsedníctva Dunajskej rektorskej konferencie v Kluži v Rumunsku. Viac na str. 3.

Mgr. Daniela Magalová,
Kancelária rektora UK

SPRAVODAJSTVO

Senát schválil metodiku rozpisu dotácií zo štátneho rozpočtu pre UK

Dňa 8. marca 2017 sa v Auditoriu maximum konalo 9. riadne zasadnutie Akademického senátu Univerzity Komenského v Bratislave (AS UK).

V úvode zasadnutia schválil AS UK Metodiku rozpisu dotácií zo štátneho rozpočtu určených jednotlivým fakultám a ďalším súčasťiam UK na rok 2017, ktorej prílohu tvorí Rozpis dotácií zo štátneho rozpočtu fakultám a ďalším súčasťiam UK na rok 2017.

Významným bodom programu bolo schválenie návrhov rektora UK prof. RNDr. Karola Mičietu, PhD., na vymenovanie doc. Mgr. Vincenta Múcsu, PhD., do funkcie prorektora UK pre rozvoj na druhé funkčné obdobie od 1. mája 2017 a doc. JUDr. Mareka Števéčka, PhD., z Právnickej fakulty UK (PraF UK) do funkcie prorektora UK pre legislatívu. Obaja budú súčasne pôsobiť aj vo funkcii členov Vedeckej rady UK. Doc. Števéček tak vystriedal vo funkcii prorektora s účinnosťou od 1. apríla 2017 prof. JUDr. Máriu Patakyovú, PhD., z PraF UK, ktorá bola zvolená za verejnú ochrankyňu práv a ktorá zastávala post prorektorky UK od februára 2011. V tejto súvislosti schválil AS UK návrh rektora UK na vymenovanie Mgr. Agáty Jurášekovej, riaditeľky Vydavateľstva UK, do funkcie konateľky spoločnosti UK Veda, s. r. o., ktorú dovtedy vykonávala prof. Patakyová. Zároveň vzal na vedomie Správu o činnosti spoločnosti UK Veda, s. r. o., za rok 2016 a schválil jej účtovnú závierku zostavenú k 31. decembru 2016.

AS UK vyslovil súhlas s návrhom rektora UK na vymenovanie Ing. Róberta Šimončíča, CSc., do funkcie člena Správnej rady UK na tretie funkčné obdobie. Prijatými uzneseniami ďalej schválil Správu o činnosti AS UK za obdobie od 1. januára 2016 do 31. decembra 2016 a zvolil prof. PhDr. Zlaticu Plašienkovú, PhD., z Filozofickej fakulty UK za predsedníčku Pedagogickej a vedeckej komisie AS UK. Za podpredsedu komisie bol zvolený doc. RNDr. Martin Putala, PhD., z Prírodovedeckej fakulty UK, ktorý aktuálne zastupuje UK v Rade vysokých škôl. V závere zasadnutia vyhlásil AS UK doplnovacie voľby do AS UK na uvoľnené miesto jedného člena zamestnaneckej časti AS UK za Farmaceutickú fakultu UK, pričom termín hlasovania určil na obdobie od 9. marca do 25. apríla 2017, a zvolil Bc. Filipa Vincenta, študenta PraF UK, za člena Právnej komisie AS UK.

Viac informácií nájdete na webstránke AS UK: <https://uniba.sk/o-univerzite/organy-uk/akademicky-senat-uk/>.

Zuzana Tomová

Návšteva talianskeho a gruzínskeho veľvyslanca v SR na UK

Dňa 20. marca 2017 prijal rektor UK prof. RNDr. Karol Mičieta, PhD., na univerzitnej pôde nového veľvyslanca Talianskej republiky v SR Gabriela Meucciho a následne i veľvyslanca Gruzínska v SR Revaza Gachechiladzeho.

Mimoriadneho a splnomocneného veľvyslanca Talianskej republiky v SR Gabriela Meucciho, ktorý odovzdal svoje poverovacie listiny prezidentovi Andrejovi Kiskovi 18. januára 2017, privítal rektor UK v prítomnosti prorektorky UK pre medzinárodné vzťahy prof. MUDr. Daniely Ostátnikovej, PhD. Spoločne predstavili talianskemu hosťovi Univerzitu Komenského, informovali ho o štúdiu talianskeho jazyka na Katedre romanistiky Filozofickej fakulty UK, o štúdiu slovenského jazyka na Lektoráte slovenského jazyka a kultúry na Bolonskej univerzite, ale aj o spolupráci s Bolonskou univerzitou, so Štátnou univerzitou v Miláne a s ďalšími partnerskými talianskymi univerzitami. Diskutovali tiež o výmene študentov, vedcov a pedagógov prostredníctvom programu Erasmus+, ale aj o spolupráci na spoločných projektoch – napr. v rámci nového Vedeckého parku UK.

Následne zavítal na UK mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec Gruzínska v SR Revaz Gachechiladze, ktorý v minulosti pôsobil ako mimoriadny profesor politickej geografie na Oxfordskej univerzite a aj v súčasnosti je profesorom na Štátnej univerzite Ivana Javakishviliho v Tbilisi. Veľvyslanec Gachechiladze oboznámil rektora UK so zapojením sa Gruzínska do spoločného európskeho systému vysokoškolského vzdelávania v rámci bolonského procesu a navrhol memorandum o spolupráci medzi Štátnou univerzitou Ivana Javakishviliho v Tbilisi a Univerzitou Komenského. Informoval tiež o plánovanej májovej návšteve prezidenta Gruzínska Giorgiho Margvelašviliho, ako aj o možnosti jeho prednášky študentom histórie, politológie, sociológie a kulturológie na UK. Prof. Mičieta informoval veľvyslanca Gachechiladzeho o spolupráci Fakulty sociálnych a ekonomických vied UK s partnerskou fakultou Štátnej univerzity Ivana Javakishviliho v Tbilisi, ako aj o možnostiach spolupráce s Filozofickou fakultou UK, či už v oblasti histórie, jazykových študijných programov, alebo archeológie, a to napr. v rámci výmenných programov študentov, vedcov a pedagógov.

PhDr. Mgr. Branislav Slysňo

Francúzsky a slovenský minister zahraničných vecí na UK o nevyhnutnosti Európy

Dňa 10. marca 2017 Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave (PraF UK) hostovala podujatie na tému „Nevyhnutnosť Európy“. V preplnenej Rektorskej sieni UK s prednáškami k tejto téme vystúpili dvaja významní hostia – francúzsky minister zahraničných vecí a medzinárodného rozvoja Jean-Marc Ayrault, ktorý bol v rokoch 2012 – 2014 ministerským predsedom Francúzska, a minister zahraničných vecí a európskych záležitostí SR Miroslav Lajčák.

Oboch ministrov aj všetkých zúčastnených hostí privítali úvodnými príhovormi predstavitelia PraF UK – dekan doc. JUDr. Eduard Burda, PhD., a prodekan pre IT, masmediálnu komunikáciu a vzťah s verejnosťou JUDr. Marián Giba, PhD. Na podujatí sa zúčastnili významní akademici, novinári, politici zo Slovenska i zahraničia, no nechýbala ani laická verejnosť. Svoje zastúpenie tu mali aj poslucháči UK, ako i študenti iných vysokých škôl, ba dokonca aj žiaci stredných škôl.

Ako prvý vystúpil s prednáškou minister Lajčák. Vo svojej reči poukázal na široké spektrum kľúčových problémov, ktorým podľa jeho názoru Európska únia v dnešných časoch čelí. Spomenul odcudzenie Európskej únie od jej občanov, súvisiace s prehľbovaním rozdielov medzi politickými elitami a radovými obyvateľmi členských štátov. Európu podľa neho rozdeľujú napriek zániku hraníc mnohé principiálne otázky, ako napríklad rozdielny prístup členských štátov k riešeniu migračnej krízy či socioekonomických problémov. Upozornil tiež, že Únia je čoraz viac spochybňovaná aj na medzinárodnej pôde, pričom zmena prístupu novej americkej administratívy, vystúpenie Spojeného kráľovstva z EÚ, ako aj postupný presun extrémizmu do politicky tolerovanej roviny predstavujú ďalšie výzvy, ktorým sa členské štáty budú musieť postaviť.

Napriek tomu minister Lajčák jasne prezentoval svoj eurooptimizmus a presvedčenie o neexistencii kredibilnej alternatívy k Európskej únii, ktorú podľa neho nevie ponúknuť ani žiadny zástanca rozpustenia tohto medzinárodného spoločenstva. Aby však členstvo Slovenska v Únii bolo naďalej efektívne, musia podľa jeho slov členské štáty nájsť novú formu komunikácie s občanmi, predostrieť dlhodobú víziu rozvoja Európy, ako aj ukázať okamžitú akcioskopnosť pri riešení najpálčivejších problémov. Minister Lajčák zdôraznil tiež potrebu

spoločného postoja pri rokovaniach o brexite a vyjadril názor, že aj táto spolupráca Európu v budúcnosti posilní. Ako uviedol, očakáva silné európske vedenie, ktoré zreformuje Úniu k lepšiemu. Upozornil však, že sila európskej integrácie bude závisieť aj od nadchádzajúcich volieb vo Francúzsku a v Nemecku.

S prednáškou následne vystúpil francúzsky minister zahraničných vecí. Ayrault hneď v úvode upriamil pozornosť na demokratické hodnoty a význam vzájomných vzťahov Slovenska a Francúzska, ktorých zosobnenie vidí okrem iného v postave M. R. Štefánika. Opodstatnenie členstva Slovenska v Európskej únii podčiarkol aj vyzdvihnutím nášho úspešného predsedníctva v Rade EÚ, ako aj progresívneho postupu Slovenska v európskej integrácii. V tejto súvislosti ocenil, že Slovenská republika zatiaľ ako jediná krajina Vyšehradskej štvorky prijala spoločnú európsku menu euro. Taktiež spomenul mnohé hrozby, ktorým čelí integrácia, pričom kládol v tomto smere veľký dôraz najmä na nárast extrémistických politických prúdov a spochybňovanie spoločných riešení v rôznych krízových situáciách. Okrem iného identifikoval v činiteľoch týchto postojov narastajúcu sociálnu stratifikáciu a nezamestnanosť ako relikty finančnej krízy.

Ako však minister Ayrault podotkol, EÚ sa nesmie stať hromozvodom všetkých problémov, ktoré sa objavujú na úrovni členských štátov. Akcentoval výhody jednotného trhu ako priestoru s najvyššími environmentálnymi a sociálnymi štandardmi, rovnako tak efektívnosť spoločného prístupu v otázkach boja proti terorizmu, kontroly strelných zbraní či ochrany hraníc. Priestor pre ďalší rozvoj politik Európskej únie pozoruje minister v oblasti boja proti klimatickým zmenám, ktorý sa stáva nevyhnutnosťou súčasnej doby, pričom v tejto súvislosti ocenil prínos Slovenska pri ratifikácii Parížskej dohody. V smerovaní EÚ považuje Ayrault za nosné

hodnoty jednotu a kohéziu, a preto by sa podľa jeho slov mal aj koncept viacrýchlostnej Európy realizovať tak, aby tieto hodnoty neohrozil.

Aktuálne výzvy, ktoré vyplývajú z brexitu, obaja ministri vnímajú ako príležitosť ukázať pozitívne stránky Európskej únie. Minister Ayrault okrem politickej a právnej výzvy zdôraznil aj výzvu komunikačnú, a to najmä potrebu zachovať nielen výhodné usporiadanie vzťahov so Spojeným kráľovstvom pri rokovaní o jeho vystúpení z EÚ, ale aj následný rozvoj dobrých hospodárskych a diplomatických stykov po ukončení dvojročných vyjednávaní. Základ takýchto budúcich stykov vidí v princípe reciprocity, ale aj v množstve dvojstranných obchodných dohôd. Minister Lajčák v tejto súvislosti vyzdvihol založenie medzirezortnej koordinačnej skupiny pod vedením Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, ktorá zohráva dôležitú úlohu pri riadení postupu Slovenska v otázke brexitu.

Po prejavoch oboch ministrov nasledovala krátka otvorená diskusia, po ktorej hostia pokračovali vo svojom ďalšom pracovnom programe.

Adam Máčaj,
študent 3. ročníka PraF UK
Foto: MZVaEZ SR

Na UK prednášal profesor Václav Klaus

Dňa 23. marca 2017 sa v Aule Univerzity Komenského v Bratislave (UK) konala prednáška prof. Ing. Václava Klause, CSc., prezidenta Českej republiky v rokoch 2003 – 2013, na tému „Európska únia a euro: riskantné experimentovanie s Európou“.

Úvodný príhovor patrilo prorektorovi UK pre vedecko-výskumnú činnosť a doktorandské štúdium prof. RNDr. Petrovi Moczoovi, DrSc. „Stretli sme sa dnes v Aule Univerzity Komenského v Bratislave, aby sme si vypočuli prednášku o Európe, Európskej únii a eure. Témy bytostného významu a záujmu pre štát, spoločnosť i jednotlivca. Vonkoncom nie jednoduché, a práve preto vyžadujúce pozorné načúvanie všetkým odborne kompetentným, ktorým na Európe záleží,“ uviedol na úvod prof. Moczo a vo svojom príhovore ďalej hovoril predovšetkým o akademickej činnosti prof. Klause. V tejto súvislosti sa zmienil aj o jeho pôsobení vo funkcii člena vedeckej rady, kde zásadne vystupuje proti masovej produkcii docentov a profesorov ekonómie a v rámci habilitačných a inauguračných konaní vždy uplatňuje prísne vedecké kritériá a medzinárodné štandardy. „Ako radový občan a laik v ekonómii a v politike som vždy pozitívne spájal Európsku úniu s bezpečnosťou a mierom v Európe a so zblížovaním európskych národov. Eura som sa nevedel dočkať z praktických dôvodov a som rád, že ho máme. Predpokladám, že hovorím za mnohých podobných laikov,“ uviedol na záver svojho príhovoru prof. Moczo. Zároveň dodal, že pri riešení neľahkého odborného problému nám môže najviac pomôcť práve nezávislý a kritický pohľad odborníka.

Hneď v úvode svojej prednášky vyjadril prof. Václav Klaus svoj pevný a dlhodobý známy postoj k vhodnosti spoločnej európskej meny pre Európu. „Európu euro fundamentálne mení, v každom prípade ďaleko

Nepochopenie skutočných problémov Európskej únie a eura podľa neho prameni predovšetkým z neochoty načúvať odborníkom, a tak nepochopenie i problém naďalej pretrvávajú, a to aj napriek dostatočne zreteľným signálom, akými sú aj dlhotrvajúca európska ekonomická stagnácia či trvalo vysoká miera nezamestnanosti. Navyše, ako počas svojej prednášky niekoľkokrát zdôraznil, súčasná situácia v Európe je dôkazom obrovskej priepasti medzi realitou EÚ (a eurozóny) a jej normatívnym modelom, označujúc daný stav pojmom „expectations-reality gap“.

V rámci svojej prednášky sa prof. Klaus ďalej venoval štyrom hlavným nedostatkom, ktoré podľa neho charakterizujú súčasnú verziu európskej integrácie. Prvý problém vidí v postupnom odstraňovaní vestfálskeho systému usporiadania Európy, ku ktorému starý kontinent dospel po skončení 30-ročnej vojny, čiže v oslabovaní až potláčaní národných štátov a v zosilňujúcej sa európskej centralizácii. Unifikačný proces vedie podľa neho k postupnému potláčaniu demokracie v Európe. Ďalšou charakteristikou aktuálnej podoby EÚ je podľa prof. Klause snaha o vytvorenie veľkého ekonomického priestoru odstránením hraníc, čo uľahčilo pohyb osôb, tovaru, služieb a kapitálu. Negatívnym dôsledkom vytvorenia jednotného trhu, ako aj s ním spojené zvýšenie mobility ľudí je však postupné posilňovanie európskej identity práve na úkor tej národnej. Za ďalšie dva definíčné znaky súčasnej podoby európskej integrácie považuje prof. Klaus postupný presun právomocí na centrálnu, resp. celokontinentálnu úroveň a prijatie eura ako

jedného z kľúčových prvkov európskej unifikačie, ktoré vníma ako pokus abstrahovať od faktickej heterogenity európskeho ekonomického priestoru a následne toto územie vytvorením jednotnej európskej meny umelo homogenizovať. „Uplynulé desaťročia, najmä obdobie od krízy v rokoch 2008 – 2009, preukázali, že členské štáty eurozóny nie

sú identické a že žiadna menová únia, ako ani z nej vyplývajúca spoločná mena nie je neškodná a neutrálna. Ekonómovia vedia alebo by aspoň mali vedieť, že peniaze nie sú neutrálné (najmä v krátkom a strednom období), a preto ani ich cenu – menový kurz a úrokové sadzby – nie je možné politicky ovplyvňovať,“ uviedol na záver svojej prednášky prof. Klaus.

Po prednáške nasledovala diskusia, v ktorej zaznela napríklad aj otázka, kto najviac profituje z posunu od Európskeho spoločenstva k Európskej únii, ktorý prof. Klaus označil za prelomový. „Predovšetkým európske politické elity, ktorým vyhovuje nižšia miera priamej demokracie,“ odpovedal prof. Klaus. Z diskusie, ako i z celej prednášky tiež vyplynulo, že prof. Klaus podporuje mierovú spoluprácu národných štátov, ale nemyslí si, že jej súčasná forma je dostatočne efektívna a vyžaduje si podľa neho radikálnu reformu.

Prof. Ing. Václav Klaus, CSc., získal vysokoškolské vzdelanie na Vysokej škole ekonomickej v Prahe, kde študoval odbor ekonomika zahraničného obchodu. Ako vedecký pracovník Ekonomického ústavu ČSAV absolvoval vedeckú aspirantúru a v roku 1968 získal titul kandidáta ekonomických vied. V rokoch 2003 – 2013 zastával post prezidenta ČR. V súčasnosti pôsobí prof. Václav Klaus na Vysokej škole ekonomickej v Prahe. Je garantom a vyučujúcim predmetu Transformačné procesy v ČR, je členom komisie pre obhajoby dizertačných prác a komisie pre štátne záverečné skúšky doktorského štúdia. Napísal viac než 40 kníh so zameraním na spoločenské, politické, ako aj ekonomické témy. Je nositeľom množstva medzinárodných cien a takmer 50 čestných doktorátov z univerzít z celého sveta.

Zuzana Tomová

viac, než mení Slovensko. Pre Slovensko je prijatie eura 'iba' zmenou jedného významného parametra, pre Európu je to systémový posun, systémová zmena. Čistý prínos pre Slovensko sa mi zdá byť väčší než pre Európu, resp. aby som bol presnejší, čistý disefekt pre Slovensko je podľa môjho názoru menší než pre Európu,“ uviedol prof. Klaus.

Komenského zbierka kníh 2017: stovky knižiek, ale i DVD s rozprávkami či veľký plyšový slon

1928 kníh pre deti a mládež, 22 DVD s detskými rozprávkami či CD s pesničkami pre najmenších, ale aj veľký plyšový slon – tak vyzerala tohtoročná Komenského zbierka kníh, ktorú pri príležitosti mesiaca knihy zorganizovala Univerzita Komenského v Bratislave (UK). Zbierka prebiehala vo všetkých fakultných knižniciach UK, t. j. 12 bratislavských a 1 martinskej, počas dvoch marcových týždňov – od 13. do 24. marca 2017.

Najväčším podielom prispela do celouniverzitnej zbierky kníh martinská Jesseniova lekárska fakulta UK (JLF UK) s 588 vyzbieranými titulmi, a to vďaka rekordu jednotlivca – 384 kníh do zbierky venovala Ing. Ľubica Červeňová, tajomníčka JLF UK. Z radov študentov patrí prvenstvo Monike z Filozofickej fakulty UK, ktorá darovala 37 kníh.

Medzi vyzbieranými kúskami dominovali knihy detských rozprávok a beletria pre mládež, nechýbali však ani rozmanité encyklopédie, cudzojazyčná detská literatúra, pexesá či maľovanky. Deti z detských domov, nemocníc a sociálnych zariadení potešila i DVD s rozprávkami či CD s pesničkami. Komenského zbierku kníh spestrila aj kompletná zbierka „disneyoviek“ (Pocahontas, Levi kráľ, Bambi, Popoluška, Snehulienka, Aladin, Macko Puf a iné), séria kníh Harry Potter i Pán prsteňov. „Na tvárach niektorých darcov – študentov – sme videli, že sa ťažšie lúčia s knihami, akoby ich chceli ešte naposledy pohladíť aspoň pohľadom a zaželať im šťastnú cestu k novému čitateľovi. Milým prekvapením bola pridaná hodnota ku kniham v podobe plyšového slona,“ hovorí riaditeľka Akademickej knižnice UK PhDr. Daniela Gondová.

Vyzbierané knihy boli rozdelené do viacerých zariadení – napr. do Detskej fakultnej nemocnice s poliklinikou na bratislavských Kramároch, do Domova sociálnych služieb pre deti a dospelých SIBÍRKA, Domova sociálnych služieb pre deti a rehabilitačného strediska ROSA, sociálnej ubytovne FORTUNA i ubytovne KOPČANY, Detského domova a domova sociálnych služieb v Martine atď.

„Verím, že našich malých pacientov knihy potešia a počas hospitalizácie si v nich nájdú svojich rozprávkových hrdinov, s ktorými tak aspoň na chvíľu zabudnú na svoje ochorenie,“ ocenil význam a hodnotu Komenského zbierky kníh doc. MUDr. Ladislav Kužela, CSc., MPH, generálny riaditeľ Detskej fakultnej nemocnice s poliklinikou Bratislava, ktorý poďakoval Univerzite Komenského za vyzbierané knihy.

Komenského zbierka kníh 2017 nadviazala na pilotný projekt zbierky detskej literatúry, ktorý Univerzita Komenského zorganizovala

v roku 2011. Rovnako ako v roku 2011 aj v tomto roku bolo partnerom zbierky vydavateľstvo IKAR.

„Ďakujem všetkým, ktorí túto dobročinnú akciu podporili a prispeli tak k tomu, že chorým deťom a deťom v núdzi môžeme priniesť radosť a poznanie,“ dodal rektor UK prof. RNDr. Karol Mičieta, PhD.

Andrea Földváryová

Prečo ste sa rozhodli zapojiť do Komenského zbierky kníh?

Odpovedá Ing. Ľubica Červeňová z JLF UK, ktorá do zbierky venovala rekordný počet kníh – 384.

„Za zhruba 40 rokov sa moja zbierka kníh dosť rozrástla, pretože čítam rada nielen ja, ale aj syn. Neexistuje lepšia investícia, ako sú knihy, a tak kúpiť alebo darovať si knihu sa u nás stalo bežnou záležitosťou. Postupnému rozpúšťaniu tejto súkromnej knižnice predchádzalo vnútorné rozhodnutie a utriedenie si myšlienok, či je mojím záujmom pozeráť sa na knižky doma (po niekoľkých skúsenostiach ich už druhýkrát nečítam), alebo ich posunúť niekomu inému, koho tešia, urobia radosť, vtiahnu do iného sveta. Podľa Jána Rohna majú chudobní ľudia veľké potreby o knižné – síce nevelké, ale i tak – bohatstvo vedy, umenia, sociálnych služieb, detským domovom, nemocniciam, dúfajúc, že vôňa kníh vzbudí záujem o čítanie a že nielen mali čitateľa objaví čaro, ktoré knižky ponúkajú. A v neposlednom rade som si doma uvoľnila miesto pre tie nové... Knižný trh je obrovský a stále ponúka veľa dobrých a kvalitných kníh. © “

Seniorfitnes na UK: pohybom k zvýšeniu kvality života

Dvakrát týždenne hodina intenzívneho tréningu. Jeden tréning v posilňovni s osobným trénerom, druhý vo forme skupinového cvičenia v bazéne či v pohybovom štúdiu s fitloptou. Priemerný vek účastníka: 67 rokov. Aj takto vyzerá v praxi projekt odborníkov Univerzity Komenského v Bratislave (UK) – Seniorfitnes, ktorého cieľom je zvýšiť kvalitu života seniorov.

Seniorfitnes, ktorý odštartoval v septembri 2016, je výsledkom 15-ročnej aktívnej výskumnej činnosti realizovanej odborníkmi Fakulty telesnej výchovy a športu Univerzity Komenského v Bratislave (FTVŠ UK). Projekt prebieha tri trimestre v roku, v každom z nich pre maximálne 64 osôb. V súčasnej dobe cvičí 47 seniorov, z toho 32 žien a 15 mužov.

Najmladší účastník má 60 rokov, najstarší 80.

„Základným cieľom je spomaliť výkonnostný pokles seniorov, zvýšiť fyzickú zdatnosť, a tým prispieť k zlepšeniu kvality ich života. Doterajšie výsledky potvrdzujú, že pri pravidelnom tréningu si seniori zachovávajú svoju kondíciu do vysokého veku,“ približuje Mgr. Ján Cvečka, PhD., vedúci Diagnostického centra prof. Hamara FTVŠ UK. Hodina intenzívneho tréningu dvakrát týždenne pod vedením špecialistov FTVŠ UK poskytuje seniorom okrem zdravotného benefitu aj dôležitý sociálny rozmer.

Seniorfitnes reflektuje na znižovanie výkonnosti a zhoršovanie funkcií nervosvalového systému, ktoré je charakteristické pre osoby vo veku nad 65 rokov. V dôsledku toho dochádza aj k zvýšenému výskytu pádov seniorov. Takmer tretina 65-ročných a polovica 80-ročných spadne aspoň raz do roka, pričom 5 – 10 % takýchto pádov končí zlomeninou. Práve preto je súčasťou projektu aj tzv. „škola pádu“, ktorá má znížiť riziko pádov a naučiť seniorov, ako postupovať v prípade pádu.

Okrem intenzívneho cvičenia pod odborným dohľadom získajú seniori možnosť porovnania svojich vstupných a výstupných údajov. Odborníci UK merajú silu dolných končatín – laboratórnymi i funkčnými testami, testujú lokomóciu (rýchlosť chôdze), realizujú somatometriu (zloženie tela – pomer svalov a tuky), ako aj kognitívne testy. Testovanie prebieha vždy na začiatku a na konci trimestra. Na záver seniori obdržia „vysvedčenie“ – vyhodnotenie porovnávaných parametrov s krátkou interpretáciou vrátane ďalších odporúčaní.

„Takto koncipovaný projekt je jediným svojho druhu nielen na Slovensku, ale aj v strednej Európe. Naším zámerom je nadviazať naň vybudovaním kompetenčného centra pre pohybovú aktivitu, prevenciu a podporu zdravia seniorov – tzv. Centra aktívneho starnutia, ktoré bude predstavovať interdisciplinárne prepojenie spolupráce fakúlt UK,“ hovorí prodekan FTVŠ UK Mgr. Milan Sedliak, PhD., podľa ktorého by model pripravovaného centra ponúkol seniorom plnohodnotnú starostlivosť v oblasti pohybu i výživy.

Projekt pre seniorov oceňuje aj rektor UK prof. RNDr. Karol Mičieta, PhD.: „Seniorfitnes je ukážkou aplikácie výsledkov dlhodobej vedeckovýskumnej činnosti našich odborníkov v praxi – navyše, s významným celospoločenským prínosom.“

Andrea Földváryová
Foto: FTVŠ UK

SPRAVODAJSTVO

V ankete Slovenka roka 2017 má svoje zastúpenie aj UK

Týždenník Slovenka v spolupráci s Rozhlasom a televíziou Slovenska a Slovenským národným divadlom odštartoval v poradí už deviaty ročník čitateľskej ankety Slovenka roka. Aj tento rok má medzi nominovanými svoje zastúpenie i Univerzita Komenského v Bratislave (UK).

V kategórii Zdravotníctvo je nominovaná **doc. RNDr. Erika Halašová, PhD.**, ktorá je prodekanou Jesseniovej lekárskej fakulty UK v Martine, riaditeľkou Divízie Molekulová medicína Martinského centra pre biomedicínu a docentkou na Ústave lekárskej biológie JLF UK. Pracuje v oblasti výskumu nádorových ochorení a orientuje sa predovšetkým na preventívne a prediktívne aspekty karcinómu pľúc, hľadanie vhodných markerov neinvazívnej, včasnej diagnostiky a na personalizáciu liečby. Je členkou Európskej asociácie pre prediktívnu, preventívnu a personalizovanú medicínu a editorkou vedeckého časopisu *Scientific Reports*.

V kategórii Veda a výskum je nominovaná **doc. MUDr. Barbara Ukropcová, PhD.**, ktorá prednáša na Lekárskej fakulte UK, Fakulte telesnej výchovy a športu UK a Prírodovedeckej fakulte UK. Je tiež samostatnou vedeckou pracovníčkou v Ústave experimentálnej endokrinológie Biomedicínskeho centra SAV. Je zodpovednou riešiteľkou a spoluriešiteľkou mnohých projektov zameraných na obezitu, diabetes 2. typu a najmä na úlohu kostrového svalstva ako mediátora adaptačnej odpovede na cvičenie.

V kategórii Vzdelávanie a podpora mladých talentov je nominovaná **doc. JUDr. Lucia Kurilovská, PhD.**, uznávaná odborníčka na trestné právo, ktorá prednáša na Katedre

trestného práva, kriminológie a kriminalistiky Právnickej fakulty UK. Je rektorkou Akadémie Policajného zboru v Bratislave, pôsobí ako vedúca vedecká pracovníčka v Ústave štátu a práva SAV a podieľa sa aj na tvorbe zákonov rezortu Ministerstva spravodlivosti SR.

Mená víťaziek jednotlivých kategórií, ako aj absolútnej víťazky ankety Slovenka roka 2017 sa verejnosť dozvie 4. júna 2017 počas priameho televízneho prenosu zo slávnostného galavečera z historickej budovy SND. Zoznam všetkých nominovaných v jednotlivých kategóriách, ako aj možnosť hlasovania za Slovenku roka 2017 nájdete na: <http://www.slovenkaroka.sk/hlasovanie/>.

redakcia

Študenti UK diskutovali o súčasnom dianí vo vysokom školstve

Dňa 22. marca 2017 sa na pôde Univerzity Komenského v Bratislave (UK) z iniciatívy študentskej časti Akademického senátu UK (AS UK) uskutočnilo neformálne stretnutie študentských reprezentácií univerzity – Konvent UK. Cieľom podujatia bolo predstaviť študentským zástupcom súčasné dianie vo vysokom školstve s jeho dopadmi na študentskú komunitu, ako aj priblížiť vybrané témy týkajúce sa študentstva na UK. Podujatie, na ktorom sa zúčastnil aj minister školstva, sa konalo pod záštitou rektora UK prof. RNDr. Karola Mičieta, PhD., a predsedu AS UK prof. RNDr. Daniela Ševčoviča, CSc.

Úvodné plenárne zasadnutie, ktorého témou bolo smerovanie vysokých škôl na Slovensku, otvoril prihovorom podpredseda AS UK Bc. Róbert Zsembera, študent Pedagogickej fakulty UK. „Motorom univerzity sú jej študenti, pedagógovia, vedecké osobnosti uznávané u nás doma i v zahraničí. Právom sme hrdou súčasťou tohto veľkého kolosu. Každý z nás, reprezentantov študentskej časti akademicko-vej obce na fakultnej i univerzitnej úrovni, si musí byť vedomý tejto hrdosti a dôležitosti obhajovať záujmy voliteľov i celej študentskej obce. Veríme, že dnešné podujatie bude prínosom v ďalšom rozvoji Univerzity Komenského v Bratislave,“ uviedol.

S príspevkom vystúpil aj minister školstva, vedy, výskumu a športu SR prof. Ing. Peter Plavčan, CSc., ktorý priblížil legislatívne a koncepčné zámery v oblasti VŠ a ich dosah na študentov. Prítomným objasnil niektoré aspekty pripravovanej školskej reformy, ktorá sa významne dotkne aj vysokých škôl, a to predovšetkým v zmene systému akreditácie.

Na ministrov prihovor nadviazal rektor UK prof. RNDr. Karol Mičieta, PhD., ktorý sa zameriaval na problematiku súčasného smerovania univerzity. „Neoddelujeme výučbu od tvorivej činnosti,“ apeloval, vyzdvihujúc tiež potrebu prepojenia vzdelávacieho procesu s vedeckým bádáním. Univerzita je totiž nielen významnou vzdelávacou, ale aj výskumnou inštitúciou s markantným podielom na celoslovenskej vede. „Dobrá univerzita musí byť v prvom rade autonómna,“ zdôraznil rektor UK.

Predseda AS UK prof. RNDr. Daniel Ševčovič, CSc., vyzdvihol prínos takejto diskusie a podujatia, ktoré ponúka priestor na zblíženie študentov UK, a tak sa môže stať konštruktívnou platformou na prediskutovanie problémov na jednotlivých fakultách a následné nájdenie ich riešení.

S prihovormi vystúpili aj predseda Rady vysokých škôl SR doc. RNDr. Martin Putala, PhD., z Prírodovedeckej fakulty UK a predseda Študentskej rady vysokých škôl Bc. Bálint Lovász.

Súčasťou programu Konventu UK boli aj dve sekčné kolá. V sekcii venovanej štúdiu a internacionalizácii na UK sa reprezentanti študentov venovali viacerým témam. Poukázali na potrebu zjednotiť zapisovanie predmetov na iných fakultách UK, než na ktorých študujú, čím apelovali aj na potrebu zlepšenia vzájomnej spolupráce medzi fakultami. Študentskí reprezentanti zaujali väčšinový súhlasný postoj k možnosti celoplošne zrušiť papierovú formu výkazov o štúdiu (indexov) a zapisovanie výsledkov štúdia plne nahradiť elektronickou formou evidencie, s čím súvisí nutnosť zaviesť nový komplexný akademický informačný systém UK. Vyslovili sa za povinné zverejňovanie výsledkov študentských ankiet k hodnoteniu kvality výučby a následné prezentovanie vyvođených opatrení zo strany vedenia fakúlt UK. V oblasti internacionalizácie podporili požiadavku na prijatie legislatívnych a finančných opatrení pre zriaďovanie predk- torandských a postdoktorandských pozícií.

V rámci sekcie sociálnych záležitostí a značky UK reprezentanti študentov vyslovili nespokojnosť so súčasným legislatívnym znevýhodnením študentov denného štúdia vo veku nad 26, resp. 30 rokov, a to najmä v oblasti sociálnej podpory zo strany štátu (napr. dohody o brigádnickej práci študentov, platenie zdravotného poistenia, zľavy na cestovnom vo verejnej doprave). Študentskí reprezentanti odporúčili novelizovať vyhlášku o priznávaní štipendia študentom vysokých škôl s dôrazom na vytvorenie reálnej finančnej podpory štúdia pre sociálne odkázaných študentov a zjednotiť definíciu „študenta“ na účely právnych predpisov. Dôrazne pripomenuli predvolebný prísľub predsedu vlády SR vyčleniť prostriedky na rekonštrukcie vysokoškolských internátov, keďže kultúra ubytovania v nich nezodpovedá štandardom pre 21. storočie. V oblasti stravovania študentskí reprezentanti požiadali o prepojenie jednotlivých stravovacích zariadení so sídlom v priestoroch UK s cieľom rozšíriť možnosti stravovania a uplatňovania dotačných zliav. Poukázali na nízku úroveň brandingu UK, ktorých posilnenie je nevyhnutné pre šírenie dobrého mena UK a vytváranie vzťahov do- vontra a vonok UK.

Podujatie zakončil prihovorom podpredseda AS UK Bc. Daniel Zigo, študent Právnickej fakulty UK: „Sme predstaviteľmi akademicko-jej samosprávy, ktorá je výsadou vysokých škôl, navyše, sme i nezávislými zástupcami študentov. Je preto nesmierne dôležité, aby sme si uvedomovali, že môžeme a mali by sme v rámci našich možností ovplyvňovať vývoj a smerovanie našej univerzity a jednotlivých fakúlt v budúcnosti tak, aby sme mohli byť jej hrdými študentmi. Som preto veľmi rád, že sme dnes pomenovali mnohé – i tie problematickejšie – aspekty nášho štúdia.“ V mene organizátorov vyjadril spokojnosť s priebehom podujatia a podnetnosťou diskusií. Vyslovil tiež pranie, aby sa Konvent UK podarilo zorganizovať aj v roku 2018.

Bc. Róbert Zsembera,
podpredseda AS UK
Foto: Emil Hankovský,
Vladimír Kuric

Pedagogická fakulta UK predstavuje svojich úspešných študentov

Pedagogická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave (PdF UK) sa profiluje ako moderné vedeckovýskumné, vzdelávacie pracovisko pripravujúce budúcich učiteľov, ale aj iných odborníkov na pracovné pozície v školstve, zdravotníctve a sociálnych službách. Fakulta ponúka nielen kvalitné, pestré a zaujímavé štúdium, ale môže sa pýšiť aj výnimočnými študentmi, z ktorých vám predstavíme formou voľne písaného textu aspoň štyroch. Za rôznou motiváciou, prečo sa rozhodli študovať na PdF UK, rôznymi formami ich realizácie sa v rámci mimoškolských aktivít, ktoré prepájajú s predmetom svojho štúdia, možno nájsť spoločné – ľudskosť, humanitu, „človečinu“. Je dobré vedieť, že do škôl prídu ďalší učitelia, ktorí pochopili, že sú tu preto, aby obohatili svet, a ak by na túto úlohu zabudli, ochudobnili by sa.

Lenka Roskošová

Študujem učiteľstvo slovenského jazyka a literatúry a španielskeho jazyka a literatúry, tento rok končím bakalárske štúdium. K učiteľstvu a slovenskej literatúre ma doviedli moje dve slovenčinárky na osemročnom gymnáziu, ktorým vďačím za veľa úspechov – za to, že mi odovzdali množstvo vedomostí, motivovali ma, čítali moje prvé literárne texty a najmä ich vždy kriticky ohodnotili. Španielsky jazyk znamená pre mňa príležitosť spoznať nové kultúrne kontexty

a nazerať na svet, reálny i literárny, z rôznych perspektív. Vďaka bilingválnemu štúdiu ma tento rozmer učenia sa cudzích jazykov presvedčil o tom, že by som rada v jeho spoznávaní pokračovala aj na univerzitnej úrovni.

Popri škole sa venujem literatúre a literárnej tvorbe. S priateľmi máme literárny klub BRAK, ktorým sa prezentujeme približne od roku 2012. BRAK tvorí skupinka kamarátov tvoriacich (či už pracujúcich, alebo študujúcich). Ako neoficiálny bratislavský literárny klub každoročne organizujeme zopár verejných čítaní a posledné dva roky sme sa stali aj súčasťou Letnej univerzity slovenského jazyka a kultúry, ktorú usporadúva Centrum ďalšieho vzdelávania Univerzity Komenského.

Súťažne sa venujem písaniu prózy a drámy. Prvýkrát som tvorbu prezentovala na Medziriekoch 2011, čím sa pre mňa začal život s množstvom výnimočných ľudí a zážitkov. Následne sa mi podarilo uspieť ešte v niekoľkých ďalších súťažiach – získala som hlavnú cenu na Poetickej Ľubovni, prvé miesto na Literárnej Senici Ladislava Novomeského, ako i ocenenia na Literárnom Kežmarku, Literárnom Zvolene či v súťaži Dramaticky mladí. Príležitosť publikovať časopisecky som dostala najprv v *Dotykoch*, neskôr v *Orlovi tatranskom*. A keďže sa posledné roky zameriavam na rodovo orientovanú tvorbu, veľmi zaujímavou skúsenosťou v tomto smere bola pre mňa spolupráca s *Glosoláliou*. Jedinečným zážitkom bola aj možnosť predstaviť seba ako autorku v hodinovom vstupe v Rádiu Regina.

Posledné tri roky ma naplňa hľadať si miesto v rámci literárnej vedy, k čomu mi dopomohla i minuloročná účasť na ŠVOUČ. Pokiaľ ide o lingvistiku, v tejto oblasti zbieram praktické skúsenosti ako lektorka slovenského jazyka, ktorá vyučuje cudzincov, najmä tých po španielsky hovoriacich. Okrem toho mám rada dlhé stretnutia s najdrahšími ľuďmi, stand-upy, Meryl Streepovú, Virginiu Woolfovú a litre kávy. Keď sa potom ozve introvertnejšia časť môjho ja alebo u mňa nastúpi prokrastinácia, tvorím a píšem.

Róbert Zsembera

Som študentom druhého ročníka magisterského štúdia v študijnom programe učiteľstvo výchovy k občianstvu a učiteľstvo pedagogiky. V súčasnosti hájím záujmy a práva študentov v pozícii podpredsedu akademického senátu našej univerzity a tiež fakulty za študentskú časť akademickej obce, predsedám komisii pre vysokoškolské internáty a ubytovanie a som tiež členom viacerých grémií na úrovniach fakulty a univerzity.

Už od malička inklinujem k učiteľstvu. Bavilo ma učiť a niečo vysvetľovať iným, vždy som mal radosť, keď som videl, že to, čo sa im snažím vysvetliť, pochopili alebo aspoň tomu viac porozumeli. V prvom rade je učiteľstvo pre mňa viac poslaním než povolaním. Učiteľ má byť skôr sprievodcom dieťaťa vo svete poznávania a vlastného hľadania sa v spoločnosti než autoritativným subjektom, ktorý prenáša poznatky od seba k žiakovi, mnohokrát bez ohľadu na individuálnosť každého z nás. Bavi ma vymýšľať niečo inovatívne a hľadať riešenia na množstvo otázok, ktoré sa, aj v súvislosti s výchovou, vzdelávaním a celkovo učiteľstvom, vynárajú a zostávajú nezodpovedané.

Počas štúdia na gymnáziu som sa dostal do kontaktu s dobrovoľníctvom – prostredníctvom celosvetovej organizácie Červený kríž. V tom čase som ešte nevedel, že o nejaký ten čas sa stanem prezidentom organizačnej súčasti tuzemského Červeného kríža – Mládeže Slovenského Červeného kríža. Práve tejto organizácii vďačím za množstvo príležitostí, ktoré prispeli k rozvoju mojich lektorských zručností, vtiahli ma do podnetnej práce s mládežou a pomohli mi dozrieť. Skúsenosti, aké prináša táto organizácia s heterogénnym portfóliom činností a aktivít, sú jednoducho neoceniteľné. Som veľmi rád, že som mohol byť pri zrode množstva vynikajúcich projektov, že som mohol byť súčasťou autorského kolektívu viacerých z nich; spomeniem napríklad vzdelávací program pre učiteľov prvého stupňa základných škôl Humanitko, ktorého hlavným obsahom je výchova k humanite. Dnes sa už zameriavam viac na lektorskú činnosť: vyučujem pedagogicko-psychologické základy mladých dobrovoľníkov – stredoškolákov, ktorí sa po úspešnom ukončení kurzu stávajú koordinátormi programu v materských školách, kde učia deti, ako poskytnúť prvú pomoc. Prax nám jednoznačne ukázala, že táto edukácia má veľký zmysel – viaceré deti skutočne svojim rodičom a blízkym pomohli, keď bolo treba.

Veronika Jakubová

Od nástupu na gymnázium som absolvovala viaceré výmenné pobyty, vďaka čomu som si uvedomila, aké je skvelé vedieť sa dorozumieť v cudzine. Najviac ma očarila nemčina a dnes viem, že to bolo zásluhou mojej nemčičárky. Obdivovala som, ako nám nemecký jazyk vedela sprostredkovať a ako nás primala vytvoriť si k nemu pozitívny vzťah. Zapájala nás do rôznych medzinárodných projektov, čím nám ukázala, že znalosť cudzích jazykov otvára človeku množstvo dverí. Pre svo-

ju osobnosť a profesionalitu mi bola vzorom a motiváciou, aby som sa aj ja raz stala takou dobrou vyučujúcou, akou mi bola ona. Rozhodnutie ísť študovať na PdF UK bolo ďalším krokom na ceste k dosiahnutiu tohto cieľa.

Popri štúdiu som hľadala možnosti na zlepšenie svojich praktických zručností. A tak som začala pracovať ako lektorka nemeckého jazyka v Rakúskom inštitúte v Bratislave, kde vyučujem kurzy na všetkých úrovniach vymedzených Spoločným európskym referenčným rámcom pre jazykové znalosti. Navyše, som certifikovaná skúšajúca na skúšku ÖSD na úrovniach A1 – B2. Som tiež animátorkou návštev žiakov základných škôl v Goetheho inštitúte v Bratislave. Tieto aktivity sú úžasným doplnkom môjho štúdia, lebo svoje teoretické poznatky a vedomosti môžem tak neustále overovať v praxi.

Minulý rok som získala štipendium DAAD na letný odborný jazykový kurz v Lipsku (Sommerakademie: Deutsch als Fremdsprache in Theorie und Praxis), ktorý organizoval interDaF na Herderovom inštitúte Univerzity v Lipsku. Po skončení kurzu som následne absolvovala šesťtýždňovú prax vo vzdelávacom inštitúte Wisamar v Lipsku, kde som viedla formou *team teaching* integračné kurzy pre utečencov, pomáhala pri ich technickom zabezpečení, pripravovala vyučovacie hodiny a absolvovala exkurzie s účastníkmi kurzu. Počas pobytu v Lipsku som sa angažovala aj v rámci tamjšieho Katolíckeho spoločenstva študentov (Katholische Studentengemeinde in Leipzig), vďaka ktorému som rozšírila svoje dobrovoľnícke aktivity.

Pokiaľ ide o štúdium, sú mi blízke najmä tie predmety, ktoré prepájajú teóriu s praxou. Na fakulte učia zariadení učiteľia, ktorí nás motivujú k vykonávaniu dôležitého – aj keď nedoceneného – učiteľského povolania. Vďaka nim, ako aj vďaka svojej nemčičárke z gymnázia si uvedomujem, akú dôležitú úlohu zohrávajú učiteľia v spoločnosti tým, že ovplyvňujú mladých. Na Slovensku potrebujeme dobrých učiteľov a mojou ambíciou je stať sa jednou z nich. Aj preto som sa – v snahe popracovať i na vedeckom rozmere svojho štúdia – v akademickom roku 2015/2016 aktívne zapojila do fakultnej ŠVOUČ. Po minuloročnom úspešnom umiestnení som sa prihlásila aj tento rok.

Ako veľké pozitívum štúdia na UK vnímam jej nadnárodné partnerstvá s univerzitami po celom svete. Výmenné pobyty prispievajú k rozhladenosti študentov a načerpaniu inšpirácií. V dôsledku zmeny jazykovej politiky na Slovensku sa mi zdá, že reálne jazykové zručnosti mnohých študentov sú na nižšej úrovni, ako si vysokoškolské štúdium vyžaduje. Riešením by mohli byť intenzívne jazykové kurzy v rámci štúdia.

Katarína Rajčulová

Som študentkou prvého ročníka magisterského stupňa štúdia špeciálnej pedagogiky so zameraním na osoby s mentálnym postihnutím. Keď som sa ako stredoškolačka rozhodla pre štúdium tohto odboru, bolo to asi preto, že som okolo seba veľmi často videla deti, ktoré to v živote nemali také jednoduché ako ja. Deti, ktoré trápili rôzne problémy a ťažkosti. Učiteľkou som síce byť nechcela, ale v tomto odbore som okrem učiteľského zameralia videla veľa rôznych možností, ako pracovať s ľuďmi so znevýhodnením. Tak sa nakoniec špeciálna pedagogika pri výbere vysokej školy nestala pre mňa jednou z možností, ale jedinou možnosťou. Svoje rozhodnutie neľutujem ani teraz.

Na všetkých prednáškach, ktoré boli pre mňa ako pre prváčku plné nových výrazov a vedomostí, ma vždy najviac oslovili skúsenosti z praxe, ktoré nám vyučujúci prezentovali. Vtedy som si začala uvedomovať, že aj keby som sa naučila všetko, čo je v skriptách, nespraví to zo mňa dobrého špeciálneho pedagóga. Dnes sú to už štyri roky odvtedy, čo som prvýkrát prišla do Divadla Dúhadlo na divadelnú skúšku detí s Downovým syndrómom, čo organizačne zastrešuje občianske združenie UP-Down syndrom. A aj keď som k divadlu nemala žiaden špeciálny vzťah, spomenutá skúsenosť ma úplne pohltila a rozhodla som sa pre dobrovoľníctvo v tomto združení. Týždeň čo týždeň sa na skúšky i predstavenia tešia deti, rodičia aj my. Dramatická hra rozširuje deťom obzory, predstavuje im úplne nové spektrum možností trávenia voľného času a tiež buduje sebadomie a podporuje osobný rozvoj každého malého herca. Deti divadlom doslova žijú. Niektoré z nich si pamätajú texty aj spreď niekoľkých rokov. Je úžasné pozorovať, ako deti do divadla vnášajú úplne iný vietor. Ako hrajú srdcom. Lebo srdce je vo všetkom, čo robia. V Divadle Dúhadlo sa na tvorbe autorských predstavení podieľajú liečební pedagógovia Lucia Kráľovičová a Erik Forgáč, pričom im pomáhajú usmerňovať deti s Downovým syndrómom a ich zdravých súrodencov študentské dobrovoľníčky, ako som ja.

Najnovšie predstavenie posunulo naše divadelné inscenácie na novú úroveň, keďže sme od hrania rozprávok prešli k stvárneniu náročnejšej sociálnej témy. Je diskutabilné, nakoľko bolo predstavenie s názvom *Kauza Prijatie* zrozumiteľné pre samotné deti, no o to viac bolo potrebné túto tému „vytiahnuť“ na verejnosť. A aj ja som si ako budúca špeciálna pedagogička v role asistentky, ktorú som v inscenácii stvárňovala, mala možnosť uvedomiť si množstvo vecí, ktoré sa týkajú školstva a vzdelávania detí so znevýhodnením.

Byť súčasťou týchto predstavení a dramatických stretnutí je pre mňa ako študentku veľmi motivujúce a vždy ma to utvrdí v tom, že špeciálna pedagogika je krásny odbor. Je to tiež skvelá príležitosť aplikovať nadobudnuté teoretické poznatky v praxi. Keďže ide o mimoriadne hodnotnú skúsenosť, aktívne vyhľadávanie takýchto príležitostí vnímam takmer už ako povinnosť každého študenta.

Z materiálov spracovala Eva Faithová, PdF UK

Aby okrem stromov rozkvitli aj medziľudské vzťahy

Po viac ako dvoch rokoch od vzniku myšlienky vytvoriť v areáli Fakulty sociálnych a ekonomických vied Univerzity Komenského v Bratislave (FSEV UK) prvú univerzitnú komunitnú záhradu na Slovensku sa plány pretavujú do skutočnosti. Dňa 6. marca 2017 sme po prvýkrát reálne zaryli motyky a rýle do zeme v našej komunitnej záhrade, ktorá hlasovaním dostala meno Komunitka, záhrada pre každého.

Autorkou projektu je doc. Mgr. Júlia Kanovská Halamová, PhD., ktorá spolu s Ing. Patríciovou Černákovou, DPD, vedie aj kurz *komunitná psychológia*. Práve študenti, ktorí kurz navštevujú, sú medzi prvými tvorcami novej komunitnej záhrady. „Projekt je jedným zo spôsobov, ako na fakulte prepájame vzdelávanie na medzinárodnej úrovni, komunitný výskum a aplikáciu do praxe spojenú s budovaním lokálnej komunity,“ vysvetľuje doc. Kanovská Halamová.

Už po pár týždňoch od začiatku prác badať v záhrade prvé výsledky. „Chceli by sme, aby bola komunitná záhrada nielen miestom na štúdium či akousi relaxačnou zónou pre študentov i zamestnancov FSEV UK, ale aj priestorom na neformálnu diskusiu či rôzne spoločenské a kultúrne podujatia,“ dopĺňa doc. Kanovská Halamová.

Zaujímavým podnetom sú aj očakávania zo strany študentov. „Bola by som rada, ak by vďaka komunitnej záhrade vznikla v škole aj reálna komunita. Nielen v zmysle nových priateľstiev, ale tiež priestor, kde by sme mohli tráviť voľný čas. Aby škola nebola len o štúdiu. Zároveň by bola škoda, ak by zostalo miesto s takým potenciálom nevyužitú,“ hovorí Bibiana, študentka druhého ročníka sociálnej antropológie. Jej spolužiačka Lucia dodáva: „Veľmi som túžila po komunitnej záhrade priamo v škole. Vnímam to ako fantastickú možnosť vniesť viac tvorivosti do fakultného prostredia a života. Verím, že nám záhrada ponúkne priestor na chill out, odpočinok, ale aj netradičné formy vzdelávania sa.“

Ako sa nám podarí naplniť načrtnuté plány a očakávania, to zhodnotíme koncom se-

mestra – v tom čase by už v záhrade mali stáť prvé objekty a rásť prvé sadeničky. Nasadenie študentov a zamestnancov FSEV UK je

ukážkou toho, že atmosféra u nás výrazne prekračuje akademický rozmer.

„V Komunitke si chceme pestovať aj nejakú tú zeleninu a drobné ovocie. To by sme následne podávali vo fakultnom bufete, ktorý ako študenti sami prevádzkujeme. Zo zisku chceme vyčleniť istú časť a vytvoriť akýsi fond, z ktorého by sme vedeli podporiť ďalšie, či už výskumné, alebo tvorivé študentské projekty. Kruh sa tým uzavrie. FSEV UK je proste skvelá fakulta,“ hovorí študentka Lucia.

Mgr. Martina Mášiková, FSEV UK

AKTIVITY NAŠICH ŠTUDENTOV

Skvelé umiestnenie matfyzákov na Mirror of the 77th Putnam Competition

Dňa 3. decembra 2016 sa uskutočnil už 77. ročník William Lowell Putnam Mathematical Competition. Ide o jednu z najstarších a najprestížnejších matematických súťaží pre študentov amerických vysokých škôl. Oficiálna účasť je umožnená iba študentom univerzít v Spojených štátoch a Kanade. Neoficiálne sa však na nej už niekoľko rokov môžu zúčastňovať aj zástupcovia iných univerzít, a to vďaka internetu a úsiliu lokálnych organizátorov, ktorí sa podieľajú na príprave zrkadlovej verzie súťaže – tzv. Mirror of William Lowell Putnam Mathematical Competition. Na poslednom ročníku mala úspešné zastúpenie aj Univerzita Komenského.

Dňa 4. decembra 2016 sa viac ako 240 študentov z 37 univerzít v 10-tich krajinách Európy a Ázie popasovalo s rovnakými príkladmi v rámci „zrkadla“ tejto povestnej matematickej súťaže. Fakulta matematiky, fyziky a informatiky UK sa tento rok do súťaže zapojila po prvýkrát. Záujem o účasť prejavili piati študenti odborov matematika a informatika. Počas dvoch trojhodinových sedení riešili po šesť príkladov, ktorých zadania a riešenia sa už v súčasnosti dajú nájsť na webovej stránke: <http://ksked-laya.org/putnam-archive/>.

Po oprave príkladov a medzinárodnej koordinácii boli 4. marca 2017 zverejnené konečné výsledky v rámci neoficiálneho „zrkadla“.

Študenti našej fakulty dosiahli výborné umiestnenia. Martin Vodička, študent matematiky 1. ročníka magisterského stupňa štúdia, sa so ziskom 99 bodov umiestnil na skvelom 2. mieste (Grand First Prize). Michal Tóth, študent matematiky 2. ročníka magisterského stupňa štúdia, získal 59 bodov, vďaka čomu sa v konečnom hodnotení dostal na 24. – 27. miesto (First Prize). Na

49. – 51. mieste (Second Prize) skončila so ziskom 43 bodov Simona Veselá, študentka matematiky 1. ročníka bakalárskeho stupňa štúdia. Jozef Rajník, študent informatiky 3. ročníka bakalárskeho stupňa štúdia, obsadil 52. – 54. miesto (Second Prize) so ziskom 42 bodov. A 136. – 140. miesto (Honorable mention) pre našu fakultu vybojoval Slavomír Hanzely, študent informatiky 1. ročníka bakalárskeho stupňa štúdia, ktorý získal 19 bodov. Všetkým našim úspešným reprezentantom srdečne blahoželáme.

Martin Niepel, lokálny organizátor

Študenti UK uspeli v medzinárodnej programátorskej súťaži

Študenti Univerzity Komenského v Bratislave (UK) uspeli v celosvetovom finále programátorskej súťaže Google Hash Code 2017. Tím z Fakulty matematiky, fyziky a informatiky UK (FMFI UK) obsadil 10. miesto.

Celosvetové finále Google Hash Code 2017 sa uskutočnilo 1. apríla 2017 v Paríži. Súťažiaci tímy mali za obmedzený čas čo najlepšie vyriešiť zadaný praktický optimalizačný problém. V kvalifikačnom kole súťažiaci riešili napríklad problém minimalizácie latencie streamovaného videa pomocou vhodného cachovania v datacentrách rozmiestnených po svete.

Do kvalifikačného kola sa zapojilo 2815 tímov z celého sveta (z toho 24 slovenských tímov). Päťdesiatka najlepších postúpila do svetového finále vo Francúzsku. Jediným tímom zo Slovenska, ktorému sa podarilo prebojovať medzi svetovú špičku, bol tím študentov informatiky na FMFI UK v zložení Eduard Batmendiň (2. ročník Bc. štúdia), Jozef Brandys (2. ročník Mgr. štúdia) a Roman Hudec (2. ročník Mgr. štúdia).

Tímu UK sa vo finále podarilo ešte vylepšiť výsledok z kvalifikácie a po výbornom finiši dosiahnuť celkové 10. miesto na svete. Absolútnym víťazom sa stal tím AIM Tech z Ruska.

„Úspešný, matfyzický tím, ktorý sa dokázal presadiť v mimoriadne náročnej medzinárodnej konkurencii, je nielen skvelou vizitkou našich pedagógov, ale aj inšpiráciou pre ďalších študentov z radov záujemcov

o neľahké, ale jedinečné štúdium na Fakulte matematiky, fyziky a informatiky UK. Dostanú tak vstupenku k zaujímavému kariérnemu rastu, prestížnemu povolaniu a pritom im môže ostať celoživotný dobrý pocit z hry,“ uviedol prof. RNDr. Karol Mičieta, PhD., rektor UK.

redakcia

Študentský tím z PraF UK víťazom národného kola prestížnej medzinárodnej súťaže

V súdnej sieni Právnickej fakulty UK (PraF UK) súťažili koncom februára 2017 mladí talentovaní študenti práva o titul slovenského šampióna v prestížnej medzinárodnej súťaži Philip C. Jessup International Law Moot Court Competition, ktorá je simulovaným súdnym konaním pred Medzinárodným súdnym dvorom.

Súťaž patrí medzi najväčšie a najprestížnejšie podujatia svojho druhu a každoročne sa na nej zúčastňujú mladí právnici z viac ako 500 univerzít na celom svete. Tímy zložené z troch až piatich študentov najskôr súťažajú na národnej úrovni proti iným tímom z tej istej krajiny a následne víťazi národného kola postupujú do veľkého medzinárodného finále v Spojených štátoch amerických.

Súťaž sa síce zameriava na oblasť medzinárodného práva verejného, ale praktické skúsenosti a zručnosti, ktoré vďaka nej študenti nadobudnú, im po ukončení štúdia otvárajú dvere do akejkoľvek právnickej profesie. Pripravou na súťaž sa totiž študenti učia precíznemu právnickému mysleniu, analýze právnych prameňov, príprave presvedčivých argumentačných právnych textov a tiež si cibrú profesionálny prejav a vystupovanie. Pridanou hodnotou súťaže je aj zdokonaľovanie sa v cudzom jazyku, keďže celá súťaž prebieha v angličtine.

V slovenskom národnom finále súťaže proti sebe stáli dva ambiciózne študentské tímy z dvoch popredných slovenských právnických

fakúlt – Právnickej fakulty UK a Fakulty práva Paneurópskej vysokej školy. Súťažiaci študenti určite zažívali priam adrenalinové chvíle, veď pre mnohých z nich to bol prvý verejný prejav takéhoto druhu. Počiatková nervozita však zo súťažiacich rýchlo opadla a v divákmi zaplnenej súdnej sieni PraF UK predviedli svoj právny talent i rečnícke nadanie.

Trojčlenná odborná porota, pozostávajúca z domácich aj zahraničných odborníkov s bohatými skúsenosťami z pôsobenia v medzinárodných organizáciách, nadnárodných advokátskych kanceláriách a na akademickej pôde, študentov nešetřila a kladla im mnohé otázky na preverenie konzistentnosti ich argumentačnej línie, ako aj ich hlbšej znalosti dotknutých oblastí práva. Tých pritom nebolo málo. Tohtoročné súťažné zadanie (t. j. fiktívny právny spor medzi dvoma fiktívnymi krajinami) sa dotýka mnohých aktuálnych právnych problematik, akými sú napríklad ochrana životného prostredia a prírodných zdrojov, ochrana kultúrneho dedičstva a uplatňovanie nárokov z práv ku kultúrnym pamiatkam, ochrana práv menšín a po-

vodných obyvateľov, zakotvenie práva na vodu v národnom a medzinárodnom práve či možnosť odškodňovania štátov postihnutými následkami zvýšeného prílivu migrantov. Po ukončení oboch kôl ústnych prednesov nasledovala neformálna recepcia spojená so slávnostným vyhlásením výsledkov v priestoroch generálneho partnera podujatia – advokátskej kancelárie White & Case, s. r. o. Víťaznú trofej si odniesol tím z PraF UK, vďaka čomu postúpil do medzinárodného finále súťaže vo Washingtone, D. C., kde silu právnych argumentov súťažiacich posudzujú tí najkvalifikovanejší odborníci z rôznych kútov sveta vrátane skutočných sudcov Medzinárodného súdneho dvora. Okrem ceny pre hlavného víťaza sa tiež rozdeľovali ceny za najlepšieho rečníka (Best Oralist) pre jedného člena z každého tímu.

Víťaznému tímu gratulujeme a veríme, že aj vďaka súťaži sa z jeho členov stanú úspešní právnici, ktorí budú zveľaďovať naše slovenské (a európske) právne prostredie.

Mgr. Soňa Ondrášiková,
Katedra medzinárodného práva
a medzinárodných vzťahov PraF UK

Slovenčina na fakultnej dlani

95. výročie slovakistiky na FiF UK

„Deväťdesiatpäťka, to je už naozaj dobrý dôvod oslavovať. Veď slovakistika na FiF UK je štyrikrát staršia než naša súčasná republika.“ Takýmito slovami uvádzali moderátorky Karin Majtánová a Soňa Müllerová – obe absolventky štúdia slovenčiny na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave (FiF UK) – slávnosť s názvom *Slovenčina na fakultnej dlani*, ktorou si 28. februára 2017 v Moyzesovej sieni pripomenuli Katedru slovenského jazyka a Katedru slovenskej literatúry a literárnej vedy 95 rokov od začiatku výučby slovenského jazyka a literatúry na FiF UK.

Je prirodzené, že v minulom storočí boli na novovzniknutej národnej univerzite národný jazyk a národná literatúra základom vzdelávania a výskumu. Slovenská filológia tak patrila medzi štyri zakladajúce odbory, ktoré tvorili piliere výučby na fakulte od jej začiatkov v roku 1921. Bola bázou pre neskorší vznik odborov ako žurnalistika, slavistika či knižničná a informačná veda a aj v súčasnosti predstavuje liaheň excelentnosti nielen vo sfére jazykovedy a literárnej vedy, ale v širšom ponímaní aj v oblasti kultúry a spoločenského života, ktorú reprezentujú absolventi slovenčiny na FiF UK – významní učitelia, prekladatelia, spisovatelia, novinári či moderátori. Ako pedagógovia pôsobili na fakulte významní slovenskí jazykovedci a literárni vedci: Jozef Škultéty, Ján Stanislav, Eugen Paulíny, Ábel Kráľ, Milan Pišút, Ján Števček, Milan Rúfus, Jozef Mistrik a mnohí ďalší.

„Slovakistický deň“ prišli okrem pedagógov a študentov slovakistických katedier osláviť zástupcovia z vedenia univerzity a fakulty, ale i absolventi slovenčiny. Mohli sa tak

zúčastniť jednak na dopoludňajšom fóre referátov a diskusií zameranom na aktuálny stav a perspektívy slovakistiky na FiF UK, jednak na poobedňajšom umeleckom programe, o ktorý sa postarali študenti slovakistiky venujúci sa popri štúdiu hudby, spevu, tancu, literárnej tvorbe či divadlu.

V úvode doobedňajšieho programu vyslovili svoje zdravice slovenčine prorektor UK doc. Mgr. Vincent Múcska, PhD., z Katedry všeobecných dejín, dekan FiF UK prof. PhDr. Jaroslav Šušol, PhD., ktorý prevzal záštitu nad podujatím, ale i vedenie katedier organizujúcich podujatie – prof. PhDr. Oľga Orgoňová, CSc., za Katedru slovenského jazyka, doc. Dagmar Kročanová, PhD., za Katedru slovenskej literatúry a literárnej vedy – a pedagogickí nestorí prof. PhDr. Pavol Žigo, CSc., a prof. PhDr. Valér Mikula, CSc. Dopoldňajšia časť podujatia však otvorila priestor predovšetkým študentom – zástupcom študijných programov s učiteľským, prekladateľským či jednodoborovým zameraním, v ktorých je možné v súčasnosti slovenčinu na fakulte študovať. Tí verejne prezentovali svoje postoje k štúdiu slovakistiky i konštruktívne nápady, ako štúdium sprogresivniť a atraktívniť nielen pre súčasných študentov, ale i pre budúcich adeptov štúdia slovenčiny.

Po dopoludňajšom pracovnom kolokviu si spríjemnili slovakisti svoj deň umeleckými talentmi študentov Richarda Bartala, Petra Havrana, Sone Hergottovej, Veroniky Cholevovej, Dominiky Kevickej, Janky Kočnerovej, Tibora Košovského, Mareka Snopeka, Márie Smatanovej a Róberta Škutu. Tí spolu s hosťujúcimi umelcami pripravili akadémiu pozostávajúcu z tanečných, speváckych, hudobných či divadelných vystúpení a predstavenia autorskej literárnej tvorby.

Zástupcovia hlavných organizátorov podujatia – Katedry slovenského jazyka, Katedry slovenskej literatúry a literárnej vedy a Občianskeho združenia Slovenčina – sa s účastníkmi rozlúčili so želaním opätovného stretnutia pri oslave storočnice odboru slovakistiky na FiF UK.

Alena Bohunická,
Katedra slovenského jazyka FiF UK

Medzinárodná vedecká konferencia o Henrichovi Bartkovi na PdF UK

Dňa 22. marca 2017 sa na pôde Pedagogickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave (PdF UK) uskutočnila medzinárodná vedecká konferencia „Henrich Bartek v slovenskej jazykovede a kultúre“.

Konferenciu zorganizovala Katedra slovenského jazyka a literatúry Ústavu filologických štúdií PdF UK v spolupráci so Slovenským ústavom v Ríme, s Úniou slovenských spisovateľov, umelcov a kultúrnych tvorcov žijúcich mimo územia Slovenska a s občianskym združením Libri Historiae, a to pri príležitosti dvoch okrúhlych výročí univerzitného profe-

sora PhDr. Henricha Bartka, významného slovenského jazykovedca a kodifikátora spisovnej slovenčiny, spoluzakladateľa a dlhoročného redaktora prvého a dodnes vydávaného jazykovedného časopisu *Slovenská reč*, člena Slovenského ústavu, neúnavného popularizátora poznatkov o spisovanej slovenčine i známeho publicistu.

Michael Žantovský sa vrátil s Havlom do Bratislavy – po 26 rokoch

Michael Žantovský stál ako priateľ a blízky spolupracovník po boku Václava Havla niekoľko desaťročí – už od čias disentu v 70. rokoch minulého storočia, následne vo funkcii jeho hovorcu v časoch Nežnej revolúcie, ako i počas Havlovho prvého prezidentského úradu. Neskôr bol českým veľvyslancom v USA, Izraeli a Veľkej Británii. Žantovského nedávno vydaná biografická kniha Havel je podľa mnohých recenzentov „definitívnym“ portrétom jedného z najvýznamnejších politikov v našich krajinách v 20. storočí. Na pôde Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave (FiF UK) ju predstavil spolu s Ivetou Radičovou a Miroslavom Kusým na podujatí Václav Havel: Tu a teraz, ktoré spoločne zorganizovali Katedra politológie FiF UK a Knihovna Václava Havla.

„Naposledy som bol s Havlom v Bratislave pred 26 rokmi, kedy sme neďaleko od budovy univerzity, na námestí SNP, zažili pomerne dramatické situácie,“ pripomenul Žantovský udalosť z roku 1991 známu ako „vajčkový míting“, keď radikálni zástancovia slovenskej samostatnosti začali na prezidenta hádzať vajcia. Ivetu Radičovú sa vtedy spolupodieľala na organizácii Havlovho vystúpenia na Námestí SNP, ktoré sa skončilo spomínaným neprijemným incidentom. Podľa nej to z Havlovej strany „bol silný pokus o dialóg na tému kultúrnosti, demokracie a decentralizácie“.

Prof. Miroslav Kusý poznal Václava Havla od čias Charty 77 a zažil i to, ako priamo v jeho dome v Bratislave zatkla Havla ŠtB. Havlov postoj k životu bol podľa Kusého charakteristický občianskou statočnosťou. Havel bol podľa jeho slov ochotný „páliť si prsty za veci verejné“ – angažoval sa napríklad v prípade nespravodlivého procesu proti alternatívnym hudobníkom za komunistického režimu, ktorý bol jedným z podnetov vzniku Charty 77. Toto zaujatie pre to, čo sa deje okolo nás, ako aj vnímavosť a odvaha, a to aj za cenu straty pohodlia, sa dá podľa diskutujúcich pokladať za istý odkaz Václava Havla aj pre dnešok. „Politika pre Havla nebola v prvom rade o technológii moci, o propagácii nejakej ideológie. Politiku vnímal ako prostriedok seberealizácie

každého človeka, ktorého zaujíma, čo sa okolo neho deje. Václav Havel sa mi spája s pojmi, ako sú sloboda, vláda zákona, morálka, principiálnosť. Neexistuje spravodlivosť, ak sa neodvíja od morálnych zákonov,“ uviedla prof. Radičová.

Študentov zaujímal aj názor Michaela Žantovského na skutočnosť, že na Slovensku je Havel vnímaný aj negatívne – ako ten, ktorý udelil neuváženu amnestiu aj mnohým zločincovi, ktorí ohrozovali potom krajinu. „Amnestiu Havel vnímal ako snahu o nápravu krívd bývalého režimu. Veril, že k právnemu štátu patrí aj právo na riadny proces, no podľa neho veľká časť tých, ktorí sedeli v komunistických väzeniach, takýto proces nemala. Preto veril, že by mali byť prepustení. Dnes už existujú výskumy, ktoré dokázali, že recidíva väzňov, ktorých prepustili na základe Havlovej amnestie, dosiahla 9 %, čo predstavuje priemernú mieru recidívy,“ uviedol autor životopisu prvého prezidenta Českej republiky.

Michael Žantovský napísal vyše 600-stranový Havlov životopis najskôr po anglicky a následne ako uznávaný prekladateľ z angličtiny preložil „sám seba“ do češtiny. Po skončení svojho pôsobenia v diplomacii prevzal funkciu výkonného riaditeľa Knihovny Václava Havla. Knižnica okrem toho, že vedie archív a zhromažďuje dokumenty, slúži predovšetkým ako živý priestor, kde sa ľudia môžu stretávať a diskutovať.

Barbora Tancerová, FiF UK
Foto: Matej Uhlík

Široký diapazón Bartkových jazykovedných, kultúrnych i popularizačných aktivít sa referujúci pokúsili obsiahnuť v rámci tematických blokov venovaných jazykovednej a kultúrnej situácii na Slovensku v 30. rokoch 20. storočia, Bartkovmu vedeckému a kodifikačnému dielu v 30. a 40. rokoch, ako aj jeho vedeckej a organizačnej činnosti v exile. Henrich Bartek je komplementárnou osobnosťou slovenskej jazykovedy, jeho vedecké dielo i jazykovo-výchovná práca vyplynuli z hlbokého poznania i presvedčenia o potrebnosti takejto práce. Usiloval sa o stabilizáciu rozkolísaného úzu, za potrebné považoval aj zainteresovanie širokej verejnosti, preto sa usiloval o vytvorenie odborného časopisu, ktorý by sa podieľal na

jazykovej výchove i na odstraňovaní závažných nedostatkov z verejnej jazykovej praxe.

Zámerom uvedenej konferencie bolo hodnotiť Bartkovo dielo bez vžitých ideologického či politického nánosu, smerovať k jadrú veci, rozšíriť pohľad na traktovanú problematiku a súčasne poukázať na opodstatnenosť Bartkovej aktivity v prospech spisovnej slovenčiny a jej kultúry v prelomovom období jej vývinu v 30. rokoch 20. storočia.

Eva Faithová, PdF UK

Misionár zo Slovenska bojuje v Rusku o každú dušu

Robert Balek, rodák z Námestova, je absolventom Fakulty matematiky, fyziky a informatiky Univerzity Komenského v Bratislave (FMFI UK). Pôvodne vyštudovaný učiteľ matematiky a informatiky však už osem rokov žije v Rusku, kde pôsobí ako misionár.

Študovali ste na FMFI UK, čo s misionárstvom asi nemá veľa spoločného. Naši by ste napriek tomu medzi matfyzáckym štúdiom a vašim súčasným pôsobením nejaký prienik?

Počas svojho päťročného pôsobenia v Moskve som pravidelne doučoval deti z detského domova matematiku a informatiku. Vďaka tomu som sa mohol stať pre nich oporou aj v ich bežnom živote, keď sa potrebovali porozprávať o tom, čo ich trápilo a čo potrebovali v sebe spracovať. Je to nádherná práca byť blízko duši a viesť ich múdro Božím spôsobom tak, aby sa nedoničili, ale, naopak, aby vyrástli do plnej krásy.

Pedagogika ako taká mi zas pomáha pri kázaní, pri akomkoľvek hlásaní evanjelia, pri katechizácii či pri vedení rôznych stretnutí o Svätom písme, o viere, o Bohu. Využívam ju aj pri usmerňovaní ľudí v našich misiách, kde niekedy treba naozaj poriadnu dávku pedagogických schopností.

Čo vás viedlo k tomu, aby ste sa stali kňazom?

Vnútorné presvedčenie, že to chce Boh. Viac ako desať rokov som sa vzpíeral vnútornému hlasu, hlasu ľudí okolo, hlasu situácií, v ktorých čím ďalej, tým jasnejšie zaznievalo Božie: „Pod' za mnou!“ Robil som všetko

chal som sa Bohom pritiahnuť a neľutujem to dodnes. Som veľmi šťastný, že môžem byť priamo pri tom, keď kriesi duše pred mojimi očami a vedie ich k šťastiu.

Momentálne pôsobíte ako misionár v Rusku. Prečo ste sa rozhodli práve pre túto krajinu?

Dlhé roky som sa učil po rusky. Okrem toho som päť rokov na vysokej škole popri štúdiu chodieval s inými študentmi dvakrát ročne na misie na Ukrajinu. To ma ešte viac zbližilo s ruskou dušou, pochopil som ju a zamiloval som si ju. Všetko sa to dialo príliš „náhodne“, až natofko, že mi došlo, že to žiadna náhoda nie je. Bol to Jeho plán prípravy pre moje budúce pôsobenie v Rusku. Takže, keď som si mal vybrať tri krajiny, do ktorých by som rád išiel ako misionár, Rusko bolo jednou z nich.

V Rusku ste od roku 2009. Čo sa u vás za tých osem rokov zmenilo, keď sa na to pozriete späťne?

Stal som sa, myslím, viac pokorným v pohľade na ľudské duše, na seba, na Boha. Viac a viac chápem, že nielen srdcia druhých, ale i moje srdce môže dať do poriadku a zmeniť k lepšiemu len Boh. Vidím a uvedomujem si to najmä pri vlastnej bezmocnosti meniť srdcia Rusov. Sú to krásne duše, no také dokmášané a dobité všetkým, čo sa tam udialo za posledné desaťročia, že si niekedy zúfam, či vôbec bude možné všetku tú spúšť v dušiach premeniť na kvitnúci sad. Jediné, čo mi pomáha, je viera – veriť a dúfať, že Bohu sa to podarí, lebo preňho nie je nič nemožné.

Ako dlho ste sa učili po rusky pred príchodom do Moskvy? Stačilo to?

Mal som za sebou osem rokov ruštiny – štyri roky na základnej a štyri roky na gym-

Informatika mi však pomohla aj v mnohých iných situáciách. Napríklad pri práci s počítačom, pri ohlasovaní evanjelia, pri vydávaní časopisov, kalendárov, bulletinov alebo pri vytváraní webových stránok o misiách (www.misie.sk) či stránok našich misijných farností.

pre to, aby som sa tomu vyhol, a tváril som sa, že nič nepočujem a nevidím. No ku koncu vysokej školy to bolo už také silné, že som viac nemohol ignorovať to, čo sa okolo mňa dialo a cez čo mi Boh čoraz jasnejšie a nástočivo dával najavo, kde ma vidí najšťastnejším. Vzdal som teda svoj útek a ne-

náziu. Vedel som bez problémov písať, čítať, no rozumiem skutočným Rusom a rozprávať sa s nimi priamo bez prípravy, to bola spočiatku poriadna výzva. Ja som im najprv takmer vôbec nerozumel, chápete to? A to som si myslel, že ma ruština v tomto smere nemôže prekvapiť. No po zhruba troch mesiacoch sa hrádza pretrhla a ja som dokázal hovoriť po rusky zo srdca, automaticky, bez premýšľania o gramatických väzbách a pravidlách. Samozrejme, s chybami, no tie boli, sú a vždy budú. No cítim, že sa to zlepšuje, a to aj vďaka neúnavným opravám mojej ruštiny zo strany Rusov, ktorí sa v tomto ohľade vôbec neokúňajú, a ja som im za to veľmi vďačný.

Vo svojej práci sa stretávate aj s Rusmi, ale aj s Ukrajincami. Čo si myslíte o súčasnej situácii a vzťahoch medzi krajinami?

Kedysi priatelia, teraz nepriatelia. Komusi to hrá do karát. No i ten „ktosi“ bude vždy len bábkou v rukách nášho jediného nepriateľa – diabla. A toho možno poraziť s neporazitelným Bohom po našom boku.

Ešte pred Ruskom ste však pôsobili aj v Nitre. V čom vidíte najväčší rozdiel medzi veriacimi na Slovensku a veriacimi v Rusku?

Na Slovensku sú katolíci vo väčšine a katolícka tradícia sa u nás zachovala aj napriek prenasledovaniu za komunizmu. V Rusku sa kresťanská tradícia (a katolícka zvlášť) nielenže pretrhla, ale úplne rozmlaždila na kolomaž a dlhé desaťročia vyškabovala drsným spôsobom zo srdca a duší ľudí. Teraz jej pomôcť po takom niečom opäť vyrásť

vyzerá nemožné – prakticky začíname tu v Rusku od úplnej nuly, akoby sme ľudí učili chodiť. Akoby boli po duchovnej mŕtvici a treba ich naučiť úplne všetko do najmenších detailov, neustále pritom odpovedajúc na ich otázku: „Načo?“ A to, čo máme my, katolíci na Slovensku, už v krvi, pretože sme v kresťanskej viere od malička vyrastali, lebo nám ostala po našich rodičoch a starých rodičoch ako dedičstvo, ako niečo, čo považujeme za samozrejmosť, tak to oni vôbec nemajú a všetko sa v ich prípade musí krvopotne budovať od začiatku, akoby tam nikdy ani nič nebolo. Nevidíte skoro žiadne plody svojej práce, všetko to vyzerá, akoby ste sa trápili zbytočne. No len Boh vie, čo kdesi hlboko začína kličiť a nakoniec to vyrastie. Možno nás už nebude, no Boh tu bude vždy a on každú prácu svojich detí dovedie do konca...

Ako vyzerá váš deň v Rusku?

Všetko závisí od toho, aké povinnosti má v daný deň čakať. Od rannej modlitby do večernej svätej omše sú to často vybavovačky po úradoch, starosť o opravy kostola alebo farskej budovy, stretnutia s ľuďmi, ktorí za mnou ako za kňazom prichádzajú z rôznych príčin, ako aj mnoho iných nevyhnutných detailov, ktorých je v živote každého jedného človeka na tisíc. Čas po večernej svätej omši mi vyplňajú rôzne stretnutia, súvisiace najmä s vysvetľovaním právd viery či s rozoberaním statí Svätého písma, ako aj tony rozhovorov s ľuďmi o ich živote, problémoch, starostiach a túžbach. K tomu podľa potreby spovede, prípravy na krst či na sobáš, pomazanie chorých, ale i pohreby a s tým spojené rozhovory s pozostalými. A mnoho ďalšieho,

čo ako kňaz môžem od Boha sprostredkovať tým, ktorí otvoria svoje srdcia pre Jeho pomoc, silu a svetlo.

Čo považujete za svoj najväčší úspech?

Vo svete materiálnom je to oprava nášho Kostola svätej Oľgy v Moskve. No to je maličkosť v porovnaní s tým, čo sa deje v duchovnom svete. Tam je tým najväčším úspechom každá jedna duša, ktorej som cez pochopenie, prijatie a prejav bratskej lásky pomohol stretnúť Boha a zažiť Ho priamo alebo cezo mňa; ktorú som mohol spolu s Bohom previesť zo smrti do života a do skutočnej nefalšovanej radosti z Jeho prítomnosti, z Jeho starostlivosti, z Jeho odpustenia; ktorej Boh vliat cezo mňa pokoj a harmóniu. Z každej takej duše sa radujem ako z najväčšieho úspechu. Veď nič cennejšie v tomto svete nemáme a nevlastníme, iba našu dušu, ktorá sa ako jediná nikdy nerozpadne a nezomrie, no žije ďalej, žije večne.

A čo je pre vás momentálne najväčšia výzva?

Byť pripravený aj na ten najtuhší boj o každú dušu. Byť pripravený aj na to najbolestnejšie očisťovanie svojej vlastnej duše kvôli jej večnému zdraviu, večnému šťastiu. Byť pripravený konať vždy to, čo rozpoznám ako Jeho vôľu pre svoj život a život iných, akékoľvek ťažké, priam nemožné by to vyzeralo, veriac, že to je to najlepšie, čo sa dá v danom momente urobiť, čo stojí za to žiť, pretože to s Ním vždy nakoniec skončí večným víťazstvom.

Diana Vaculová,
študentka žurnalistiky FiF UK
Foto: Archív Roberta Baleka

Martinská výskumná skupina v oblasti neurologických a nádorových ochorení (MAVYS)

Mozgové porážky, neurodegeneratívne ochorenia spojené so starnutím, primárne nádory mozgového tkaniva, to všetko skúma špičkový vedecký tím z Jesseniovej lekárskej fakulty UK v Martine (JLF UK) – Martinská výskumná skupina v oblasti neurologických a nádorových ochorení (MAVYS). Členmi užšieho kolektívu sú prof. MUDr. Dušan Dobrota, CSc., prof. RNDr. Ján Lehotský, DrSc., prof. RNDr. Peter Kaplán, CSc., a doc. Mgr. Eva Babušiková, PhD. Súčasťou širšieho kolektívu sú pracovníci Ústavu lekárskej biochémie JLF UK, pričom niektorí z nich sú súčasne i zamestnancami Martinského centra pre biomedicínu JLF UK (BioMed).

Vo svojej vedeckovýskumnej práci sa členovia tímu orientujú na niektoré vybrané neurologické a onkologické ochorenia. Výskum v neurovedách a onkológii prebieha na dvoch základných úrovniach. V rámci prvej úrovne sa realizujú tradičné klinické štúdie, ktoré popisujú chorobné stavy a ich prejavy u pacientov. Z nich následne vyplývajú otázky pre druhú úroveň, a to experimentálny výskum v laboratórnych podmienkach. Práve zásadné objavy v oblasti molekulových štúdií patomechanizmov týchto ochorení, rozpoznanie úlohy jednotlivých génov, ich koordinácie či poruchy a v ostatnej dobe aj úlohy mimo tzv. epigenetických faktorov umožnili hlbšie pochopiť príčiny ich vzniku a klinických prejavov.

MAVYS sa v úzkej spolupráci s kolegami z kliník Univerzitnej nemocnice Martin (UNM) zaoberá štúdiom viacerých chorobných jednotiek. Jednou z nich sú mozgové porážky. Ide o závažné neurologické ochorenia, ktoré vznikajú náhle a majú dlhodobé nepriaznivé dôsledky pre život postihnutého jedinca, ale tiež pre rodinu pacienta a nakoniec aj pre celú spoločnosť. Liečba týchto ochorení v akútnom štádiu je v súčasnosti možná buď farmakologicky, alebo pomocou chirurgického spriechodnenia upchatej cievy. Tieto zákroky musia byť vykonané veľmi skoro po vzniku akútnej príhody. Ak k tomu nedochádza, výsledkom je buď smrť pacienta, alebo častokrát nenávratne poškodené mozgové tkanivo s rôzne ťažkými neurologickými a psychologickými dôsledkami. Cieľom výskumných pracovníkov je nielen popísať patomechanizmus tohto chorobného procesu, ale hlavne nájsť ochranné faktory, ktoré by zabránili alebo aspoň znížili veľkosť a dôsledky poškodenia mozgu. Členovia výskumnej skupiny sa sústreďujú najmä na hľadanie vhodných neuroprotektívnych látok a na popis mechanizmu ich účinku. Testujú sa tiež biologické možnosti vlastného tkaniva, ako by mohlo ochrániť samo seba. Tento fenomén sa nazýva ischemická tolerancia a dá sa vyvolať pred mozgovou porážkou, ale aj po nej. Na zvieracích modeloch pomocou krátkej a smrť nespôsobujúcej ischémie vyvolávajú v tkanive stav tolerancie voči ťažkej, letálnej ischémii. Časť tímu sa venuje štúdiu molekulových mechanizmov vzniku tohto javu. Dospeli k novým poznatkom hlavne v oblasti funkcie voľných radikálov, ako aj transportu iónov vápnika

v bunkách postihnutej časti mozgu. Vyššie organizmy, vrátane človeka, získavajú energiu potrebnú pre plnenie životných funkcií oxidáciou živín (sacharidov, lipidov a bielkovín) kyslíkom. Negatívnym dôsledkom takejto efektívnej formy premeny energie je tvorba voľných radikálov, ktoré obsahujú nespárený elektrón a vyznačujú sa vysokou reaktivitou. Ak produkcia voľných radikálov pri oxidácii živín, ale aj pri iných chemických procesoch prebiehajúcich v organizme, prevyší kapacitu obranných mechanizmov, dochádza k tzv. oxidačnému stresu. Oxidačný stres možno považovať za významný aspekt patomechanizmov mnohých ochorení. Členovia skupiny sa dlhodobo zaoberajú úlohou voľných radikálov a oxidačného stresu v mechanizmoch neurodegeneratívnych a kardiovaskulárnych ochorení, ako aj v procese starnutia. Zameriavajú sa na objasnenie úlohy voľných radikálov v procesoch poškodenia bunkových membrán a poruchy funkcie membránových prenášačov. V tejto oblasti sa im podarilo dosiahnuť mnohé významné výsledky, poukazujúce na selektívne poškodenie membránových prenášačov iónov vápnika, sodíka a draslíka. Ióny týchto kovov zohrávajú dôležité úlohy v kontrole bunkových funkcií a poruchy regulácie ich vnútrobunkových koncentrácií sa významnou mierou podieľajú na vzniku vyššie uvedených ochorení. Kľúčovú úlohu v procesoch premeny energie majú vnútrobunkové organely – mitochondrie. Tie sa všeobecne považujú za jeden z najdôležitejších zdrojov voľných radikálov, ale aj najpravdepodobnejší cieľ ich toxických účinkov. Členovia tímu, ktorí sa zameriavajú na výskum mitochondrií, prispeli k objasneniu molekulových mechanizmov poruchy energetického stavu bunky. Účinkom voľných radikálov vznikajú v bunkách sekundárne produkty oxidačného stresu, medzi ktoré patria veľmi toxické aldehydy a iné veľmi reaktívne produkty. Ich škodlivé účinky sú spojené najmä s ich schopnosťou nenávratne modifikovať a poškodzovať DNA, bielkoviny aj lipidy buniek postihnutého tkaniva. Mechanizmy pôsobenia týchto látok i ďalších, ako je napr. homocysteín (významný rizikový faktor kardiovaskulárnych aj neurodegeneratívnych ochorení), sú tiež predmetom ich odborného záujmu. Aby mohli vyššie organizmy prežiť v podmienkach trvalého oxidačného stresu, museli sa vyzbrojiť účinnými obrannými mechanizmami – antioxidantnými enzýmami a antioxidantmi. Výskum tímu sa preto sústredil

aj na štúdium antioxidantnej kapacity buniek a funkcie enzýmových antioxidantov, napr. superoxidodismutázy, katalázy a glutatiónperoxidázy. Objektom štúdia sú aj systémy, ktoré sa podieľajú na regulácii redoxného stavu bunky a ovplyvňujú bunkové signálne dráhy. Na základe získaných výsledkov sa podarilo prispieť k pochopeniu mechanizmu transportu iónov v ich úlohe v procesoch poškodenia mozgu pri mozgovej porážke. Okrem toho boli identifikované molekulové markery oxidačných zmien týchto tkanív pri ischemickom útoku a popísané mechanizmy vedúce k ochrane neurónov a tiež svalových buniek srdca.

Druhou oblasťou výskumu MAVYS je problematika starnutia v súvislosti s rozvojom neurodegeneratívnych ochorení. V ostatných rokoch sa štúdium starnutia dostalo do centra pozornosti vedcov, keďže priemerný vek človeka stále rastie. Do roku 2050 bude v Európe približne 173 miliónov ľudí vo veku nad 65 rokov, čo bude predstavovať asi tretinu celkovej populácie. Starnutie patrí medzi hlavný rizikový faktor vzniku a rozvoja neurodegeneratívnych ochorení. Frekvencia ich výskytu s vekom štatisticky významne narastá. Jednou z veľmi často sa vyskytujúcich neurologických porúch v procese starnutia je demencia. Demencia je spoločný názov pre progresívne degeneratívne mozgové syndrómy, ktoré ovplyvňujú pamäť, myslenie, správanie a emócie. Alzheimerova choroba je najčastejšou príčinou demencie a vedie k ťažkej duševnej poruche s úpadkom kognitívnych schopností, so zhoršovaním až úplnou stratou pamäti, s poruchami reči a s poruchami správania. Exaktná príčina vzniku tohto neurologického postihnutia nie je známa a v súčasnosti neexistuje účinná prevencia ani liečba tohto ochorenia. Definitívne potvrdenie diagnózy sa stále opiera o histopatologickú analýzu mozgu postihnutých pacientov po ich úmrti. Skorá diagnostika, vhodná terapia a pravidelná kontrola zdravotného stavu môžu významne prispieť k predchádzaniu nežiaducich následkov tohto ochorenia vo vyššom veku a zlepšiť kvalitu života pacientov. Vedecké výsledky tímu MAVYS naznačujú, že monitorovanie oxidačného stavu a analýza genetických polymorfizmov potenciálne rizikových génov u jedincov by mohli predstavovať nový spôsob kontroly ochorenia na molekulovej

úrovni. Na štúdium biochemických procesov prebiehajúcich v procese vzniku a rozvoja demencie využívame analýzu biologických tekutín získaných od pacientov. Využívanie všetkých možností, ktorými v súčasnosti výskumný tím disponuje, pomáha korelovať získané poznatky z laboratórnych vyšetrení s reálnymi podmienkami v klinickej praxi. Tento prístup bol úspešne využitý aj pri sledovaní pacientov s roztrúsenou sklerózou (sclerosis multiplex) liečených na Neurologickej klinike JLF UK a UNM. Roztrúsená skleróza je chronické zápalové autoimunitné ochorenie centrálneho nervového systému. U postihnutých jedincov dochádza k nesprávnemu rozpoznaniu myelínu v bunkách nervových buniek vlastným imunitným systémom. Táto odpoveď vedie k poškodeniu nervových buniek a k vzniku demyelinizovaných ložísk v bielej hmote mozgu, resp. miechy. Následkom tohto poškodenia je narušenie vedenia vzruchov a medzineuronálnej komunikácie, s rôznym klinickým priebehom, ktoré závisia od lokalizácie a rozsahu poškodenia mozgového tkaniva. Sclerosis multiplex výrazným spôsobom zhoršuje kvalitu života postihnutých jedincov a vedie k ich postupnej invalidizácii. Vznik ochorenia podmieniajú genetické faktory v súčinnosti s faktormi environmentálnymi a aj hladinami vitamínu D. Získané výsledky umožnili lepšiu diagnózu ochorenia a cielenejšiu terapiu. Tento prístup získal široký ohlas nielen v domácej, ale aj v medzinárodnej vedeckej komunite.

Ďalšou oblasťou, ktorej sa venujú členovia špičkového tímu v úzkej spolupráci

s klinickými pracoviskami (Neurochirurgická klinika UNM a Neurochirurgická klinika SZU vo Fakultnej nemocnici s poliklinikou F. D. Roosevelta v Banskej Bystrici), je sledovanie molekulových charakteristík mozgových nádorov. Zameriavajú sa na primárne nádory mozgového tkaniva, a to najmä na štúdium multiformného glioblastómu. Je to najčastejšie sa vyskytujúci primárny nádor a zároveň je považovaný za najagresívnejší a najhubnejší. Aj kvôli prognóze, ktorá je pre pacientov horšia pri porovnaní s inými typmi mozgových nádorov, sa zamerali na využitie *in vitro* bunkových modelov pre charakterizáciu stupňa rezistencie a aplikáciu nových chemoterapeutických látok. Modernými metódami molekulovej biológie boli analyzované vybrané gény a bielkoviny, ktoré sa podieľajú na vzniku malígneho procesu v mozgovom tkanive. Podarilo sa poukázať na význam heterogenosti multiformného glioblastómu a zároveň aj na dôležitosť individuálneho prístupu k diagnostike a následnej terapii pacientov na základe princípov personalizovanej medicíny.

Vo svojich vedeckovýskumných aktivitách členovia tímu veľmi úzko spolupracujú s kolegami zo SAV v Bratislave a Košiciach, ale aj vedeckými pracovníkmi z Univerzity v Leeds (Spojené kráľovstvo), z Katolíckej univerzity v Leuvene (Belgicko) a z Nenckého inštitútu experimentálnej biológie vo Varšave. Boli tiež súčasťou multilaterálnych konzorcií v rámci projektov COST.

Okrem vedeckovýskumnej činnosti sa členovia špičkového tímu a jeho širšieho kolektívu ako vysokoškolskí pracovníci výrazne

zapájajú do všetkých foriem pedagogickej práce. Obzvlášť treba spomenúť výchovu doktorandov v študijnom odbore lekárska, klinická a farmaceutická biochémia. Výraznou mierou v spolupráci s kolegami z Lekárskej fakulty UK v Bratislave a Lekárskej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach prispeli k vydaniu celoštátnej učebnice *Lekárska biochémia* v roku 2012.

Na Ústave lekárskej biochémie JLF UK sa členovia špičkového tímu podieľali na vytvorení a riešení projektov podporených zo štrukturálnych fondov EÚ, a to najmä: „Kompetenčného centra pre výskum a vývoj v oblasti diagnostiky a terapie onkologických ochorení“, „Centra excelentnosti pre výskum v personalizovanej terapii“, „Centra translačnej medicíny“, ako i na dvoch projektoch výskumu a vývoja: „Vytvorenie nového diagnostického algoritmu pri vybraných nádorových ochoreniach“ a „Identifikácia nových markerov v diagnostickom paneli neurologických ochorení“. V ostatnom období to bola najmä realizácia projektu Bio-Med. Aj vďaka týmto projektom sa podarilo vybudovať na fakulte moderné laboratóriá, kde je možné riešiť náročné úlohy základného a aplikovaného výskumu v oblasti biomedicíny a klinických štúdií. Zároveň vytvárajú možnosti pre úzku spoluprácu nielen s klinickými pracoviskami, ale aj s inými fakultami, univerzitami a podnikateľskými subjektmi na národnej a medzinárodnej úrovni.

**Prof. MUDr. Dušan Dobrota, CSc.,
vedúci tímu MAVYS**

Hodina dejepisu navyše = liek na celospoločenské problémy?

Štátny pedagogický ústav vo februári 2017 navrhol zvýšiť počet hodín dejepisu vo vyučovaní základných škôl – malo by ísť o dve hodiny týždenne vo všetkých ročníkoch druhého stupňa ZŠ (v súčasnosti disponuje dvojhodinovou dotáciou len dejepis v 9. ročníku). S týmto odporúčaním vyjadril súhlas aj minister školstva, momentálne sa tak čaká na oficiálne schválenie návrhu jeho rezortom. Mnohí v navrhovanej zmene (resp. v návrate k niekdajšiemu stavu vo výučbe dejepisu) vidia efektívny spôsob, ako zvrátiť nadšenie mladšej generácie pre extrémistické hnutia. Iní sa domnievajú, že iba tento krok stačiť nebude. O tom, či dejepis na Slovensku bojuje len s nedostatkom hodín a či hodina navyše je automaticky zárukou i vyššej kvality výučby, píše viac doc. PaedDr. Viliam Kratochvíl, PhD., ktorý na Filozofickej fakulte UK prednáša problémy z didaktiky dejepisu, vedie semináre k tvorbe učebníc a rozvoju znalostí a spôsobilostí žiakov vo výučbe dejepisu.

redakcia

Problémy, ktoré riešime a ešte dlho budeme riešiť, sú spojené s konjunkturálnou a nedostatočne pripravenou reformou z roku 2008 a jej následnými nesystémovými korekčiami, ktoré dnes bombasticky vydávame za ďalšie reformy, dokonca tú najnovšiu rovno za najväčšiu za posledných 25 rokov. Paradoxne však ani jedna z nich rozhodne nie je reformou v pravom zmysle slova, lebo každá bola teoreticky neukotvená, neakceptovala výsledky psychologických a didaktických výskumov učenia a odborne stavala na nepodložených východiskách, čoho príkladom je i neochvejné zotrvávanie na starom a prežitom dokumente učebných osnov v čase, keď vstúpil do platnosti nový štátny vzdelávací program so svojimi vzdelávacími štandardmi. Dôsledkom tohto odborného nezmyslu z roku 2008 je dokonale zbyrokratizované myslenie učiteľov základných

a stredných škôl, ako aj školské vzdelávacie programy v rozsahu stoviek strán (niektoré z nich dosahujú dokonca aj vyše tisíc strán), pričom v ich obsahu dominujú prevažne učebné osnovy, vďaka čomu sú tak v skutočnosti zväčša len mechanickým plagiátom vzdelávacieho štandardu. Nečudujme sa, veď tvorba učebných osnov nikdy v našom priestore nepatrila k povinnosti učiteľa. Podľa vtedajších reformátorov mala byť vyjadrením slobody učiteľa a školy v dvojstupňovom modeli. Namiesto slobody však nastala frustrácia, zosilnená navyše niekoľkoročnou absenciou učebníc, následne sklamaním z výrazného poklesu ich didaktickej kvality, z nedostatočnej metodologickej podpory a v konečnom dôsledku z úplného zlyhania kontinuálneho vzdelávania a tvorby učebníc ako základného média výučby, čo možno označiť za smutný svetový unikát.

Podobným žalostným unikátom je aj postavenie väčšiny vyučovacích predmetov, ktorým u nás učebný plán zo strany štátu vymedzuje jednododinovú časovú dotáciu týždenne s naivnou predstavou ich posilňovania zo strany škôl z balíka disponibilných hodín, čo sa v prípade dejepisu stalo len minimálne. Za to sa však objavovali na školách – ako výraz ich slobody – doslova absurdné učebné predmety, ako bol *Chov koní* alebo *Dejepis v kocke!* Obávam sa, že do istej miery sa dejepis postupne mení na takúto „kocku“ v dostihovom modeli našej školy, v ktorom sú učitelia dejepisu v neustálom strese, že im čas ubehne skôr, než stihnú niečo odučiť. Preto na hodinách dejepisu v ich podaní často dominuje monologický výklad a v „činnosti“ žiakov pasívne počúvanie, odôvodnené snahou vyučujúcich prebrať faktografiu danej látky čo najrýchlejšie – a to častokrát aj za cenu diktovania, ktoré však znamená smrť predmetu, ako nám z hĺbky minulosti pripomína J. A. Komenský.

Dejepis však nemožno degradovať len na faktografický materiál a jeho osvojovanie žiakmi. Málo si uvedomujeme, že dejepis je jediným inštitucionalizovaným prostredím vytvárania, odovzdávania a zachovávanía historickej pamäti, na ktorej stojí každý štát, spoločnosť i jednotlivci. Jeho výučba je najmä o rozvíjaní žitého prítomného vzťahu žiakov k minulosti – dejepis má cibriť ich historické vedomie o čase, priestore, spoločnosti, hospodárstve, vláde, moci, zmene, kontinuite, realite, fikcii, správnom/nesprávnom v konaní ľudí v minulosti i prítomnosti. Tieto stále prítomné kategórie v chronológii svetových a národných dejín tvoria „gramatiku“ alebo vnútorný kontext vonkajšej stránky výučby dejepisu. Konkretizuje ho Maxwellova myšlienka: „Žiakov

nezaujima, čo vie učiteľ, kým nevedia, že sa o nich učiteľ zaujíma.“ To znamená chápať svojich žiakov ako celistvé osobnosti, ako spolupracovníkov, ktorí s učiteľom pracujú na spoločnom probléme. Teda neustále odkrývať a diagnostikovať ich túžby, predstavy, názory a postoje, komunikovať s nimi, rozvíjať stratégiu kladená otázok pri osvojovaní daných významov a pri vytváraní nových významov v práci so školskými historickými písomnými, obrazovými, grafickými a hmotnými prameňmi, lebo kľúčovým cieľom výučby akéhokoľvek učebného predmetu je napomáhať žiakom konštruovať významy, a nie riadiť učenie len na zapamätania si významov.

Naznačená rovina výučby dejepisu však nemôže dostatočne fungovať na priestore jednej vymedzenej vyučovacej hodiny od 5. po 8. ročník. Navyše, treba si uvedomiť, že učitelia dokážu reálne odučiť v týchto ročníkoch len 20 – 23 vyučovacích hodín za školský rok, pričom nie je nič výnimočné, že z rôznych objektívnych príčin (prázdniny, školské akcie atď.) majú učitelia v danej triede hodinu dejepisu len raz za mesiac! Je to alarmujúca situácia, na ktorú sme upozornili ako historici i učitelia dejepisu združení v Slovenskej historickej spoločnosti pri SAV, požadujúc návrat k dlhodobej tradícii výučby dejepisu dve hodiny týždenne v 5. až 9. ročníku základnej školy. Samozrejme, nepredpokladáme, že pridaná hodina dejepisu v 5. až 8. ročníku zrazu niečo zásadne zmení. Zvyšuje však pravdepodobnosť, že väčší časový priestor zintenzívni kontakt a skvalitní komunikáciu učiteľa so žiakmi. Navyše, učiteľovi dáva príležitosť lepšie narábať s prvkami učebného obsahu, dbajúc nielen na jeho šírku, ktorá sa rozhodne nemení, ale i na hľadanie významného učebného prvku, prostredníctvom ktorého sa dá účelným a pre žiakov atraktívnym spôsobom preniknúť učivom do hĺbky. Pri téme humanizmu a renesancie by tak vďaka zvýšenej hodinovej dotácii mohol učiteľ prebrať látku do vymedzenej šírky a prostredníctvom projektu „Knihlač – matka všetkých vynálezov?“ do hĺbky, pričom by v jednotlivých fázach projektu žiaci odlievali z moduritu litery, stali by sa účastníkmi hier na sociálne roly, kreslili plagáty, letáky a pod. „Robme niečo prakticky, už nás nebaví sledovať obrázky na data-projektore,“ odpovedal nedávno žiak na otázku redaktora v televízii.

Doc. PaedDr. Viliam Kratochvíl, PhD.,
Katedra všeobecných dejín FiF UK

Zrušenie amnestií – a čo ďalej?

Po opakovane nastolenej celospoločenskej diskusii schválila Národná rada Slovenskej republiky dňa 5. apríla 2017 uznesenie, ktorým po 19 rokoch zrušila Mečiarove amnestie. Rozhodnutie parlamentu bude ďalej posudzovať Ústavný súd SR. Na to, aké scenáre v riešení vzniknutej situácie ešte môžu nastať, sme sa opýtali prodekana Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave (PraF UK) JUDr. Mariána Gibu, PhD.

redakcia

Amnestia a milosť sú dva pojmy, ktoré majú veľa spoločného, no technicky sa líšia. *Amnestia* je formulovaná druhovo, vzťahuje sa teda na čin bez menovania konkrétnej osoby, ktoré doň boli zainteresované. *Milosť*, naopak, smeruje ku konkrétnej individuálne určenej osobe. V oboch prípadoch však dochádza k omilosteniu, ktoré môže mať vo všeobecnosti tri formy: abolicíu, agraciáciu a rehabilitáciu. *Abolicia* označuje situáciu, keď omilostenie prichádza skôr, ako súdy rozhodnú o vine či nevine osoby. To bol aj prípad amnestií udelených zastupujúcim prezidentom v roku 1998 a zrušených Národnou radou SR v roku 2017. Treba dodať, že abolicia bola z našej ústavy vypustená v roku 2001, takže ju dnes už nemožno udeliť. Druhý pojem, *agraciácia*, znamená odpustenie či zmiernenie trestu, ktorý bol právoplatne uložený, ale ešte nebol celý vykonaný. *Rehabilitáciou* sa zahladzuje odsúdenie, teda už vykonaný trest, aby sa zo života človeka odstránili negatívne dôsledky faktu, že bol v minulosti súdne trestaný.

Téma tzv. Mečiarových amnestií vyvolala na Slovensku spoločenský ohlas, aký tu už dávno nebol. Vyústilo to do zmeny Ústavy SR, ktorou si Národná rada SR vytvorila novú právomoc: rušiť amnestie alebo milosti, ak odporujú princípom demokratického a právneho štátu. Vzápätí túto právomoc využila a uznesením zo 6. apríla 2017 zrušila amnestie zastupujúceho prezidenta z roku 1998, ako i jednu individuálnu milosť, ktorú svojho času udelil exprezident Kováč svojmu synovi. Uznesenie bude povinne skúmať Ústavný súd SR, ktorý má na to lehotu 60 dní. Ak vyhlási akt zrušenia amnestií za protiústavný, bude to zrejme definitívna bodka za diskusiou o ich rušení. Ak rozhodnutie parlamentu, naopak, potvrdí, začne sa tým proces, ktorý môže byť ešte veľmi dlhý a komplikovaný, predovšetkým z dôvodu dlhšieho časového odstupe. Ak sa na Ústavnom súde nepodari najst potrebnú väčšinu najmenej 7 sudcov hlasujúcich za jedno či druhé riešenie, po uplynutí 60 dní sa konanie automaticky zastaví, uznesenie o zrušení amnestií bude definitívne platíť a nebude ho už možné viacej skúmať. V takom prípade by však bolo zaujímavé sledovať, ako by Ústavný súd naložil s pravdepodobnými individuálnymi sťažnosťami osôb, voči ktorým sa po zrušení amnestií začne trestné stíhanie. Nepriamo by sa zrejme musel k ústavnosti zrušenia amnestií vrátiť a s otázkou sa vyrovnáť, hoci by to bolo v inom type konania.

O zapojení Ústavného súdu do celého tohto procesu sa veľa diskutovalo, a to predovšetkým v rovine, či je správne, aby 7 ľudí, ktorí nie sú priamo volení a ktorých nik nemôže volať na zodpovednosť, mohlo zvrátiť rozhodnutie, ktoré trojpätinovou väčšinou prijali priamo volení zástupcovia ľudu, ktorí sa mu budú zodpovedať v ďalších voľbách. Na otázku neexistuje „správna“ či „nesprávna“ odpoveď – je to skôr vec názoru a presvedčenia. Každé riešenie má svoje výhody i riziká. Pravdou však je, že ak by aj Ústavný súd nevstúpil do hry na začiatku, je viac-menej isté, že neskôr by sa do nej dostal tak či tak, prinajmenšom preto, že stíhaným osobám nik nemôže zabrániť podať na Ústavný súd sťažnosti.

Za pozornosť ešte stojí fakt, že Národná rada SR si právomoc rušiť amnestie zaviedla všeobecne, a teda ju teoreticky bude môcť uplatniť aj v iných prípadoch v budúcnosti. Keďže však bola abolicia v roku 2001 z Ústavy SR vypustená, prípadné budúce použitie novej právomoci parlamentu by znamenalo, že by sa mohla zrušiť aj agraciácia alebo rehabilitácia. Je však veľmi ťažké prakticky si predstaviť, že sa niekto vráti do výkonu trestu po rokoch, keď mu zrušia omilostenie. Nemenej zvláštne by bolo aj rušiť rehabilitáciu. Z hľadiska spoločenského významu a dosahu amnestie je nutné zdôrazniť veľký rozdiel medzi omilostením, ktorým sa odpúšťa právoplatne uložený trest usvedčenému a odsúdenému páchatelovi, a omilostením, ktorým sa zabráni poznaniu páchatela a konštatovaniu jeho viny. Druhý prípad omilostenia už dnes na Slovensku nastať nemôže, preto zavedenie novej všeobecne formulovanej právomoci parlamentu vyznieva trochu kuriózne. Dá sa preto predpokladať, že aj keď sa nová právomoc zaviedla vo všeobecnej polohe, v praktickej rovine často používaná nebude a vôbec by nebolo prekvapujúce, keby zostala použitá len jednorazovo.

JUDr. Marián Giba, PhD.,
Katedra ústavného práva PraF UK

Chceme, aby aktivity SAS-u boli dobrou vizitkou našej univerzitnej slovakistiky

Studia Academica Slovaca – centrum pre slovenčinu ako cudzí jazyk (SAS) je špecializovaným pracoviskom Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave (FIF UK), ktoré už viac než polstoročie vzdeláva zahraničných záujemcov o slovenský jazyk a kultúru. Pri príležitosti nedávnych osláv 95. výročia slovakistiky na FIF UK sme vyspovedali riaditeľku SAS doc. PhDr. Janu Pekarovičovú, PhD., ktorá nám prezradila, čo sasisti chystajú v najbližšej dobe, ale i to, ako cudzinci vnímajú slovenčinu, či aký záujem o štúdium našej materčiny hlásia zahraničné univerzity.

Koncom februára oslávila slovakistika 95 rokov od začiatku výučby slovenského jazyka a literatúry na filozofickej fakulte našej najstaršej národnej univerzity. A Studia Academica Slovaca na tej istej fakulte už viac než 50 rokov vyučuje slovenčinu ako cudzí jazyk. Akými úspechmi sa za ten čas môže pochváliť?

SAS počas svojej existencie prešiel niekoľkými inštitucionálnymi premenami. V prvom rade sa spája s rovnomenou letnou školou slovenského jazyka a kultúry, ktorá od roku 1965 vzdeláva cudzincov rešpektujúc interdisciplinárny prístup k poznávaniu jazyka a kultúrnych reálií. Terajšia koncepcia SAS-u ako centra pre slovenčinu ako cudzí jazyk tvorivo nadväzuje na ideový zámer zakladateľov letnej školy a zároveň rozširuje ponuku o nové aktivity, aby čo najvyššie odrážala súčasný stav vedeckého bádania vlastivedných disciplín i moderných trendov v oblasti didaktiky cudzích jazykov. SAS si na rozdiel od iných jazykových kurzov do dnešných dní zachováva profil slovakistických štúdií, ktoré podnietili aj zavedenie nového študijného programu na FIF UK určeného zahraničným uchádzačom. Na príprave a zabezpečovaní jednotlivých kurzov sa podieľajú vysokoškolskí pedagógovia a lektori, odborné vyškolení v oblasti slovenčiny ako cudzieho jazyka, z ktorých mnohí majú skúsenosti aj z pôsobenia na zahraničných univerzitách.

Portfólio SAS aktivít je skutočne široké – od vzdelávania zahraničných záujemcov o slovenský jazyk a kultúru cez propagáciu slovenskej vedy, kultúry a umenia v zahraničí, riešenie medzinárodných a domácich vedeckovýskumných projektov až po edičnú činnosť zameranú na tvorbu a vydávanie vedeckých slovakistických publikácií a učebníc slovenčiny ako cudzieho jazyka. Skúste nám tieto aktivity priblížiť prostredníctvom konkrétnych projektov.

V tomto roku uplynie 10 rokov odvtedy, čo SAS získal ocenenie Európskej komisie pre inovačné iniciatívy v jazykovom vzdelávaní Európska značka 2007 za realizáciu projektu *Vzdelávací program Slovenčina ako cudzí jazyk*, podporovaného Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, ktorý je zameraný na aplikovaný výskum slovenčiny z pohľadu cudzincov. Práve na pôde SAS-u boli položené základy lingvodidaktického opisu slovenčiny ako cudzieho jazyka, na ktoré nadväzuje bohatá projektová a edičná činnosť. Na SAS-e vznikli prvé učebné materiály a príručky slovenčiny pre cudzincov až po dnešnú atraktívnu sériu učebníc *Krížom krážom*. *Slovenčina A1, A2, B1, B2*, vrátane cvičebnice pre A1+A2, ktoré spolu s praktickou príručkou gramatiky a ortografie pre B1 a B2 patria k základnej výbave zahraničných slovakistov. Tu sa prejavila odborná erudovanosť i metodická kreativnosť mladého autorského kolektívu vyškoleného v rámci kurzu didaktiky slovenčiny ako cudzieho jazyka zameraného na odbornú-me-

todickú prípravu lektorov ako jednej z hlavných úloh centra SAS. Modernizácia tradičných foriem vzdelávania sa prejavuje vedením e-learningových kurzov *e-slovak* a *mySlovak*, riešením projektu *Centra slovenského jazyka v USA* v spolupráci s Kalifornskou univerzitou v Pensylvánii, ako aj tvorbou mobilnej aplikácie *KnowledgeFox* prostredníctvom vyučovacích kariet.

SAS každoročne organizuje pre zahraničných záujemcov letnú školu slovenského jazyka a kultúry. Čo účastníkom ponúka?

Letná škola ponúka škálu praktických kurzov pre všetky stupne jazykovej výučby s možnosťou výberu špecializovaných seminárov so zameraním na lingvistickú, literárnovednú, translatologickú či didaktickú interpretáciu pre skupinu pokročilých frekventantov. Okrem toho jej stálou súčasťou je bohatý prednáškový cyklus, ktorému zvyčajne dominuje ústredná téma, v aktuálnom 53. ročníku budeme reflektovať *Tvary a tváre jazyka a kultúry v premenách* s dôrazom na aktuálne medzníky slovenských dejín, ako aj jubileá významných postáv slovenskej kultúry a vedy. Väčšina prednášok je publikovaná

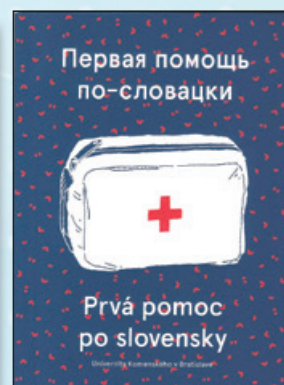
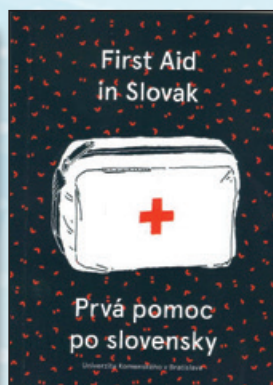
v príslušnom zväzku zborníka Studia Academica Slovaca, ktorý od roku 1972 doteraz pravidelne vychádza v tlačenej podobe a od roku 2011 je sprístupnený aj na internete: www.e-slovak.sk/zborniky.

Novinkou posledných ročníkov sú tvorivé dielne zamerané na rozvíjanie komunikačných zručností interaktívnou formou v divadelnom, tanečnom, speváckom, fotografickom, filmovom či výtvarnom workshope, ba dokonca rekordnou tvorbou SASOPIS-u ako výsledku dielne tvorivého písania, v ktorom autori veselo, vtipne aj ironicky komentujú svoj kontakt so slovenskou realitou a pobytom na letnej škole.

Tradičnou súčasťou vzdelávacieho programu sú vlastivedné exkurzie s cieľom predstaviť prírodné a kultúrne bohatstvo i regionálne zvláštnosti Slovenska. Návštevou známych miest, kultúrnych pamiatok sa nám darí uspokojiť diferencované záujmy účastníkov a pripraviť spoločné i tematicky orientované trasy, ktoré sú bohatým zdrojom poznania histórie krajiny i jej kultúrnych tradícií.

Ako vnímate súčasný stav slovakistiky na univerzitách v zahraničí a v čom spočíva spolupráca SAS so zahraničnými univerzitami? Je záujem o štúdium slovenčiny?

SAS ako koordinačné a metodické centrum sleduje situáciu v oblasti prezentácie slovenského jazyka a kultúry v zahraničí, získava údaje od lektorov pôsobiacich na univerzitách a vytvára príslušnú databázu o histórii a súčasnom stave slovakistiky vo svete, ktorá je prístupná na: <https://dis.e-slovak.sk/>. Analýza získaných údajov potvrdila odstup od klasického filologického štúdia, čo má za následok redukciu aj integráciu študijných programov. V tejto súvislosti vzniká obava o osud štúdia malých filológií, vrátane slovakistiky, čo deklarujú aj počty študentov. Na lektorátoch, kde sa študuje slovakistika ako samostatný študijný program, je zvyčajne situácia priaznivejšia, a to aj zásluhou domácich slovakistov. Týka sa to predovšetkým slovanských krajín, v Poľsku sú zriadené tri lektoráty (Krakov, Katovice, Varšava), nie všetky však majú dosť záujemcov o slovenčinu, väčšie počty slovakistov má Ukrajina (Užhorod, Lvov), Chorvátsko (Záhreb), Srbsko (Belehrad) a potešiteľný stav deklaruje aj Taliansko, čo sa

prejavuje aj na zvýšenom záujme o študijné pobyty na našej fakulte počas akademického roka. Špecifická situácia je na Univerzite zahraničných štúdií v Pekingu, kde sa v súčasnosti pripravuje 23 študentov slovenčiny. V tomto akademickom roku 12 čínskych slovakistiek absolvuje študijnú stáž na našej fakulte.

S čím majú cudzinci pri štúdiu slovenčiny najväčší problém? Čo sa im najťažšie vysvetľuje?

Väčšina študentov tvrdí, že slovenčina je ťažká, najmä gramatika, avšak jej hodnotenie závisí od genetickej či areálovej príbuznosti slovenčiny s vlastným jazykom. Postupným nadobúdaním komunikačných zručností sa zvyčajne mení ich pohľad. Zaujímavo pôsobia atribúty, akými vyjadrili študenti letnej školy SAS v rámci workshopu tvorivého písania svoj postoj k slovenčine, keď ju nazvali „ďalekým blízkym jazykom“, „sesternicou slovinčiny“, „chvíľou, keď rozprávam sladučko, mäkučko a cítim sa maličká“.

Mnohí študenti konštatujú, že „slovenčina pre nich nebola plánom, ale v živote sú najlepšie tie veci, ktoré sú spontánne“. Nemecký slavista podčiarkuje jazykovú variantnosť: „Slovenčina je pestrá. Cestujúci po Slovensku na každej železničnej stanici počuje inú jej podobu a každá z nich má svoje čaro.“ Fínska prekladateľka dodáva: „Slovenčina je pre mňa koničkom, ktorý sa nepotkne, len ma občas zhodí zo sedla.“ A paletu výrokov asistov uzatvára typický fran-

cúzsky pohľad: „Slovenčina je ako žena. Môžeš sa snažiť, ale nikdy všetko nepochopíš... Ale neváď, milujeme ju!“

Zahraničných záujemcov o štúdium slovakistiky oboznamujete nielen so slovenskou filológiou, ale i s našimi realiami. Je niečo, čo cudzincov (zvlášť Neslovanov) na nich špeciálne udivuje?

Cieľom našich kurzov je predstaviť cudzincom špecifiká slovenčiny a zároveň sprístupniť charakter slovenských realií, aby prenikli do nášho jazykového obrazu sveta. Pochopiteľne, že inak vnímajú náš jazyk i realie študenti zo slovanských krajín či nášho stredoeurópskeho areálu, úplne inak študenti z mimoeurópskych oblastí. Práve štúdiom jazyka, no najmä študijným pobytom v krajine sa odкрývajú nové dimenzie špecifického vnímania symbolov, asociácií, tradícií vedúce k poznávaniu odlišností v porovnaní s vlastnou skúsenosťou študujúceho: „V taliančine máme príslovie: v malom sude je dobré víno. To sedí perfektne: Slovensko je malý štát, ale plný prekvapení.“ Cudzinci pomerne citlivo vnímajú stereotypy, prejavy jazykovej etikety, zaužívané formality zdvorilosti, ktoré sú v princípe podobné ako v ostatných krajinách, avšak existuje výrazný rozdiel pri oslovení, pri (ne)používaní akademických titulov či pri uplatňovaní rodovo diferencovanej formy na označovanie funkcií vykonávaných ženami aj v typologicky blízkych jazykoch.

Pri príležitosti Roku Ľudovíta Štúra ste spolu s Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR v roku 2015 usporiadali súťaž Poštúrenie mýtu, ktorá bola určená študentom lektorátov slovenského jazyka a kultúry na zahraničných univerzitách. Výsledkom je zborník sympatických súťažných prác, ktoré dokumentujú, ako zahraniční slovakisti vnímajú osobnosť Ľudovíta Štúra. Chystáte v budúcnosti niečo podobné?

Áno, pokračujeme v tejto spolupráci s lektorátmi, minulý rok sme usporiadali súťaž *Mediálny obraz Slovenska v zahraničí a Kukučínov Jadran* a tento rok z iniciatívy lektorátu v Belehrade budú slovakisti tvoriť *Živé pohľadnice z lektorátov* vo forme videofilmov o vybranej aktualite zo života slovakistov či slovakistického pracoviska. Výsledky príspevkov posúdi odborná komisia a víťazi súťaže získajú štipendium na letnú školu SAS. Výsledkom plodnej spolupráce s lektorátmi je aj brožúrka *Prvá pomoc v slovenčine* so základnými informáciami o jazyku a realiách v 16 jazykových mutáciách, ktorá bude slúžiť ako propagačný materiál a motivácia k štúdiu slovenčiny.

Čo na SAS čaká v najbližšom období?

Na konci semestra nás čaká prezentácia zborníka spoločného projektu Tandem medzi Univerzitou Komenského a Univerzitou v Regensburgu za účasti účastníkov z fakúlt UK (2014 – 2016) a zároveň prijatie študentov centra Europäum z Univerzity v Regensburgu. Okrem toho 15. mája plánujeme usporiadať *Deň zahraničných slovakistov* v átriu filozofickej fakulty, kde študenti predstavia mediálny obraz Slovenska v zahraničí i svoje vlastné vnímanie slovacík dotykom s našou kultúrou počas svojho študijného pobytu. A samozrejme, v týchto dňoch už prebieha plán organizačného zabezpečenia i príprava vzdelávacieho programu 53. ročníka letnej školy SAS, ktorý sa koná 6. – 26. augusta 2017 v priestoroch FIF UK. Sprievodným podujatím bude medzinárodné sympóziu *Tvary a tváre slovenskej lingvistiky v zrkadle SAS-u* venované jubilujúcim prednášateľom letnej školy za účasti lektorov i zahraničných slovakistov. Naším manažérskym zámerom je, aby všetky aktivity SAS-u boli dobrou vizitkou našej univerzitnej slovakistiky doma i vo svete a pritiahli záujem cudzincov o štúdium nášho jazyka i poznávanie našej kultúry.

Erika Hubčíková
Foto: Archív SAS

Vedci UK prispeli k zložitej sieti poznatkov o mechanizmoch neurodegeneratívnych ochorení

Vedci z Martinského centra pre biomedicínu Jesseniovej lekárskej fakulty Univerzity Komenského (JLF UK) svojím výskumom prispeli k ďalším zaujímavým zisteniam o neurodegeneratívnych ochoreniach na bunkovej úrovni. Doposiaľ sa väčšina výskumov orientovala na sledovanie jednotlivých génov a bielkovín regulujúcich bunkovú smrť v mozgu, vedci z JLF UK sa však na tento problém pozreli z komplexnejšieho hľadiska.

Závažné neurodegeneratívne ochorenia (Parkinsonova, Alzheimerova, Huntingtonova choroba) sa vyznačujú spoločnou charakteristikou, ktorou je hromadenie abnormálnych bielkovín v cytoplazme buniek. Za normálnych okolností sú nepotrebné bielkoviny v bunke zneškodnené v proteazóme, ktorý v bunke plní úlohu odpadkového koša. Ak však nefunguje správne, v bunkách sa začnú hromadiť bielkoviny, ktoré vytvárajú zhluky a negatívne ovplyvňujú procesy v bunke.

V mozgu sa stretávame s rozdielnou reakciou niektorých typov buniek voči poškodeniu mozgu následkom ischemie, čiže nedokrvnenia. Niektoré oblasti sú voči ischemii vnímavé viac a dochádza v nich k spusteniu procesu bunkovej smrti známej pod pojmom oneskore-

ranie selektívne zraniteľných oblastí v mozgu. V snahe pripodobniť podmienky po ischemii, keď sa hromadia nefunkčné bielkoviny, vedci z JLF UK vo svojej práci v bunkách navodili proteazómový stres, teda situáciu, kedy je bunka zahltená množstvom nepotrebných bielkovín. Použili liečivo bortezomib, ktorý blokuje činnosť proteazómu. Účinky proteazómového stresu sledovali na dvoch odlišných ľudských bunkových liniách, pričom išlo o dva druhy, ktoré svojím pôvodom vychádzajú z nervových buniek – neurónov a neuroglií, čiže podporných nervových buniek. V experimentoch vedcov najprv zaujímalo prežívanie buniek po ovplyvnení bortezomibom. Zistili, že neurogliové bunky sú odolnejšie a k spusteniu bunkovej smrti dochádza neskôr ako v bunkách neurónového typu.

Preto následne zisťovali, aká je miera navodeného proteazómového stresu a či dochádza k aktivácii ochranných mechanizmov buniek, ktoré by mohli prispieť k zvýšenej odolnosti buniek. Skonštatovali, že proteazóm je zablokovaný v oboch liniách, avšak v neurogliových bunkách dochádza k väčšiemu hromadeniu nezdegradovaných bielkovín. Paradoxne išlo práve o líniu, ktorá mala lepšiu toleranciu voči proteazómovému stresu. V týchto bunkách bola tiež výrazne vyššia relatívna hladina ochranných bielkovín typu HSP, ktoré sa vo zvýšenej miere produkujú aj po teplotnom šoku, čo môže vysvetľovať ich lepšiu odolnosť. V ďalšej časti práce ich zaujímalo, aký je mechanizmus bunkovej smrti po zablockovaní proteazómu. Zamerali sa na zmeny pri prepisovaní 93 rôznych génov zapojených do apoptózy – programovanej bunkovej smrti. Zmeny v regulácii génovej expresie poukazovali v prospech apoptózy hlavne v prípade buniek neurónového typu. Hodnotili tiež zmeny v relatívnych hladinách bielkovín, ktoré iniciujú, ovplyvňujú alebo spúšťajú apoptózu.

Z výsledkov vyplýva, že línia neurónového typu je voči proteazómovému stresu citlivejšia

a bunková smrť vedie cez mechanizmus mitochondriálnej dráhy apoptózy. Proteazómový stres spôsobuje aj v odolnejších bunkách neurogliálneho typu iniciáciu programovanej bunkovej smrti, avšak existuje predpoklad, že proces jej aktivácie je sprostredkovaný iným mechanizmom ako v bunkách neurónového typu. Výsledky tiež sponchyňujú predpoklad, že nahromadené atypické bielkoviny sú priamo toxické pre bunku. Zdá sa, že sú sprievodným javom, ktorý prispieva k rozvratu bunkovej homeostázy na translačnej úrovni, čo následne vedie ku zmenám na transkripčnej a posttranskripčnej úrovni spojeným s iniciáciou bunkovej smrti. V priebehu posledných rokov sa objavovali publikácie, v ktorých sa autori snažili nájsť a popísať kľúčový regulačný gén alebo bielkovinu, pomocou ktorých by bolo možné zvrátiť spustenie procesu bunkovej smrti po proteazómovom strese a boli by možným terapeutickým cieľom. Práca našich vedcov však poskytuje ucelenejší pohľad na to, čo sa deje na úrovni regulácie expresie génov zapojených do apoptózy, a poukazuje na skutočnosť, že na tento proces je nutné pozeráť sa komplexne, pretože zmeny na transkripčnej úrovni sú masívne a zároveň sa môžu, ale nemusia preniesť na úroveň bielkovín.

redakcia a Mgr. Ivana Pilchová, PhD.,
z Martinského centra
pre biomedicínu JLF UK

ná smrť neurónov. Jej mechanizmus dodnes nie je úplne objasnený a nie je tiež známe, akú úlohu v tom zohráva hromadenie nefunkčných bielkovín v cytoplazme buniek. Pritom bližšie poznatky o možnosti zvrátiť tento proces majú zásadný terapeutický potenciál v redukcii trvalých následkov po ischemii mozgu a mohli by nájsť uplatnenie aj v prípade terapie neurodegeneratívnych ochorení.

Po ischemii dochádza v mozgu k mnohým zásadným zmenám, ktoré majú na bunky negatívny dopad. Hromadenie nefunkčných bielkovín je jednou z nich, ale nie je jasné, do akej miery je tento proces zodpovedný za odumie-

Korupcia v zdravotníctve Diskusia s ministrom zdravotníctva na JLF UK v Martine

Dňa 27. marca 2017 sa na akademickej pôde JLF UK za účasti študentov a zamestnancov uskutočnila diskusia, ktorej hosťami boli minister zdravotníctva SR Tomáš Drucker, dekan JLF UK Ján Danko, riaditeľ Transparency International Slovensko Gabriel Šipoš a generálny riaditeľ spoločnosti Svet zdravia Ľuboš Lopatka. Podujatie zorganizoval študent 5. ročníka JLF UK Michal Prokopič v spolupráci s nadáciou Zastavme korupciu. Hlavnými témami boli korupcia v zdravotníctve a nepriaznivý spoločenský jav, ktorým je odchod absolventov lekárskech fakúlt za prácou do zahraničia. V dvojhodinovej diskusii hostia vyjadrili svoj postoj k problematike a odpovedali na otázky, ktoré on-line kladli členovia akademickej obce. Videozáznam z podujatia nájdete na: <https://www.youtube.com/watch?v=vNXchOdQBua>.

JLF UK, Foto: Peter Uhrin

Depresia – hovorme o nej

Svetový deň zdravia 2017

Siedmy apríl 1948 sa uznáva za dátum vzniku Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO). Odvtedy sa v tento deň slávi aj Svetový deň zdravia, pričom WHO – v snahe upriamiť pozornosť verejnosti na určité konkrétne aspekty zdravia – každoročne vyhlasuje tému, ktorej sa aktuálny Svetový deň zdravia bude venovať. Tohtoročnou ústrednou témou sa stalo heslo: „Depresia – hovorme o nej.“ Pri tejto príležitosti sme oslovili prof. MUDr. Jána Pečeňáka, CSc., prednostu Psychiatrickej kliniky Lekárskej fakulty Univerzity Komenského a Univerzitnej nemocnice Bratislava.

Pojem depresia má mnoho významov a variácií. Od opisu preliačenia zemského povrchu v geografii po „depku“, čo v bežnej komunikácii označuje stav po mnohých životných okolnostiach spôsobujúcich smútok, nepohodu, nešťastie či nespokojnosť. Stavy depresie boli opísané už v zachovaných egyptských papyrusoch a od čias Hipokrata, ktorý ju pripisoval prevahe „čiernej žlče“ (*melan cholé*), sa zachoval termín melanchólia.

Pojem depresia v súčasnej psychiatrii označuje predovšetkým depresívnu epizódu. Je to základný diagnostický prvok, od ktorého sa odvíja viacero diagnóz. Najčastejšou je tzv. unipolárna depresia – keď sa u pacienta či pacientky vyskytla jedna či viacero depresívnych epizód. Odlišnou diagnózou je bipolárna afektívna porucha, keď sa okrem depresívnej epizódy či epizód vyskytli aj príznaky manického syndrómu. Depresia sprevádza aj mnohé telesné ochorenia. Častý je výskyt po mozgových príhodách, pri Parkinsonovej chorobe, ale objavuje sa i pri rozličných endokrinných poruchách či zápalových ochoreniach. Navyše, býva spojená s chronickou bolesťou. Môžeme teda uvažovať o tom, že depresia – depresívny syndróm – je javom, ktorý predstavuje univerzálnu odpoveď na veľmi rôzne nepriaznivé faktory. Platí to však aj v opačnom vzťahu – depresia zhoršuje priebeh a vyústenie mnohých telesných ochorení. Americká kardiologická spoločnosť napríklad stanovila, že depresia je samostatný rizikový faktor pre nepriaznivý priebeh u pacientov s akútnym koronárnym syndrómom. Môže sa však objavovať, a často to tak je, bez známej príčiny. V klasickej terminológii hovoríme o depresii endogénnej (konštitučnej, vnútorne podmienenej).

Väčšina ľudí si spája depresiu so smútkom, ale nie je to tak vždy. Môže to byť nálada „nijaká“, prázdna, spojená s neschopnosťou prežívania emócií. Ilustráciou takéhoto stavu je výrok pacientky: „Keby som aspoň mohla plakať.“ K ďalším znakom patrí anhedónia – strata prežívania pozitívnych citov, strata potešenia z činností, strata radosti zo života. Tento príznak môže byť mučivý, vyvoláva nielen subjektívnu nepohodu, ale

je spojený s výčitkami z neschopnosti tešiť sa z úspechov detí či partnera, z vnukov, ako i z toho, že postihnutý nedokáže naplno zdieľať aktivity s blízkymi podľa ich predstáv. Zmena nálady a anhedónia sú dva základné znaky pre depresiu, k ďalším patrí porucha koncentrácie, poruchy spánku, zníženie chuti do jedla, únava, znížená aktivita a schopnosť reagovania, nerozhodnosť. Za najzávažnejší prejav depresie sa dá chápať objavenie sa myšlienok, že život nemá zmysel, úvahy o tom, že nebyť by vlastne bolo lepšie, prip. samovražedný pokus či dokonaná samovražda.

Výskyt depresie je vysoký. V epidemiologickej štúdii, ktorú uskutočnila skupina pracovníkov z Univerzity Komenského, sme zistili, že príznaky, ktoré by zodpovedali prítomnosti depresívneho syndrómu tak, ako ho stanovujú diagnostické kritériá, má až 12 % dospelých populácie v Slovenskej republike. A Slovensko pritom nie je výnimka. Podobné výsledky, ba dokonca i vyššiu mieru výskytu prinášajú i údaje zo zahraničia. Výskyt depresie je vyšší v rozvinutých krajinách, sociálne a kultúrne faktory tu zrejme zohrávajú významnú úlohu. Vo vyspelých krajinách sa dokonca dostáva na prvé miesto spomedzi všetkých ochorení v hodnotení dopadu na spoločnosť vyjadrenej v počte rokov strávených v neschopnosti alebo v skrátaní rokov života. Potvrdzuje to nedávna rozsiahla analýza uverejnená v jednom z najreprezentatívnejších odborných časopisov *The Lancet*. Svetová zdravotnícka organizácia opakovane upozorňuje na nutnosť správnej diag-

nostiky a dostupnosť liečby.

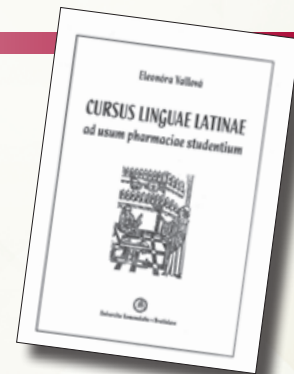
Pre stanovenie diagnózy depresie je rozhodujúce klinické vyšetrenie zamerané na identifikáciu typických príznakov, ich trvanie a potenciálne vyvolávajúce príčiny. Aj keď sa vo výskume depresie dosiahli významné výsledky – máme predstavu o tom, ktoré mozgové centrá majú pri depresii zmenenú aktivitu, aké sú pri depresii odlišnosti v hormonálnej regulácii, a vieme i to, že veľmi významnú úlohu pri rozvoji depresie majú zápalové procesy –, v súčasnosti však nie sú dostupné žiadne laboratórne vyšetrenia, ktoré by diagnózu depresie potvrdzovali. To ale neznamená, že ich nie je potrebné vykonať. Slúžia na identifikáciu prípadných príčin depresie – napr. jej spojenie so zníženou funkciou štítnej žľazy.

Liečba depresie musí byť komplexná. Pri miernych príznakoch môže pomôcť zmena životného štýlu a aktivity – napr. opakovane sa preukázal blahodarný vplyv cvičenia či akejkolvek pravidelnej zvýšenej telesnej aktivity na úpravu depresívnych príznakov (a mnohých iných chorôb). Najmä v prípadoch, keď je depresia spojená s psychickým stresom alebo známymi vyvolávajúcimi faktormi, je vhodná psychoterapia, môže pomôcť aj poradenstvo a asistencia pri riešení zložitých životných problémov. Pre medikamentóznú liečbu depresie máme k dispozícii niekoľko skupín liekov zo skupiny antidepresív a môžeme sa uspokojením konštatovať, že na Slovensku sú dostupné tie najnovšie z nich. Antidepresíva by mali byť ordinované skúseným lekárom so stanovením plánu liečby, vyhodnocovania príznakov i nežiaducich účinkov a v prípade potreby s doplnením o iné spôsoby liečby. Pokiaľ sa liečba antidepresívami začne, každý pacient by mal byť poučený o tom, že trvanie liečby musí byť najmenej šesť mesiacov. Depresia v klinickom chápaní totiž nie je stav, ktorý by sa mohol považovať za dočasný a prchavý, a každý človek, ktorý depresiou trpí, si zaslúži pozornosť, primeranú liečbu a dôsledné sledovanie.

**Prof. MUDr. Ján Pečeňák, CSc.,
Psychiatrická klinika LF UK
a UN Bratislava**

Vysokoškolské skriptá latinského jazyka pre študentov farmácie

Začiatkom akademického roka 2016/2017 sa vysokoškolské skriptá *Cursus linguae latinae ad usum pharmaciae studentium* dočkali už svojho piateho upraveného vydania. Ich autorkou je odborníčka na latinskú farmaceutickú terminológiu a bývalá vyučujúca latinského jazyka na Katedre jazykov Farmaceutickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave (FaF UK) PhDr. Eleonóra Vallová, PhD.

Latínčina predstavuje kľúč k odbornej terminológii a tvorí neodmysliteľnú súčasť odborného štúdia farmácie. Vysokoškolské skriptá *Cursus linguae latinae ad usum pharmaciae studentium* sú už viac než desaťrocie (od roku 2003) základnou didaktickou pomôckou pri výučbe latinského jazyka na FaF UK. Publikáciu tvorí 14 bezprostredne na seba nadväzujúcich lekcii s pevne stanovenou štruktúrou, pričom každá lekcija pozostáva z presne stanovených komponentov.

V úvodnej gramatickej časti, ktorá je prehľadne členená na menšie celky, sú vysvetlené nové gramatické javy. Autorka často odkazuje na už známe javy z gramatiky slovenského, príp. anglického jazyka, aktivujúc a nadväzujúc tak na predchádzajúce vedomosti študentov.

Nasleduje časť s označením *text*, ktorú v každej lekcii tvorí približne 15 latinských viet určených na aplikáciu získaných jazykových kompetencií. Vety zároveň predstavujú prvý kontakt s autentickými latinskými textovými jednotkami, pretože sú výsledkom excerpcie z textov antických autorov píšucich po latinsky (predovšetkým Plinia Staršieho a Aula Cornelia Celsa), ako aj stredovekej a novovekej farmaceutickej latinskej dokumentácie. V tejto časti si študenti osvojujú okrem terminov z botaniky, chémie, anatómie a patológie aj schopnosť formálne analyzovať latinské vety, ako aj prekladať jednoduché súvislé texty do slovenského jazyka. V časti *prax* si pomocou gramatických cvičení automatizujú osvo-

jenú slovnú zásobu, nové gramatické pravidlá a učia sa aplikovať nadobudnuté poznatky v oblasti odbornej terminológie. Jednou z najužitočnejších zručností osvojených pri štúdiu latinského jazyka je schopnosť reflektovať a identifikovať pôvod slov používaných v slovenskom jazyku (napr. *kognitívny*, *honorárny*, *laboratórium*, *laktóza* či *doktor*), na čo je zameraný súbor cvičení v každej z lekcii.

Veľmi užitočný je slovník na konci každej lecie s praktickým označením slov gréckeho pôvodu. Vzhľadom na to, že grécke substantíva, predstavujúce veľkú časť odbornej farmaceutickej terminológie, sú cudzími lexikálnymi jednotkami v slovnej zásobe latinčiny a v mnohých prípadoch sa skloňujú podľa špecifických vzorov, je označenie ich pôvodu veľmi potrebné. Osobitné miesto má latinsko-grécka terminológia v oblasti preskripcie liečiv. Táto v sebe zahŕňa jednak predpisovanie hromadne vyrábaných liečivých prípravkov, jednak liekov pripravovaných individuálne v lekární. V súčasnosti výrazne prevláda predpisovanie hromadne vyrábaných liekov, čo je dané dynamickým rozvojom farmaceutického priemyslu, no každý vzdelaný farmaceut pozná zákonitosti receptúrnej preskripcie, ktorou sa v každej lekcii publikácie zaoberá osobitná stať.

Nadväzujúc na tradíciu klasického vzdelania ponúkajú skriptá výber živých latinských slov s ich slovenskými ekvivalentmi, avšak bez podrobnejšej interpretácie, čím ponechávajú

priestor vyučujúcemu ozrejmiť charakteristické situačné používanie jednotlivých latinských výrazov. Prínosnou súčasťou publikácie je stručná kapitola z dejín liečiteľstva sústreďujúca sa predovšetkým na osvetlenie raných etáp jeho vývinu: študenti farmácie si vďaka nej môžu zasadiť poznatky z latinskej terminológie do širšieho sociálno-historického rámca.

Skriptá predstavujú základný študijný materiál používaný pri absolvovaní povinných predmetov *základy latinského jazyka pre farmaceutov (1)* a *základy latinského jazyka pre farmaceutov (2)* v rámci študijného programu farmácia. Napriek skromnému názvu predmetov predstavuje dvojsemestrálna terminologická príprava budúcich lekárníkov omnoho viac než len základy latinského jazyka. Zatiaľ čo na prírodovedeckej fakulte a na lekárskech fakultách sa študenti venujú výhradne terminom v podobe substantív a adjektív vo vybraných pádoch, budúci farmaceuti si počas dvoch semestrov osvoja kompletnú paradigmu všetkých typov podstatných mien, ako aj časovanie slovík v prítomnom čase v aktíve i pasíve. Študenti tak pomocou uvedených skript získavajú jazykové kompetencie z klasického jazyka v dnešných dobách už nevidané v iných ako humanitne zameraných odboroch.

PhDr. Tomáš Hamar, PhD.,
Katedra jazykov FaF UK

NAŠI ŠTUDENTI

Študentský život spestrila Lámavica UK

Dňa 14. marca 2017 plná Refinery Gallery hostila Lámavicu UK – podujatie určené pre všetkých študentov, absolventov i priateľov Univerzity Komenského v Bratislave (UK).

Lámavica nie je len o zábave, má tiež symbolický význam – predovšetkým vytvára priestor pre „rozlúčku“ študentov končiacich ročníkov so študentským životom, spolužiakmi z nižších ročníkov materskej fakulty i ostatných fakúlt UK, ktorým sa nezadržateľne blíži záverečné skúškové obdobie, príp. štátnice a obhajoby záverečných prác.

Podujatie otvoril rektor UK prof. RNDr. Karol Mičieta, PhD., ktorý všetkým prítomným študentom našej alma mater poprial príjemnú zábavu a po úspešnom absolvovaní štúdia aj úspešný štart na trhu práce. Prízvukoval tiež, aby každý z nich bol hrdý na svoju univerzitu a širil jej dobré meno i naďalej. Headlinerom podujatia bola hudobná skupina Kontrafakt v sprievode s vynikajúcimi hudobnými vystúpeniami skupín Gladiator a Medial Banana. O nočnú zábavu sa postaral DJ Mairee.

Všetkým zúčastneným patrí jedno veľké: „Ďakujeme!“ Už teraz sa tešíme na ďalší ročník.

Róbert Zsembera
Foto: Wikes Hlavatovič

Slovenský spolok študentov farmácie

Slovenský spolok študentov farmácie (SSŠF) dáva študentom krídla. Je to združenie, ktoré na Farmaceutickú fakultu Univerzity Komenského v Bratislave (FaF UK) prinieslo nespočetne veľa aktivít a projektov, predstavujúcich pre študentov jedinečnú možnosť vykuknúť spoza stien fakulty a spoznať svet farmácie za nimi. Ten skutočný. Rozmanitý, plný výziev, inšpiratívnych ľudí a hlavne poznatkov, ktorými sa budúci farmaceuti potrebujú vyzbrojiť do svojej praxe.

Od študentov k študentom

Za rozsiahlym repertoárom edukačných, kultúrnych a športových podujatí, zahraničných konferencií a študentských výmen stojí hŕstka niekoľkých odhodlaných študentov, každoročne volených na otvorenom valnom zhromaždení do exekutívneho spolku. Tí sa timovou prácou spoločne starajú o to, aby jednotlivé sekcie (vzdelávanie, publikácie, šport, zahraničie a kultúra), ktoré spolok zastrešuje, hýrili zaujímavými akciami s potenciálom spestriť študentom farmácie ich štúdium, a tak i prispieť k šíreniu dobrého mena našej fakulty.

Keď zamestnávateľa prichádzajú priamo za študentom

K najvýznamnejším projektom patrí dvojročný festival pracovných príležitostí pre študentov farmácie, každoročne organizovaný v priestoroch FaF UK. Reč je o Kariérnych dňoch farmaceutov (KDF), najväčšom podujatí svojho druhu na

Workshop prvej pomoci počas Študentskej ligy Sanofi

území Českej a Slovenskej republiky. Študenti tu môžu naštartovať svoju kariéru, a to zásluhou informácií z prvej ruky, ktoré získajú na prednáškach, workshopoch či priamo pri stánkoch vystavovateľov od zástupcov firiem, distribučných spoločností, stavovských organizácií či sietí lekární. Majú možnosť rozšíriť si obzory o jednotlivých aspektoch farmaceutickej praxe a vďaka oboznámeniu sa s požiadavkami zamestnávateľov sa môžu profilovať už počas štúdia. Navyše, nie je nič neobvyklé, že si práve na KDF niektorí študenti nájdu príležitosť zamestnať sa už popri štúdiu.

Vzdelávanie a podpora študentov

KDF sú súčasťou Týždňa farmaceutického vzdelávania a kariéry (tzv. TyFavKy), počas ktorého študenti prezentujú svoju vysokoškolskú odbornú činnosť, pretekajú sa vo svojich klinických vedomostiach na Clinical Skills Events alebo sa na Majstrovstvách v lekárskej komunikácii postavajú pred porotu, ktorá hodnotí ich počinanie si za tárar u lekární pri riešení rôznych zložitých situácií.

Zahraničné príležitosti pre každého člena

SSŠF je členom nadnárodných organizácií European Pharmaceutical Students' Association (EPSA) a International Pharmaceutical Students'

Federation (IPSPF). Členstvo v nich umožňuje našim študentom nadväzovať medzinárodné kontakty so študentmi z iných krajín, a to najmä vďaka edukačným kongresom, ktoré sa vždy konajú v inej časti sveta (na ilustráciu: posledný kongres, na ktorých sa zúčastnili aj slovenskí študentskí delegáti, sa uskutočnili v Rumunsku, Zimbabwe, Fínsku a Indii) a poukazujú na problémy, ktorým dnes farmácia čelí. Vďaka projektu Student Exchange Programme (SEP) si môžu študenti vyskúšať počas leta farmaceutickú prax vo všetkých jej rozmanitých podobách – v lekárni za tárar u, vo výskume, klinickej farmácii či priemysle –, a to na ktoromkoľvek mieste sveta, ktoré ich láka, a nadobudnúť tak nenahraditeľné zážitky a skúsenosti. Jedinečným projektom je aj Twinnet, mobilný program pre tímy, prostredníctvom ktorého nadviažu kontakt študentské delegácie z dvoch štátov. Následne študenti pre druhú stranu pripravujú týždenný edukačno-poznávací program vo svojej krajine.

Od študentov k verejnosti

Okrem zahraničných aktivít má spolok široké pole pôsobnosti aj na domácej pôde. Každý semester pripravuje nespočetné množstvo akcií a aktivít. Najúspešnejšou *public health* osvetovou kampaňou minulého semestra bol Mesiac správneho užívania antibiotík, ktorý sme propagovali nielen na facebooku, ale i osobne vo veľkých nákupných centrách. Pripravujeme tiež veľkú národnú kampaň Kto je to farmaceut? v spolupráci so SLeK, ktorej cieľom je edukovať širokú verejnosť a vyvrátiť rozšírenú mylnú mienku, že farmaceut je obyčajný predavač. Spolku je veľmi blízka aj spolupráca s farmaceutickými spoločnosťami – svedčia o tom viaceré úspešné projekty, napr. Advanced Training in Pharmacy Care (ATIP), Študentská liga Sanofi, cyklus prednášok Chceme viac s odborníkmi na aktuálne témy, Beánia farmaceutov, Teambuil-

Public health kampaň k Svetovému dňu srdca

dingy FaF UK v Lodenici UK, PharmaParty, Tabletky farmaceutov, Dental IQ a mnoho ďalších.

Hlavne nezaspáť na vavrínoch

SSŠF si neustále kladie vyššie ciele. Minulý rok sa spolku podarilo získať grant na rekonštrukciu fakultnej študovne, v ktorej budú môcť študenti v príjemnom prostredí tráviť svoj voľný čas. Momentálne sa pripravuje projekt Slovak-Polish-Czech Leadership Camp, ktorý sa uskutoční v Bratislave na jeseň 2017. Spolok tu bude hostiť študentov z uvedených krajín a formou workshopov rozvíjať ich *soft skills* zručnosti, ktoré sa čoraz častejšie objavujú medzi požiadavkami zamestnávateľov.

Viac sa o fungovaní a akciách SSŠF dozviete aj v našom študentskom fakultnom časopise *Farmakoviny*, ktorý vychádza 4x ročne (v tlačenej verzii ho nájdete vo vestibule FaF UK, v on-line verzii je dostupný na: <http://sssf.sk/farmakoviny/>). Okrem informácií o podujatiach tam na vás čakajú zaujímavé rozhovory s akademickými osobnosťami našej fakulty i s jej úspešnými absolventmi, ako aj odborné články z dielne našich študentov. Na záver treba podotknúť, že členovia spolku, napočudovanie, nemajú super schopnosti, len vôľu zlepšovať kvalitu mimoškolských aktivít pre budúcich farmaceutov. Ak podobnou motiváciou a dostatkom chuti disponujete aj vy, neváhajte sa k nám pridať!

Karin Sedláková,
študentka 4. ročníka na FaF UK
Foto: Archív SSŠF

Slovenská delegácia na EPSA kongrese v Rumunsku

100+ klasických maratónov prof. Josefa Oborného z FTVŠ UK

Niekomu príde zaťažko pobehnúť za električkou. Mnohí sú presvedčení, že zabehnúť niekoľko kilometrov sa rovná takmer hranici ľudských možností. Ďalší si myslia, že 20 km zabehne len fanatik a maratón len taký človek, ktorý vyslovene hazarduje s vlastným zdravím. A to ešte mnoho ľudí ani netuší, že Medzinárodná asociácia atletických federácií eviduje aj rekordy z cestného behu na 100 km. A to sa už bežne beháva aj 24-hodinový beh. Ale maratón, 42 195 m, má svoje zvláštne čaro. Vracia nás do ďalekej antickej minulosti, ktorá sa začala sprítomňovať pri príležitosti Hier I. olympiády 1896 v Aténach, na ktorých bol maratón zaradený medzi klasické atletické disciplíny. A popularitu vôbec nestratil, práve naopak! Dôkazom je i prof. PhDr. Josef Oborný, PhD., z Fakulty telesnej výchovy a športu UK, ktorý zabehol viac ako sto klasických maratónov.

K prvému maratónu ho vyprovokovali kolegovia z katedry – bežci. Sám sa na túto vzdialenosť príliš „nehnuť“. Nechcel urobiť nerozvážne rozhodnutie. Bolo to 30. októbra 1988 a išlo o Malokarpatský maratón (MKM) so štartom a cieľom v Trnave. Vtedy mal 39 rokov. Čas na prvom klasickom maratóne nebol zlý – 3:12:56 h, ale úvodných 28 km sľubovalo ešte lepší výsledok. V maratóne to tak chodí. Prvá maratónska skúsenosť prof. Oborného doslova pohltila. Skrsla myšlienka na ďalší a už bolo nutné trénovať.

„Som maratónsky ‚amatér‘, preto by som bežeckú prípravu nenazval plnohodnotným tréningom,“ vraví prof. Oborný. Do veku 50 rokov behával asi 1600 až 2000 km ročne a pred konkrétnym maratónom zaradil do prípravy aj tréning rýchlostnej vytrvalosti. Občas mu pomohol v príprave aj jeho pes Brit, ktorý behával s ním. Na psov pri tréningu však má aj iné spomienky. V Pečnianskom lese pri Dunaji mu raz „pomohli“ zrýchliť psi, ktorých ktosi choval v bunkri z čias pred II. svetovou vojnou. Jeden nich ho aj pohrýzol. Zažil však aj iné príbehy súvisiace s behom. „Raz som pri Moste Lafranconi videl, ako istý mladý frkan strhol staršej panej z krku zlatú retiazku a utekal preč. Kričala, čo iné, pomôcť. Tak som sa rozbehol za mladíkom, ktorý sa na mňa najskôr škeril, ale po kilometrovej naháňačke po nábreží Dunaja to vzdal. Priznal porážku a ukradnutú retiazku vrátil.“

Pre bežeckých nadšencov, ku ktorým prof. Oborný nepochybne patrí, nie je prioritou dosiahnutie najlepšieho času, i keď sa zúčastňujú na pretekoch. Ide skôr o dobré zážitky. Ale aj časy sú dôležité. Najlepší čas na klasickom maratóne, 2:54:22 h, dosiahol prof. Oborný na MKM 26. októbra 1991, pričom sa umiestnil na 13. mieste zo 45 bežcov.

Veľmi dobré spomienky má prof. Oborný na Medzinárodný maratón mieru (MMM) v Košiciach zo 4. októbra 1998. Mal vtedy takmer 50 rokov a dobehol v čase 3:09:30 h. A zrejme najťažšie chvíle zažíval na jednom ročníku Záhoráckeho maratónu na trati Senica – Šaštín a späť. „Horúčava

nás všetkých kántrila, namerali sa všeobecne zlé časy, môj bol 3:46:10 h. Na 40. km som premýšľal o zmysle života. Psychológovia by povedali, že sa ohlásila anxieta. Bol to môj 48. maratón a tuším som si hovoril ‚never more‘,“ zaspomínal s nostalgiou aj na náročnejšie momenty na maratónskej trati prof. Oborný. „No každý, malý aj veľký, svetový aj regionálny maratón,“ pokračuje, „má svoje ‚genius loci‘. Bežec si v ňom nájde obľúbené miesto, to jeho neopakovateľné čaro.“

Jubilejný 50. maratón prišiel k prof. Obornému akosi nebadane. Bežal ho v Košiciach 6. októbra 2002. Skončil 178. v celkovom poradí a 28. vo svojej kategórii. Čas 3:23:42 h podľa jeho slov svedčí o istom utrpení a nude zároveň.

No pre športovca-maratónca je každý dokončený maratón jubilejný, iba niektorý z nich má „zaguľatené“ poradie. „Pre mňa bola napríklad jubilejná 10. účasť na MMM v Košiciach. Odvtedy ma totiž organizátori pretekov považujú za svojho ‚verného‘. A mám aj nižšie štartovné,“ s úsmevom dodáva prof. Oborný.

Stý maratón: „Budem stručný: 1. apríl 2012, mesto Bratislava, štartové číslo 100, čistý čas 3:48:40 h, 288. v celkovom poradí, 9. v kategórii M60 z 30 bežcov v tejto kategórii a pritom 4. zo Slovenska. V cieľi ma víťalo moje štvrté vnúča, dnes už školák, s ktorým hrávam šach, ‚malý‘ Maxino. Maratón v Bratislave je moja ‚srdcovka‘, veď som tu doma, dokonca v niektorých ročníkoch som bežal popri svojom dome. Patrim k výnimočne dobrým znalcom celej trate behu.“ Toľko viac než vyznanie prof. Oborného k 100. pokoreniu maratónskej vzdialenosti.

Mnoho športovcov túži štartovať na najvýznamnejších pretekoch. Iné to nie je ani v prípade maratónskych bežcov. K nesporeným maratónskym snom prof. Oborného patrí účasť na jednom z tých „svetových“ (v Londýne, v Bruseli, v Berlíne). „Pre mňa je slávny a veľmi obľúbený maratón v Luxemburgu, bežal som všetky jeho ročníky (v roku 2016 to bol 11. absolvovaný ročník),“ vraví prof. Oborný. Maratón v Luxemburgu je ťažký mestský beh. Dňa 23. mája 2009

finišoval v čase 3:40:35 h a v kategórii M60 skončil na 5. mieste. Môže sa však pochlviť, že v roku 2014 v kategórii M65 na tomto maratóne zvíťazil. „Podľa môjho názoru,“ pokračuje prof. Oborný, „je slávny a svetový aj Pražský maratón, lenže mne sa križi práve s luxemburským podujatím. Ale dva razy som si ho vychutnal. Za slávny považujem aj MMM v Košiciach, veď je najstarší v Európe. V Bruseli som bežal iba polmaratón, ale možno sa ešte polepším a zabehnem si v ‚hlavnom‘ meste starej dobrej Európy celý maratón,“ odhaľuje bežecké plány prof. Oborný.

Rodinné a pracovné povinnosti sa podľa jeho slov s tréningom sklbiť dajú, ale iba s porozumením všetkých zainteresovaných a človek pritom musí prejavíť flexibilitu. Musí sa prispôbiť času, lebo čas sa, žiaľ, neprispôbiť jemu. A trénuje sa za každých klimatických podmienok, lebo za tých istých podmienok sa aj preteká – a to v akejkolvek hodine: skoro ráno aj neskoro večer. „Keď boli deti deťmi,“ spomína prof. Oborný, „stávalo sa, že na môj bežecký tréning so mnou išli na bicykli. Manželka ma niekedy sprevádza na kolieskových korčuliach, ale nestácim jej tempu.“

Ako sa vyvíjali výsledné časy na maratónoch, ktoré zabehol prof. Oborný? „Myslím si, že vývoj mojich časov v maratóne je celkom prirodzený a zodpovedá všetkým objektívnym aj subjektívnym okolnostiam, ktoré moje behanie sprevádzajú. Uvediem zopár čísel, ktoré vyjadrujú časy na prvých piatich behoch: 3:12:56 h (prvý maratón, 1988, 39 rokov), 3:47:14 h, 3:07:10 h, 3:29:10 h, 2:54:22 h. Ako 67-ročný som maratón v Bratislave zabehol za 3:53:56 h.“

Pohyb patril vždy k potrebám prof. Oborného. Športový pohyb mal rád ako kultúrne a niekedy aj súťažnú formu pohybu. K vytrvalostným behom má dokonca isté genetické danosti – zistil to, podľa jeho slov, jeden výskumný tím. V súčasnosti sa stal preňho tréning návykovou záležitosťou a spolu s pretekmi prináša neopakovateľné zážitky, emotívne, estetické, povznášajúce. „Doslova by som povedal, že ide o tzv. stav *flow*. V tejto

súvislosti však chcem pripomenúť príbeh románovej a filmovej postavy Forresta Gumpa. Ako je známe, autor románu nechal Forresta prebehnúť USA kontinuálne zo západu na východ a z východu na západ. Beh sa pre túto osobu stal akýmsi samoučelom. Nazvime preto jeho počínanie *ex post* neodborným pojmom ‚gumpizmus‘. Toto nikdy nebol a ani nebude môj prípad.“

Maratón a tréning dali prof. Obornému zdravý základ pre plnohodnotný život a priniesli aj nových priateľov. „Ale to hlavné, čo mi dal a dáva, je katarzia. Ľudská psychika je ‚lapač‘ nepohody a ten treba z času na čas prečistiť. Navyše, maratón, alebo lepšie povedané vytrvalostný beh, mi dal aj témy na vedecký výskum v mojej profesii,“ podčiarkuje prof. Oborný.

A čo budúcnosť? Z vyjadrení prof. Oborného vyplýva, že v jeho veku si treba počínať zodpovedne voči sebe, rodine i samotnému maratónu. Úvahy o konci „kariéry“ maratónca sa nepochybne objavujú stále častejšie, nie však úvahy o konci behania. Okrem iného, oslovila ho Stefanie Sams z organizačného tímu ING Europe Marathon Luxembourg s programom „Active Aging – Fit at the Age“, takže, ako vraví, uvidí. Teraz už ho ani tak neláka počet maratónov, ale pohráva sa s myšlienkou zabehnúť tento test vytrvalosti aj v 70-ke. Tenisky sa teda ešte stále nechystá „zavesiť na klinec“.

Jeho osobná štatistika ukazuje, že na maratónskej trati odbehol približne 1/8 obvodu Zeme po rovníku (teda asi 5000 km). Za celý športový život istotne obehol planétu Zem po rovníku, možno aj dvakrát. Na trati maratónskych pretekov strávil asi 450 hodín, čo je v prepočte viac než 18 dní. Jeho doterajší priemerný čas v klasickom maratóne je 3:40:40 h. Dosiahol aj niekoľko identických časov: 3:12:04 h (2x), 3:29:15 h (2x), 3:46:10 h (2x), ale vždy na inej trati.

„Je to odkaz predovšetkým mladým ľuďom. Beh je veľmi dostupná kultúrna pohybová aktivita. Každý k nej má nejaké predpoklady, aj keď nie každý rovnaké. No treba to vyskúšať. Beh však nesmie byť samoučelný alebo fetišistický spôsob sebarealizácie. Víťazstvo, výkon, finančná prémie, ‚sláva‘, osobná ‚samolúboosť‘ alebo prehnaná túžba po tom ‚byť vidieť‘ by tak nemali figurovať v hodnotovom rebríčku nad zdravím a pohodou,“ dodáva prof. Oborný.

K 10. aprílu 2017 mal prof. Oborný vo svojej osobnej evidencii zaznačených 118 absolvovaných klasických maratónov. Do ďalších úspešne absolvovaných mu prajeme veľa sil a zdatných súperov, ktorí mu pomôžu čas zlepšovať.

František Seman, FTVŠ UK
Foto: Archív Josefa Oborného

Ústav cudzích jazykov LF UK na novej adrese

Ústav cudzích jazykov Lekárskej fakulty UK (ÚCJ LF UK) sídli od 20. februára 2017 na novej adrese – po 64 rokoch sa výučba cudzích jazykov dislokovala do nových priestorov na Moskovskej ul. 2. Je to sivá, staršia budova, postavená podľa projektu Henricha Szántóa v rokoch 1910 – 1911, v ktorej pôvodne sídlil ústav pre hluchonemých. Neskôr patrila pod správu Pedagogickej fakulty UK.

„Materskú základňu“ ústavu dosiaľ predstavovala malá prízemná budova v areáli LF UK na Sasinkovej ul. 4, v ktorej sa okrem jednej väčšej výučbovej miestnosti – a zároveň i knižnice, zasadacej a konferenčnej miestnosti – nachádzalo 5 „minipracovní“ pre 15 interných a 8 externých zamestnancov. V samostatných priestoroch prislúchali k ústavu 3 výučbové priestory (z toho 2 malé, max. pre 12 študentov), pričom pracovisko zabezpečovalo – a stále zabezpečuje – výučbu latinského, anglického a nemeckého jazyka pre slovenských študentov všeobecného a zubného lekárstva (v skupinách je zvyčajne 24 študentov), odbornú komunikáciu v slovenskom jazyku a výučbu latinského jazyka pre zahraničných študentov v anglickom študijnom programe, ako i výučbu anglického jazyka pre doktorandov. Ústav tak počas ak. roka otvára svoje dvere približne 1500 študentom.

ÚCJ LF UK okrem priamej výučby jazykov participuje aj na preskúšaní jazykových znalostí z anglického a nemeckého jazyka záujemcov o Erasmus+ a realizuje výučbu anglického a nemeckého jazyka pre lekárske vedy na úrovni C1 (ústav tretikrát získal akreditáciu medzinárodného certifikovaného jazykového vzdelávacieho programu UNICert® III). Je preto pochopiteľné, že cirkulácii po iných priestoroch patriacich LF UK, lokalizovaných v areáli fakulty i mimo nej, sme sa nevyhli.

Nové priestory na výučbu predstavujú 4 priestranné, moderne zariadené a didaktickou technikou vybavené učebne pre 24 študentov, prioritne pridelené ÚCJ LF UK. Ústavu prislúchajú aj kabinety pre pedagógov. Okrem toho má ústav možnosť (a musí) využívať aj ostatné posluchárne v renovovanej budove, prednostne určené na výučbu iných predmetov (medicínsku etiku, epidemiológiu, imunológiu a i.). V tomto a budúcom ak. roku sú tieto priestory postačujúce, avšak od ak. roku 2018/2019, keď sa podľa novej akreditácie rozšíri výučbový program pre slovenských študentov o povinný anglický jazyk a povinne voliteľný nemecký jazyk, bude nutné využívať na výučbu okrem už spomínaných miestností a našej knižnice i ďalšie miestnosti. Opätovnej cirkulácii po posluchárňach v nemocničných priestoroch sa tak pravdepodobne nevyhneme.

ÚCJ LF UK permanentne rozvíja kontakty s domácimi i zahraničnými partnermi a inštitúciami, a to najmä v Česku a Bulharsku. V rámci Teacher Mobility na ústav prichádzajú zahraniční kolegovia, ktorých už teraz môžeme privítať v reprezentatívnejších priestoroch. Ostáva nám veriť, že okrem vynoveného interiéru sa budova čoskoro dočká aj nového vonkajšieho šatu.

Mgr. Anna Rollerová, PhD.,
prednostka ÚCJ LF UK

Štúdium vo Veľkej Británii ťa nesklame!

Po pozitívnych zážitkoch získaných počas ročného štipendijného pobytu na britskej strednej škole bolo mojím snom vyskúšať si aj britské vysokoškolské štúdium. Veľmi som sa preto potešila, keď som sa dozvedela, že si v rámci programu Erasmus+ môžem zvoliť aj University of East Anglia (UEA) vo Veľkej Británii.

UEA som si vybrala aj pre sľubné výsledky v prieskumoch študentskej mienky (vďaka čomu patrí UEA podľa Times Higher Education medzi najobľúbenejšie univerzity) a v neposlednom rade aj pre jej umiestnenie medzi 25 najlepšimi britskými univerzitami. UEA je progresívnou a multikulturálnou univerzitou, ktorá víta študentov z každého kúta sveta a poskytuje im mnohostrannú podporu. Aktuálne sa UEA aktívne angažuje napríklad v podpore sýrskych utečencov – študentov, a to poskytnutím mimoriadnych štipendií na výskum a štúdium.

Samotná univerzita sa nachádza v malebnom mestečku Norwich v východnom Anglicku. Typické klíšé o anglickom počasi platí aj pre toto územie krajiny, takže miestna klíma určite nebude dôvodom, pre ktorý by ste si za svoju destináciu vybrali práve Norwich. Mestečko je však natoľko prívetivé a krásne, že človek rýchlo zabudne na dažď a nepoužiteľnosť stylingových prípravkov na vlasy. V úspešnom prekonaní antipatie voči prevládajúcej oblačnosti vám pomôžu aj domáci, na ktorých náladu nemajú poveternostné podmienky žiadny vplyv. Navyše, krátke tričko a tepláky si oblečú takmer do každého počasia.

Norwich sa pýši viacerými historickými pamiatkami – nájdete tam krásne katedrály, hrad a takmer na každom námestí i malé kostolíky. V období letného semestra sa tu každoročne usporadúvajú rôzne festivaly. Vďaka veľkej láske miestnych a študentov k hudbe mesto každoročne navštívia medzinárodne uznávaní interpreti (počas môjho pobytu to boli napr. The Kooks). Navyše, je celkom možné, že ak byvate blízko koncertnej sály kampusu, koncerty si budete môcť vypočuť aj z vlastnej internétnej izby.

Napriek bohatej ponuke možností kultúrneho využitia a pestrému nočnému životu je Norwich výnimočne pokojným a upraveným, priam až idylickým mestom, a tak poskytuje vynikajúce podmienky aj pre štúdium. Univerzita sa nachádza v tichom prostredí mimo centra mesta na viachetárovej nehnuteľnosti. Kampus je malým študentským mestečkom s kaviarňami, jedálňou, obrovskou knižnicou, priestormi na štúdium, prednáškovými sálami, posilňovňou, bežeckými dráhami a rôznymi športovými ihriskami. Navyše, keď chcú študenti trochu vypnúť od každodenného zhone, majú možnosť navštíviť obrovský park s jazerom rozprestierajúci sa hneď za knižnicou.

Študentom v štúdiu pomáhajú mentori, ktorí sa vám z času na čas ozvú, či nepotrebuje niečím pomôcť, alebo vám poradia ohľadom kariérnych možností. V dosiahnutí najlepších študijných výsledkov vám pomáhajú aj vyučujúci, ktorí okrem ochotnej ponuky osobnej konzultácie často organizujú praktické workshopy a netradičné prednášky, a to aj nad rámec štandardného študijného plánu. Počas skúškového obdobia vás dokonca motivujú inšpiratívnymi TED prednáškami alebo vás povzbudzujú k oddychu relaxačnými pesničkami.

Štúdium som si veľmi užívala, i keď si príprava na semináre vyžadovala veľa času. Každý týždeň sme dostávali na preštudovanie dlhé odborné články a viaceré témy na vypracovanie. Z prečítaného textu sme museli pripraviť krátke prezentácie a odpovede na priložené otázky, aby sme sa potom mohli zapojiť do voľnej diskusie na seminároch. Seminárne hodiny v podstate pozostávali len z diskusií na vopred určenú tematiku. Zadané texty sme si teda skutočne museli dôkladne prečítať a museli sme im aj dostatočne porozumieť. Vnímala som to však skôr ako pozitívum, keďže som sa tak mohla venovať tomu, čo ma naozaj baví. Navyše, články boli väčšinou zaujímavé a obohacujúce. Na prednáškach nám občas prednášali aj odborníci z iných univerzít, napríklad aj z Oxfordu. Obzvlášť zábavné boli prednášky z práva duševného vlastníctva, keďže sa vďaka kreatívnemu prístupu vyučujúceho všetky niesli v duchu Star Wars. Aj riešenie otázok z patentového práva som pochopila na príklade znázornenom na R2D2. ☺

Na UEA som študovala medzinárodné právo verejné, európske ústavné právo a právo duševného vlastníctva. Každý z týchto predmetov považujem za veľmi dôležitý, pretože predstavuje cenný prí-

nos pre moje ďalšie štúdium a následnú aplikačnú prax. Veľmi pozitívne hodnotím aj to, že sme sa v rámci predmetov zaoberali aj aktuálnymi otázkami, napríklad migračnou krízou alebo brexitom, pričom vyučujúci mimoriadne dbali na to, aby sme si počas štúdia vytvorili na tieto témy svoj vlastný názor.

Samozrejme, život v Norwichi nebol len o štúdiu. Vďaka početnej skupine zahraničných študentov som sa zoznámila s mladými ľuďmi z rôznych krajín, kultúr a pomerov. Získala som tak priateľov z Dánska, USA, Japonska, Austrálie či Nepálu. S niektorými som v kontakte dodnes a už aj plánujeme ďalšie stretnutia. Vďaka možnosti stráviť s týmito ľuďmi istý čas som si mohla vypočuť rôzne príbehy z iných kultúr, spoznať nové perspektívy, a tak rozšíriť môj pohľad na svet.

Študijný pobyt v Anglicku s Erasmus+ hodnotím pozitívne a odporúčam ho každému študentovi, ktorý sa chce o svete dozvedieť trochu viac, vyskúšať si kvalitné štúdium a získať inšpiráciu do budúcnosti.

**Eva Bukaiová,
Právnická fakulta UK**

K štúdiu slovenčiny sa dostal náhodou, dodnes neľutuje

*Ako znie cudzincovi slovenčina, ako vníma Slovákov či na ktorú oblasť Slovenska nedá dopustiť – aj o tom sme sa porozprávali s **Vasilom Hristovom**, bulharským študentom slovakistiky, ktorý je momentálne na študijnom pobyte v Studia Academica Slovaca na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave.*

Odkiaľ presne pochádzate?

Pochádzam priamo z Varny, ktorá je tretím najväčším mestom v Bulharsku. Pre svoju polohu na pobreží Čierneho mora je nazývaná i hlavným morským mestom Bulharska.

Prečo ste sa rozhodli pre štúdium slovakistiky a ako dlho sa mu už venujete?

Už od malička som sa chcel venovať štúdiu literatúry a cudzích jazykov. Preto som sa prihlásil na Univerzitu sv. Klimenta Ochridského v Sofii, kde študujem slovanskú filológiu. K slovenskému jazyku som sa dostal počas štúdia – no skôr náhodou. Pôvodne som totiž veľmi chcel študovať poľštinu, lebo som vyrastal na poľskej literatúre a s nadšením som po nej siahal už ako detský čitateľ. Vôbec však neľutujem, že som sa takouto neplánovanou „okľukou“ dopracoval práve k slovenčine. Slovenský jazyk sa učím už tri roky a chcel by som ho ovládať na takej úrovni, aby som ho neskôr mohol aj vyučovať.

Ako znie vlastne rodenému Bulharovi slovenčina?

Bežný Bulhar vníma slovenčinu ako veľmi rýchly a nezrozumiteľný jazyk. Navyše, i keď slovenčina a bulharčina patria do slovanskej jazykovej rodiny, majú veľa rozdielov.

A ako sa vám javí slovenčina z pohľadu náročnosti? Učila sa vám vďaka svojej slovanskej príbuznosti s bulharčinou ľahšie alebo ste, naopak, museli o to viac súperiť s mätúcimi výrazmi, ktoré napriek podobnosti znamenajú niečo úplne iné – s tzv. *false friends*?

Áno, slovanská príbuznosť bulharčiny a slovenčiny mi štúdium značne uľahčila. No i tak to bolo pre mňa najprv veľmi náročné, lebo bulharčina nemá taký gramatický systém ako slovenčina. Predovšetkým nepoužíva pády. Práve ony sú pre Bulhara jedným z najťažších gramatických orieškov, ktoré musí rozlúsknuť hneď na začiatku štúdia a na ktoré si musí v slovenčine neustále dávať pozor.

A pokiaľ ide o *false friends* slová, samozrejme, občas na ne pri štúdiu natrafím. Niektoré slová, ktoré v slovenskom jazyku znamenajú niečo normálne a bežné, nielenže majú v bulharčine úplne iný význam, no občas môžu vyznievať – v tom lepšom prípade – smiešne, v horšom prípade až urážajúco. Inak však medzijazyková homonymia nie je ani v slovenčine a bulharčine ničím výnimočným a pre obozretného používateľa jazyka nepredstavuje až taký veľký problém. Osobne to beriem ako výzvu, ktorej zvládnutie predstavuje ďalší krok na ceste k zdokonaleniu mojej slovenčiny.

Je niečo, v čom sa vám – okrem skloňovania – zdá slovenčina zvlášť náročná?

V slovenčine ma vie stotočne potrápiť aj vetná konštrukcia, najmä v dlhých jednoduchých vetách a zložených súvetiach. Náročné sú pre mňa tiež niektoré slovenské slová.

Ako sa vám páči na Slovensku? Boli ste tu už aj predtým?

Áno, bol – toto je už moja tretia návšteva vašej krajiny. Na Slovensku sa mi veľmi páči. Je tu krásna príroda, ale i mnoho pekných miest, ktoré som mohol vidieť na vlastné oči, ako napríklad Nitra, Banská Štiavnica, Trenčín, Košice. Fascinuje ma tiež, že takmer

v každom meste na Slovensku máte nejaký hrad. Navyše, našiel som si medzi Slovákmi priateľov.

A ako Slovákov vnímate ako národ – napr. aj v porovnaní s Bulharmi?

V porovnaní s Bulharmi sú Slováci chladnejší a pokojnejší. My Bulhari máme horúcu krv – proste Balkán. Práve ten balkánsky temperament mi tu občas chýba, predpokladám, že každému Balkáncovi tu to chýba. Mentalita našich dvoch národov sa v mnohých ohľadoch líši, ale však sme Slovania a máme i veľa podobných čŕt.

Ako študent slovakistiky sa venujete nielen štúdiu jazyka, ale i štúdiu slovenskej literatúry, histórie a kultúrnych reálií. Je niečo, čo vás pri štúdiu zmienených oblastí tvoriacich slovenskú kultúrnu identitu špeciálne zaujalo?

Veľmi sa mi páči stredné Slovensko – vzhľadom tamojšej krajiny i stále živými ľudovými tradíciami. Táto pastierska kultúra, to je podľa mňa Slovensko, to bezprostredné spojenie človeka s prírodou. Bratislava je multikultúrna, čo k hlavnému mestu patrí, no cudzinec tu nemôže ochutnať tú pravú slovenskú kultúru. Keby sa ma teda niekto spýtal, čo by si zo Slovenska nemal nechať ujsť, určite by som mu odporúčal zavítať na Liptov, resp. do severnej časti stredného Slovenska.

Ktoré jazyky okrem slovenčiny ešte ovládáte?

Okrem slovenčiny ovládam aktívne anglický jazyk. Pasívne ovládam veľmi dobre češtinu, ruštinu a srbčinu – bez problémov rozumiem Rusom i Srbom, akurát im neviem plynule odpovedať v ich jazyku.

Čomu sa po štúdiu plánujete venovať?

Rád by som zotrval na akademickej pôde. Chcel by som totiž vyučovať slovenský jazyk na svojej sofijskej *alma mater*. Plánujem tiež popracovať na aktívnej znalosti vyššie spomínaných jazykov. A ak by to bolo možné, rád by som absolvoval svoje druhé magisterské štúdium práve na Univerzite Komenského.

Erika Hubčíková
Foto: Archív Vasilu Hristova

Významné životné jubileum prof. PhDr. Jána Kačalu, DrSc.

Dňa 8. apríla 2017 sa dožíva 80 rokov popredný slovenský jazykovedec, kodifikátor, vysokoškolský pedagóg, publicista a náš vzácný kolega prof. PhDr. Ján Kačala, DrSc.

Narodil sa v Dobšinej v učiteľskej rodine. Základnú školu vychodil v rodisku, maturoval na Gymnáziu v Rožňave, študijný odbor slovenský jazyk a literatúra študoval na Vysoké škole pedagogickej v Bratislave. V roku 1958 nastúpil ako stredoškolský profesor na Gymnázium v Pezinku, v roku 1963 sa stal pracovníkom, neskôr vedeckým pracovníkom Jazykovedného ústavu L. Štúra SAV v Bratislave, v rokoch 1981 – 1991 bol jeho riaditeľ. V roku 1968 získal hodnosť kandidáta filologických vied a v roku 1983 vedeckú hodnosť doktora filologických vied. V roku 1992 začal pracovať ako vysokoškolský pedagóg na Pedagogickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave (PdF UK), patrí k zakladateľským osobnostiam Katedry slovenského jazyka a literatúry PdF UK. V tom istom roku sa habilitoval na docenta v odbore slovenský jazyk a v roku 1995 bol vymenovaný za profesora slovenského jazyka. Katedru odborne vykreoval a v rokoch 1993 – 2003 aj viedol, s výnimkou niekoľkoročného prerušenia na nej pôsobí dodnes. Od roku 1997 bol zároveň pracovníkom Filozofickej fakulty Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave. V rokoch 1995 – 1997 bol prof. Kačala predsedom Akreditačnej komisie, poradného orgánu vlády SR. Od roku 1997 až doteraz je členom a s prerušením v niektorých rokoch aj predsedom Ústrednej jazykovej rady, poradného orgánu ministerstva kultúry SR.

Prof. Kačala sa zaoberá širokou oblasťou vedeckého výskumu slovenského jazyka, všeobecnej jazykovedy a slavistiky. Jeho centrálnou výskumnou témou je súčasný spisovný jazyk, najmä jeho gramatická stavba a osobitne syntax, ďalej lexikológia a lexikografia, dejiny spisovnej slovenčiny, teória spisovného jazyka a teoretické a praktické otázky jazykovej kultúry. Najvýznamnejšie výsledky dosiahol v oblasti skladby, slovenskej i všeobecnej, v rámci ktorej rozvinul vlastnú koncepciu sémantickej štruktúry vety, jej vzťahu s gramatickou a obsahovou štruktúrou vety. K jeho najvýznamnejším jazykovedným prácam patria *Doplnok v slovenčine* (1971), *Sloveso a sémantická štruktúra vety* (1989), *Spisovná slovenčina v 20. storočí* (1998), *Syntaktický systém jazyka* (1998), *Náčrt dejín spisovnej slovenčiny* (2001, spolu s R. Krajčovičom),

Systém jazykových kategórií (2006), *Slovenčina v literárnej praxi* (2006), *Prehľad dejín spisovnej slovenčiny* (2006, spolu s R. Krajčovičom), *Dvojčlenné a jednočlenné vety v slovenčine* (2009), *Zložené útvary v jazyku* (2010), *Profily slovenských jazykovedcov 20. storočia* (2011), *K podstate vety. Syntetický pohľad* (2012), *Syntagmatický slovosled v slovenčine* (2013), *State o kvantite a rytmickom zákone* (2014), *Jazyk majstrov* (2014) a *Teória vetného člena* (2015). Osobitnú pozornosť si zasluhuje aj jeho zástož na príprave celospoločensky dôležitých kodifikačných príručiek. Viedol práce na príprave jednozväzkového *Krátkeho slovníka slovenského jazyka* (1987), ktorý ako základná jazyková a kodifikačná príručka dosiahol už štyri vydania (1989, 1997, 2003), ako aj práce na príprave ďalšej kodifikačnej príručky *Pravidiel slovenského pravopisu* (1991, 1998, 2000, 2013). Nemenej dôležitá bola spolupráca pri zostavovaní *Encyklopédie jazykovedy* (1993).

Výsledky jeho vedeckovýskumnej práce sú zhrnuté v už spomínaných vedeckých monografiách a vo vyše 600 vedeckých štúdiách, uverejnených v domácich aj zahraničných vedeckých časopisoch a zborníkoch. Jeho práce sa bohato citujú v domácej i zahraničnej odbornej tlači. Okrem toho prof. Kačala uverejnil veľké množstvo odborných, popularizačných a príležitostných príspevkov, v súvislosti s otázkami jazyka bol častým hosťom aj v rozhlase a v televízii. Počas svojej viac ako polstoročnej vedeckovýskumnej práce viedol mnohé výskumné projekty, kolektívne aj individuálne, a zorganizoval početné domáce vedecké konferencie aj konferencie so zahraničnou účasťou. Viedol viacerých vedeckých aspirantov a doktorandov.

Okrem vedeckej, kodifikátorskej a vedecko-organizačnej práce má za sebou aj bohatú redakčnú činnosť. V rokoch 1971 – 1991 bol hlavným redaktorom jazykovedného časopisu *Kultúra slova*. Do povedomia verejnosti vstúpil aj ako publicista.

Zastával viaceré významné vedecko-organizačné funkcie. Bol a je členom mnohých vedeckých rád, univerzitných a fakultných, ako aj vedeckých a odborných orgánov iných inštitúcií, predsedom

a členom mnohých kandidátskych aj doktorských obhajobných komisií. Je členom Slovenského komitétu slavistov. Do roku 2010 bol členom Medzinárodnej komisie na výskum gramatickej stavby slovanských jazykov pri Medzinárodnom komitáte slavistov.

Jeho pracovné výsledky v oblasti vedeckej činnosti, organizácie vedeckého života a pedagogickej práce ocenili mnohými vyznamenaniami vrátane štátneho vyznamenania Radu Ľudovíta Štúra II. triedy (2011).

Prof. Kačala je obdivuhodne aktívny, v práci vyniká precíznosťou a svedomosťou. Kolegovia aj študenti ho poznajú ako priateľského a ústretového človeka, renomovaného odborníka, ktorý dokáže zo zložitých lingvistických teórií vyabstrahovať podstatu využiteľnú v pedagogickej praxi.

Vážený pán profesor, pri príležitosti významného životného jubilea Vám želáme pevné zdravie, šťastie a elán, nech sú Vaše ďalšie roky naplnené úspechmi a spokojnosťou v osobnom i pracovnom živote. A ak Vám to zdravie dovoľí, nech ste našim vzácnym kolegom ešte veľa rokov.

Eva Faithová za Katedru slovenského jazyka a literatúry PdF UK

RNDr. Milan Klobušický, CSc., by oslávil 80. narodeniny

Dňa 23. apríla 2017 si s vdakou a v plnej úcte pripomínáme 80. narodeniny významného a uznávaného mykológa, humánneho parazitológa RNDr. Milana Klobušického, CSc., dlhoročného vedeckého pracovníka Parazitologického ústavu Lekárskej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave (PÚ LF UK).

Milan Klobušický študoval mikrobiológiu na Prírodovedeckej fakulte UK. Po úspešnom absolvovaní vysokoškolských štúdií v roku 1961 sa zamestnal v Západoslavených mliekarniach, kde pracoval ako vedúci podnikového laboratória a samostatný technolog. V období 1966 – 1976 pôsobil vo Výskumnom mykologickom laboratóriu pod vedením prof. MUDr. Ladislava Chmela, DrSc. Organizačne a odborné viedol Oddelenie kvasiniek a kvasinkovitých mikroorganizmov a bol riešiteľom a spoluriešiteľom viacerých vedeckovýskumných a grantových úloh. Za vyriešené úlohy získal Cenu Vedeckej rady Ministerstva zdravotníctva SSR a opakovane i Cenu odbornej spoločnosti SLS za najlepšiu odbornú publikáciu roka. V rokoch 1976 – 2008 pôsobil v PÚ LF UK ako samostatný vedecký pracovník a pedagóg, pričom od roku 1995 bol dokonca zástupcom riaditeľa ústavu, a to až do jeho zrušenia v roku 2008.

Dr. Klobušický bol všestranne vzdelaný a plne erudovaný vedecký pracovník. Poslanie ústavu kládol nad všetky svoje osobné záujmy. Svoje vedomosti ochotne odovzdával ďalej, a tak jeho funkčne zameraný a novátorský pohľad na etiopatogenézu, diagnostiku a liečbu mykotických a parazitárnych ochorení našiel miesto nielen vo vedecko-odbornej činnosti, ale i vo výučbe a výchove poslucháčov medicíny a mladých pracovníkov. Zdôrazňoval, že je potrebné

zachovať kontakty s minulosťou, a tak zabezpečiť plynulý prechod jej progresívnych myšlienok a názorov do prítomnosti. Od roku 1993 organizoval v Bratislave celoštátne vedecké konferencie *Aktuálne problémy humánnej parazitológie*. Na domácich i zahraničných vedeckých fórach predniesol viac než 300 odborných prednášok a bol autorom a spoluautorom viac než 200 vedeckých a odborných publikácií. Mal vyše 100 citácií. Bol spoluautorom dvoch monografií – *Urogenitálnej trichomoniázy* a *Lekárskej parazitológie*. Prvá slovenská vysokoškolská učebnica lekárskej parazito-

lógie, ktorá je určená nielen pre medikov, ale aj pre poslucháčov iných zainteresovaných študijných odborov, bola vysoko hodnotená oponentmi i recenzentmi a získala mimoriadne významné ocenenie – Certifikát a Zlatú medailu Slovak Gold.

Dr. Klobušický svoje odborné a organizačné vedomosti využil aj pri budovaní a prevádzke Oddelenia klinickej parazitológie LF UK a DNSP ÚNZ v Bratislave. Oddelenie úspešne plnilo náročné úlohy diagnostického, klinického, epidemiologického, liečebného a preventívneho charakteru u pacientov s mykotickými, parazitárnymi a sexuálne prenosnými ochoreniami. Bol členom viacerých učeních a odborných spoločností v rámci SLS a SAV a držiteľom mnohých odborných a spoločenských ocenení.

Dr. Klobušický bol čestný muž v pravom zmysle slova, k ľuďom priateľský, dobromyseľný a otvorený. Ochotne pomáhal aj tým, ktorí o jeho pomoc neprosili. Bol skromným človekom, nepriateľom chvastúnstva a nepravdy. Bol silnej, vyrovnanej povahy. Hrdinsky prežíval bolestivé osobné i rodinné udalosti. Pre jeho pozitívne ľudské vlastnosti ho mal každý rád a vyhľadával jeho priateľstvo.

Náš vzácny priateľ do večnosti nečasu odišiel 17. júla 2014 vo veku 77 rokov. Ďakujeme, nezabúdame, spomíname.

Prof. MUDr. Michal Valent, DrSc.,
RNDr. Anna Totková, PhD., LF UK

JAZYKOVÉ OKIENKO

Dobre vedieť!

Slovenčina je nespratná, nevyspytateľná, nezošnuvateľná, a preto večne zelená, operabilná, adaptabilná – slovom svieža. Jej spontánne (na prirodzenej báze) fungujúci inovatívny potenciál preto nikomu nedovoľuje skonštatovať, že ju má „pevne v rukách“.

Na rozcvičenie jazykovej bdelosti stačí siahnuť po pomyselných „sesterských“ pároch v skutočnosti falošných slovných súrodencov. Vari možno zamieňať *likviditu* (platobnú schopnosť) a *likvidáciu* (zrušenie, odstránenie)? Rovnako sa nehodí zamieňať *graviditu* (tehotenstvo) s *gravitáciou* (zemskou či nebeskou príťažlivosťou). O miešaní *plynulosti* (súvislosti, nepretržitosti) s *plynatosťou* (naplnenosťou plynom) radšej pomlčme.

Korunou dynamickosti sú v jazyku inovácie. Nie sú to len mánomyselné plody roztopaše kreatívov, hoci bez okázálnych vymyslenín, akými sú napríklad výrazy *koľonizácia*, *silanizácia*, (*vianočné*) *datartčky*, *rastlinoidná (nátiarka)*, by rozhodne bola ochudobnená reklama. Jazykové inovácie pokrývajú potrebu pomenovať veci v reálnom živote aj nastalo. Tak prichádzajú nové slová a „značujú“ nové

rozmary životného komfortu. Ako si spoľahlivo *vybieliť* zuby? Najnovšie *čiernou zubnou pastou*! Je predsa *prírodná* (toto slovo je obzvlášť závažné zakladadlo doby!) – bez peroxidu či fluoridov – a teda *trendová*. Ako si vylepšiť farbu

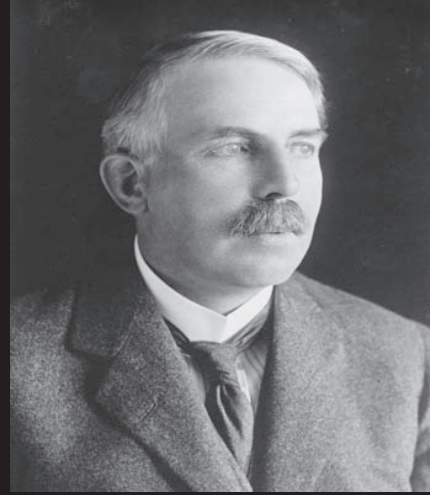
nôh do spoločnosti po zime a pritom neriskovať potrhánie pančúch? Predsa *tekutými pančuchami*! (Hľa, príklad rozpinavosti spájateľnosti a systémových vzťahov prídavného mena *tekutý* – už nejde len o antonymum k slovom *tuhý* a *plynný*, ale aj antonymum k slovu *silonový*

či analogické pomenovanie „do série“ k označeniu napríklad laku na vlasy). Ale ináč radšej skúsme žiť bez chémie – návrat k prírode znie tak osvietensky... V regáloch obchodov či na internetových stránkach nám ponúkajú vajcia *z voľného chovu* od sliepok s výbehom v exteriéri (ak už nie *bio* vajcia ako *top* na trhu vajec), sypú sa na nás rady nutrológov, aby sme sa vyhýbali *éčkam* (konzervantom označeným písmenom E), slovom, ruky hore pre *čerstvé* potraviny. (Opäť ide o významovú modifikáciu: čerstvý tu nie je len „svieži“, „nedávny“, ale hlavne opak „konzervovaného“, „trvanlivého“.) Narástla aj frekvencia prídavných mien *alternatívny* či *pocitívny* v spojení *alternatívne potraviny* či *pocitivé potraviny* – *pocitivá šunka*, *pocitivé vajcia*... Ešte to, aby sme jedli niečo nepocitivé! *Mliekofíli*, čo vravíte na kravské mlieko? Jeho konzumácia je oprávdaná kontroverznými argumentáciami o jeho zdravoti. A tak je na rade opäť *alternatíva* – *rastlinné (sójové) mlieko*.

Aké miesto má v tom jazyk? Rozhodne *zdravé*.

Prof. PhDr. Oľga Orgoňová, CSc.,
Katedra slovenského jazyka FiF UK

Ernest Rutherford: „Ak váš experiment potrebuje štatistiku, mali by ste... (tajnička).“

					Asan	liek proti úzkosti	ultrafialová lampa (skr.)	Rumunsko (MPZ)	European Jewish Union (skr.)	ligot	Dridu	žltokveté kry	navlhne	jedlo z vajec
					mužské meno						spodok			
					patriace tebe						operačná pamäť PC plná premetov			
					hliník (zn.)			dajme do spánku významné práce						
					zástup				diet'a rom. kolonistov rumunská oblasť					
					zlúčenina dusíka patriaca Ežkovi					nemecký futbalista Daidalov syn				
Enke	opica (kniž.)	Bratislava (EČV)	2	3 bezprávný človek										
poobkladať						podobný (angl.) juhokôr. mesto						latinská dvojhĺaska poobíjal		
klebeta						od daného dňa (lat.) Oliver (dom.)							Ilona (dom.)	rúbal
Atarax	Pezinok (EČV)	druh obilniny avolt (zn.)					1 dvoj-hĺaska							
ilegálne prepravovali									omotala					
kvičanie									vyžaroval teplo					

Ak chcete niekoho potešiť originálnou darčekom krížovkou podľa svojich predstáv, kliknite na: <https://www.iaspravim.sk/profil/DanielaSYK>.

Správne znenie krížovky posielajte na adresu nasa.univerzita@uniba.sk do 9. mája 2017 a vyhrajte šálku s logom UK. Spomedzi správnych odpovedí vyžrebujeme výhercu, ktorého meno uverejníme v budúcom čísle Našej univerzity. Vyhodnotenie z minulého čísla: „Nezáleží na tom, aká dlhá je zima, **TAJNIČKA: VŽDY PO NEJ PRÍDE JAR.**“ Správnu odpoveď poslal aj **Ondrej Király**. Srdečne blahoželáme!

Autorka: RNDr. Daniela Kalaninová, PhD.

LISTUJEME V STARÝCH ČÍSLACH

Naša univerzita, 1963, ročník VIII., č. 15

Aj v internáte sa už otvárajú okná...

Čo nájdete v májovej Našej univerzite?

- ✓ V Aule UK prednášala aktuálna nositeľka Pulitzerovej ceny

Čo o sebe Martha Mendoza prezradila v exkluzívnom rozhovore pre Našu univerzitu?

- ✓ Round University Ranking: Univerzita Komenského opäť medzi TOP 500 univerzitami sveta ako jediná zo Slovenska

- ✓ Rozhovor s bronzovým medailistom z Ria de Janeiro Takujom Hanedom, absolventom FTVŠ UK

Čo bolo preňho ťažšie – získať cenný olympijský kov alebo naučiť sa po slovensky? Ako vníma po jedenástich rokoch života na Slovensku tunajšie pomery?

- ✓ mnoho ďalšieho zaujímavého čítania

Associate Professor Marek Števček becomes the new Vice-Rector for Legislation

On 8 March 2017, Comenius University's Academic Senate approved proposals submitted by Comenius University Rector, Professor Karol Mičieta, to appoint Associate Professor Vincent Múcska to a second term as Vice-Rector for Development, effective from 1 May 2017, and to appoint Associate Professor Marek Števček from the Faculty of Law to the position of Vice-Rector for Legislation. Both men will also be members of the university's Academic Senate. Effective from 1 April 2017, Associate Professor Števček assumed the role of Vice-Rector for Legislation, taking this role from Professor Mária Patayková, who had been elected to the position of Public Defender of Rights in February. **p. 3**

The Comenius University Rector attends the Danube Rectors' Conference

On 30 March 2017, Comenius University Rector and Vice-President of the Danube Rectors' Conference (DRC), Professor Karol Mičieta, participated in a regular meeting of the DRC Presidency in Cluj-Napoca, Romania. At the meeting, there was a discussion on combining finances from the DRC Fund for Incentives up to a value of 10,000 euros for cooperative projects between three universities and on forthcoming DRC events. Established in 1983, the DRC is an association of 70 universities which emphasizes academic and scientific cooperation in the Danube region in the interests of its further development. The DRC cooperates with the European Commission in accordance with its EU Strategy for the Danube Region. Its largest event each year is the DRC General Assembly, which is attended by the rectors of associated universities. In 2018 Comenius University will host this event in Bratislava. **p. 3**

The French and Slovak ministers of foreign affairs discuss the necessity of Europe at Comenius University

On 10 March 2017, Comenius University's Faculty of Law hosted an event on the "Necessity of Europe". The French Minister of Foreign Affairs and International Development, Jean-Marc Ayrault, who was also the French Prime Minister from 2012 to 2014, gave a talk in Comenius University's Rector's Hall, as did his Slovak counterpart, Miroslav Lajčák. Both ministers and all guests were welcomed by Comenius University representatives from the Faculty of Law: namely, Associate Professor Eduard Burda (the Faculty of Law's Dean) and Doctor Marián Giba (the Faculty of Law's Vice-Dean for IT, Mass-Media Communication, and Public Relations). The event was attended by well-known academics, journalists, politicians from Slovakia and abroad, and members of the public. **p. 5**

Professor Václav Klaus lectures at Comenius University

On 23 March 2017, Professor Václav Klaus, who was the President of the Czech Republic from 2003 to 2013, gave a lecture in the Comenius University Auditorium on the topic of "the European Union and the Euro: A Risky Experimentation with Europe". Professor Klaus was welcomed to the university by the Vice-Rector for Science and Post-Graduate Study, Professor Peter Moczo. **p. 6**

The 2017 Comenius Book Collection

From 13 to 24 March 2017, Comenius University organized the 2017 Comenius Book Collection, which built upon a 2011 pilot project which had collected children's literature. The collection took place at all thirteen faculty libraries of the university. Over the two weeks, a total of 1928 books for children and young people were collected. The collected books included fairy tales and other children's stories, youth fiction, detailed encyclopaedias, foreign-language children's literature, card games (Concentration), and colouring books. The collected books were then distributed to selected children's homes, hospitals, and social facilities. As in 2011, this year's event was held in partnership with the Ikar publishing house. **p. 7**

Fitness for senior citizens at Comenius University

The Seniorfitness (Senior fitness) project, which has the aim of improving the lives of senior citizens, is the result of fifteen years of active research by experts at Comenius University's Faculty of Physical Education and Sport. The project was commenced in September 2016 and will run for three trimesters over a year. It will take the form of intensive training under the guidance of faculty specialists twice a week: one hour is spent in the gym with a personal trainer, and the second hour takes the form of group exercises in a swimming pool or in an aerobics studio with exercise balls. The project includes a "falls school", which aims to decrease the risk of falls and teach senior citizens what to do if they happen to fall. In addition to intensive exercise under expert guidance, senior citizens have the opportunity to compare their physical well-being before the fitness programme and after they have completed it. **p. 8**

Comenius University students discuss the current state of tertiary education

On 22 March 2017, the student section of Comenius University's Academic Senate initiated an informal meeting at the university called the CU Convention, which brought together various student representatives. The aim of this meeting was to present to student

representatives information about the current state of affairs in higher education and its effects on the student community, and to talk in some detail about selected topics which affect the student community at Comenius University. This event was attended by the minister of education and was held under the auspices of Professor Karol Mičieta (the Comenius University Rector) and Professor Daniel Ševčovič (Chairman of Comenius University's Academic Senate). The CU Convention programme included a plenary session, which discussed the direction of universities in Slovakia, and then two sections: one of these discussed studies and internationalization at Comenius University, while the other discussed social matters and the university's corporate identity. **p. 9**

Comenius University students succeed in an international programming competition

Comenius University students succeeded in Google's Hash Code 2017 international programming competition. There were 2815 teams from all over the world in the qualification round, including 24 from Slovakia. However, only the top 50 teams qualified for the final round of the competition, which was held in Paris on 1 April 2017. The team from Comenius University's Faculty of Mathematics, Physics and Informatics, which comprised Eduard Batmendlj, Jozef Brandys, and Roman Hudec, ended up claiming tenth place overall. The competition winner was a team from AIM Tech in Russia. **p. 13**

Celebrating 95 years of Slovak Studies at Comenius University's Faculty of Arts

On 28 February 2017, a ceremonial event called *Slovenčina na fakultnej dlani* (Slovak language in the faculty's hands) took place in the Moyzes Hall. This event was organized by the Department of Slovak Language and the Department of Slovak Literature and Literary Science at Comenius University's Faculty of Arts. The event was held to celebrate the 95th anniversary of the commencement of tuition in Slovak language and literature at the faculty and at Slovakia's oldest national university. The event included a morning forum of papers and discussions on the current state of Slovak Studies at Comenius University's Faculty of Arts and prospects for the future; the afternoon session focused on performances by students of Slovak language and literature, who, in addition to their studies, dedicate their time to instrumental performances, singing, dance, the writing of literature, and the theatre. The event was held under the auspices of the Dean of the Faculty of Arts, Professor Jaroslav Šušol. **p. 14**

Mgr. John Peter Butler Barrer, PhD.

INFORMAČNÉ CENTRUM UNIVERZITY KOMENSKÉHO V BRATISLAVE

Novinka

Univerzita Komenského
Šafárikovo nám. 6, Bratislava
prízemie novej budovy
(vchod z Múzejnej ulice)

Otvorené v pracovných dňoch

10.00 – 16.00 hod.

+421 2 592 44 986

infocentrum@uniba.sk

Viac informácií:

www.uniba.sk/infocentrum